EUROPEISKA
KOMMISSIONEN

Bryssel den 4.6.2025
SWD(2025) 227 final

ARBETSDOKUMENT FRÅN KOMMISSIONENS AVDELNINGAR

Landsrapport Sverige 2025

Följedokument till

Rekommendation till
RÅDETS REKOMMENDATION

om Sveriges ekonomiska politik, socialpolitik, sysselsättningspolitik, strukturpolitik och budgetpolitik

{COM(2025) 227 final}

European Commission

Sweden

2025 Country Report

EKONOMISK UTVECKLING OCH VIKTIGA POLITISKA UTMANINGAR

Den senaste tidens ekonomiska utveckling

Sveriges ekonomi återhämtade sig 2024 efter en nedgång 2023. BNP i fasta priser (inflationsjusterad BNP) ökade med 1 % och den ekonomiska tillväxten förväntas fortsätta i måttlig takt under 2025, understödd av lägre räntor och avtagande pristryck. Återhämtningen förväntas dock försenas av störningar i den globala handeln. Den ekonomiska tillväxten förväntas gradvis öka under 2026, främst med stöd av en starkare privat konsumtionstillväxt, eftersom hushållen förväntas minska sina besparingar till följd av minskad osäkerhet, minskad inflation och förbättrade villkor på arbetsmarknaden. Enligt kommissionens ekonomiska vårprognos 2025 kommer BNP i fasta priser att öka med 1,1 % under 2025 och 1,9 % under 2026. Det samlade harmoniserade konsumentprisindexet (HIKP) sjönk till 2 % under 2024, från 5,9 % 2023. Konsumentprisinflationen förväntas ligga kvar över 2 % i genomsnitt under 2025 innan den dämpas 2026.

Arbetsmarknaden har varit svag men ändå motståndskraftig, men strukturella utmaningar kvarstår. Sverige har en av de högsta sysselsättningsgraderna i EU men arbetslösheten ligger fortfarande kvar på en hög nivå. Mot bakgrund av den tröga ekonomiska aktiviteten steg arbetslösheten under 2024 till 8,4 % från 7,7 % 2023 (se den sociala resultattavlan i bilaga 13). Arbetsmarknaden förväntas förbli svag under 2025, och arbetslösheten förväntas stiga till 8,7 % för att sedan sjunka något under 2026 och följa den förväntade återhämtningen med viss eftersläpning. Arbetsmarknadens parter enades om nominella löneökningar på omkring 3,5 % under både 2025 och 2026.

Sveriges ekonomi är mycket konkurrenskraftig och innovativ tack vare god infrastruktur, företagseffektivitet och omfattande forskning och utveckling (FoU). Företagen har god tillgång till mångsidiga innovativa finansieringskällor, inte bara genom bankfinansiering utan även genom finansiering genom eget kapital och obligationer. Sveriges kapitalmarknader spelar en avgörande roll när det gäller att samla in risk- och tillväxtkapital och finansiering till företag. Små och medelstora företag gynnas av låga rättsliga hinder, överkomlig tillgång till finansiering och en välfungerande digital infrastruktur och transportinfrastruktur. Sverige har ett blomstrande högteknologiskt innovationsekosystem som underbyggs av stora företagsutgifter för forskning och utveckling.

De geopolitiska riskerna skapar osäkerhet. Sveriges ekonomi är mycket integrerad i de internationella värdekedjorna och är därför sårbar för handelsstörningar och volatilitet på finansmarknaden. En ökad osäkerhet bland konsumenter och företag riskerar att tynga ner konsumenternas utgifter och investeringar, vilket i sin tur skulle hämma den förväntade gradvisa förbättringen på arbetsmarknaden.

Trots sitt budgetunderskott har Sverige stort offentligfinansiellt utrymme. Saldot i de offentliga finanserna beräknas hålla sig kvar på en negativ nivå 2025 på 1,5 %. De offentliga finanserna ger dock offentligfinansiellt utrymme för betydande behov av offentliga investeringar, särskilt när det gäller militärt och civilt försvar. Skatteintäkterna är överlag motståndskraftiga trots sänkningen av marginalinkomstskatterna och vissa energiskatter. Den offentliga bruttoskulden kommer att ligga kvar på en låg

Ruta 1: **FN:s mål för hållbar utveckling**

Sverige uppvisar goda resultat när det gäller målen för hållbar utveckling med avseende på produktivitet (målen 4, 8 och 9), men går åt fel håll när det gäller att uppnå målet om ingen fattigdom (mål 1).

Sverige presterar väl när det gäller de flesta mål för hållbar utveckling som rör miljömässig hållbarhet (mål 2, 6, 7, 9, 11, 13 och 15), men behöver komma ikapp EU-genomsnittet när det gäller andra mål (mål 12 och 14).

nivå, precis under 34 %, även vid potentiella lånefinansierade investeringar i försvaret.

Nettoutgifterna under 2024 och 2025 ökar, men ligger under det högsta belopp som rekommenderats av rådet. Under 2024 ökade nettoutgifterna ([1]) i Sverige med 6,1 % (se bilaga 1). Denna ökning berodde främst på offentliga investeringar i försvar och infrastruktur och ett kapitaltillskott till centralbanken. Nettoutgifterna har justerats för diskretionära åtgärder på inkomstsidan, såsom skattejusteringar, som har haft en årlig inverkan på inkomsterna. Under 2025 beräknar kommissionen att de offentliga nettoutgifterna kommer att öka med 1,7 %, vilket är lägre än den maximala tillväxttakt som rådet rekommenderar ([2]). Den kumulativa ökningstakten för nettoutgifterna under 2024 och 2025 beräknas sammantaget uppgå till 7,9 %, vilket är lägre än den maximala kumulativa tillväxttakt på 10,7 % som rekommenderas av rådet.

Makroekonomiska utmaningar

Sveriges makroekonomiska sårbarheter när det gäller stor privat skuldsättning och högt värderade fastigheter är nära förbundna med varandra. Kommissionen genomförde en fördjupad granskning av den svenska ekonomin som en del av förfarandet vid makroekonomiska obalanser tidigare under 2025 ([3]). Vid granskningen konstaterades att Sverige fortfarande står inför sårbarheter med avseende på fastighetsmarknaden och höga nivåer av privat skuldsättning. Stigande huspriser har åtföljts av en ökad hushållsskuld, som är bland de högsta i Europa. Oron för hushållens skuldsättning och de kommersiella fastighetsföretagens finansiella stabilitet har ökat de senaste åren i takt med att räntorna har stigit. Detta bidrog i sin tur till en betydande minskning av bostadsbyggandet och till högre räntor och amorteringar, vilket bromsade konsumentutgifterna och hade dämpande effekter i ekonomin i stort. En hög hushållsskuldsättning i kombination med övervärderade bostadspriser ökar sårbarheten för en marknadskorrigering. De politiska framstegen för att ta itu med dessa frågor har varit begränsade.

Höga bostadspriser och en dysfunktionell bostadsmarknad påverkar arbetskraftens rörlighet och produktivitet. Sverige fortsätter att påverkas av personalbrist och kompetensglapp, bland annat i landets norra del, som är en viktig plats för grön teknik. Arbetsproduktiviteten är jämförelsevis hög i

([1]) Nettoutgifter definieras i artikel 2.2 i förordning (EU) 2024/1263 som offentliga utgifter efter avdrag för i) ränteutgifter, ii) diskretionära åtgärder på inkomstsidan, iii) utgifter för unionsprogram som till fullo motsvaras av inkomster i form av unionsmedel, iv) nationella utgifter för samfinansiering av program som finansieras av unionen, v) konjunkturberoende delar av utgifter för arbetslöshetsersättning samt vi) engångsåtgärder och andra tillfälliga åtgärder.

([2]) Rådets rekommendation av den 21 januari 2025 om godkännande av Sveriges nationella medelfristiga finans- och strukturpolitiska plan (EUT C, C/2025/644, 10.2.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/644/oj).

([3]) Europeiska kommissionen (2025), *Fördjupad granskning av Sverige 2025*, maj 2025.

Sverige men produktivitetstillväxten har mattats av sedan 2008. En av de möjliga bakomliggande orsakerna till denna avmattning är att arbetskraftens rörlighet har varit begränsad och hindrats av bristen på boende till rimlig kostnad ([4]). Hyresmarknaden regleras av ett nyttovärdesystem, vilket innebär att hyror som förhandlas fram gemensamt avviker från de nominella marknadsnivåerna. Även om detta håller hyresnivåerna på en mer överkomlig nivå på attraktiva platser leder det också till begränsad tillgång och långa väntetider. Dessutom gynnar rättsliga hinder och skatteincitament husköpare, vilket har drivit upp fastighetspriserna i en tid där priserna redan ligger på höga nivåer. Detta har lett till en felaktig resursfördelning, bort från produktiva investeringar, vilket påverkar konkurrenskraften ([5]).

Det finns för närvarande lämpliga makrotillsynsåtgärder för att dämpa hushållens kredittillväxt. I februari 2024 konstaterade Europeiska systemrisknämnden att Sveriges marknad för bostadsfastigheter står inför betydande risker och den makrotillsynspolitiska inriktningen ansågs endast delvis tillräcklig för att hantera situationen på ett verkningsfullt sätt ([6]). En utredning med uppgift att se över effekterna av de låntagarbaserade makrotillsynsåtgärderna i Sverige rekommenderade i november 2024 att de befintliga reglerna skulle lättas. En uppmjukning av makrotillsynspolitiken innan strukturreformer för att ta itu med de nuvarande dysfunktionerna på marknaden genomförs kan dock leda till högre bostadspriser och en ökning av hushållens skuldsättning, vilket skulle förvärra de underliggande källorna till sårbarhet.

De höga elkostnaderna undergräver de svenska företagens konkurrenskraft. De regionala elprisskillnaderna är ett hinder för konkurrenskraften (se avsnitt 4 och bilaga 8). Begränsningar i el- och nätkapaciteten i södra Sverige leder till ökade kostnader för lokala hushåll och företag. Överföringskapaciteten mellan norra och södra Sverige är otillräcklig. Detta belyser behovet av investeringar för att öka nätkapaciteten och stimulera användningen av flexibilitetstjänster och efterfrågeflexibilitet.

Viktiga politiska utmaningar

Att ta itu med problemen på arbetsmarknaden, särskilt kompetensbristen, skulle främja konkurrenskraften. Sverige har brist på arbetskraft inom vissa sektorer, vilket hindrar landet från att fullt ut utnyttja sitt humankapital, öka innovationen och i slutändan förbättra sin konkurrenskraft ytterligare. Dessutom är det fortfarande svårt att integrera vissa grupper på arbetsmarknaden, särskilt personer med en socioekonomisk bakgrund med sämre förutsättningar och migrantbakgrund. Incitamentsystem såsom det nyligen lanserade systemet för etableringsjobb har hittills utnyttjats i mycket liten grad.

Att överbrygga utbildningsglappen är avgörande för att förbättra konkurrenskraften. Sveriges utbildningssystem har en stor andel avhopp och en exceptionellt stor andel elever som inte uppfyller kraven för gymnasiebehörighet, särskilt sedan strängare behörighetsvillkor infördes 2011. Detta minskar avsevärt sysselsättningsmöjligheterna för dessa ungdomar. På samma sätt begränsar kvalifikationsbristerna möjligheterna till eftergymnasial utbildning. Riktade reformer av utbildningssystemet behövs för att höja prestationsnivåerna och öka kompetensen samt minska antalet avhopp.

Skillnaden i utbildning mellan elever är nära kopplad till deras socioekonomiska

([4]) OECD (2023), *Economic Policy Reforms 2023 Going for Growth*, oktober 2023.

([5]) Europeiska kommissionen (2025), *Fördjupad granskning av Sverige 2025*, maj 2025.

([6]) Europeiska systemrisknämnden (2024), *Follow-up report on vulnerabilities in the residential real estate sectors of the EEA countries*, februari 2024.

Ruta 2:

Hinder för privata och offentliga investeringar

De offentliga investeringarna i Sverige har ökat och ligger på den högsta nivån i EU, medan de privata investeringarna ligger över EU-genomsnittet. Det finns möjligheter till ytterligare förbättringar, och att ta itu med följande hinder skulle kunna förbättra investeringsbeslutens effektivitet och ändamålsenlighet. Några av de största hindren för privata och offentliga investeringar är följande:

• **Brist på arbetskraft och kompetens.** Cirka 78 % av de svenska företagen nämner bristen på arbetskraft eller kompetens som ett betydande hinder för investeringar.

• **Obalans på bostadsmarknaden.** För att uppmuntra att mer besparingar går till produktiva investeringar skulle en reform av bostadsmarknaden samt tillhörande beskattning och finansiering kunna frigöra ytterligare medel.

• **Problem med tillstånd för storskaliga projekt för grön energi.** Utdragna och osäkra tillståndsprocesser hämmar den ekonomiska tillväxten och avskräcker från investeringar, särskilt för landbaserade och havsbaserade vindkraftsprojekt.

• **Ineffektiva subventioner.** En utfasning av skattesubventioner som stöder incitamenten att ta lån skulle kunna frigöra ytterligare investeringsmedel.

Genomförandet av Sveriges återhämtnings- och resiliensplan är försenat. För närvarande håller Sveriges första betalningsansökan, som omfattar 53 % av delmålen och målen i återhämtnings- och resiliensplanen, på att bedömas. Det krävs insatser för att säkerställa att alla åtgärder i planen är slutförda senast den 31 augusti 2026.

Det är fortfarande viktigt att påskynda genomförandet av de sammanhållningspolitiska programmen. Halvtidsöversynen erbjuder möjligheter att påskynda framstegen och bättre ta itu med EU:s strategiska prioriteringar i fråga om konkurrenskraft, försvar, bostäder, vattenresiliens och energiomställning.

bakgrund. Det finns en tydlig brist på grundläggande och digitala färdigheter hos vissa elevgrupper, vilket främst beror på deras begränsade inkludering i utbildning. Att fullt ut integrera icke-svenskfödda befolkningsgrupper, säkerställa utvecklingen av de färdigheter som krävs och därmed öka antalet kvalificerade personer är avgörande för Sveriges långsiktiga konkurrenskraft.

Tillgången till arbetskraft varierar avsevärt mellan regionerna. Det råder brist på arbetskraft inom både den offentliga sektorn (lärare, sjuksköterskor) och den privata sektorn, särskilt i norra Sverige. För att bidra till att minska ojämlikheten och stärka konkurrenskraften är det viktigt att genomföra aktiva arbetsmarknadsåtgärder, underlätta riktad kompetensutbildning och stärka arbetsincitamenten i hela landet.

Sverige har anpassat nivå på sina ambitiösa gröna åtaganden. Transportsektorn står för en stor del av utsläppen av växthusgaser i Sverige och kommer att vara avgörande för att Sverige ska kunna uppnå sina klimatmål. Sektorn, framför allt vägtransporterna, står för tre fjärdedelar av efterfrågan på olja och petroleumprodukter. Den avsevärt minskade ambitionsnivån när det gäller skyldigheterna att blanda ut bränsle, som syftar till att minska utsläppen av växthusgaser från diesel och bensin genom att blanda i biobränsle, tillsammans med lägre bränsleskatter, har ökat utsläppen av växthusgaser. Sveriges koldioxidupptag har minskat under de senaste åren och når inte upp till vad som skulle behövas för att uppnå målet för 2030 om markanvändning, förändrad markanvändning och skogsbruk. Samtidigt fortsätter tillståndet

för ekosystemen, särskilt skyddade skogsmiljöer, att försämras. Sverige kommer att missa sina utsläppsmål för 2030 med sin nuvarande politik.

Kapacitetsbegränsningar och rättsliga hinder förhindrar en snabbare grön omställning. Sverige har en stor outnyttjad potential för förnybar energi (på land och till havs). Utdragna förfaranden och hinder för tillstånd, särskilt från kommuner och försvarsmyndigheter, som kan återkalla tillstånd även efter att tillstånd har beviljats, skapar dock investeringsosäkerhet och hindrar ett fullständigt införande av förnybar energi.

INNOVATION, FÖRETAGSKLIMAT OCH PRODUKTIVITET

Konkurrenskraften stärks av höga innovationsnivåer

Sverige är ledande bland länderna i EU-27 på områdena innovation, forskning och utveckling och immateriella investeringar. Utgifterna för forskning och utveckling i procent av BNP ligger över EU-genomsnittet, och det gör även mängden personal inom forskning och utveckling vid företag och högre utbildning. Sedan 2019 har Sverige haft två till tre gånger fler patentansökningar per miljon invånare än genomsnittet för EU-27, vilket belyser Sveriges starka förmåga att använda innovation i praktiken.

Näringslivets stora utgifter för forskning och utveckling innebär ett blomstrande högteknologiskt innovationsekosystem. Sveriges FoU-intensitet bland företagen (2,65 % av BNP 2023) är den högsta i EU och nära den för ledande globala konkurrenter såsom Förenta staterna (2,83 % av BNP 2022). De offentliga forskningsutgifterna stöder forskningsinsatser i den privata sektorn, till exempel genom Vinnova, som är Sveriges innovationsbyrå. Regeringen överväger nya initiativ för att främja forskning och utveckling inom näringslivet. Den föreslagna budgetpropositionen för 2025 syftar till att fortsätta att förbättra de skattevillkor som stöder företagens möjligheter att bedriva forskning och utveckling, bland annat genom att undersöka ett nytt skatteincitament för forskning och utveckling.

Trots en stabil vetenskaplig bas har Sveriges vetenskapliga spetskompetens minskat något med tiden. De stora FoU-investeringarna avspeglas inte fullt ut i vetenskapliga resultat och bristen på högkvalificerad personal inom naturvetenskap, teknik och ingenjörsvetenskap skulle kunna hämma framtida investeringar. Den svaga strategiska anpassningen i hela det svenska forskningssystemet har varit ett problem ([7]), men i den nya forsknings- och innovationspropositionen (2025–2028) föreskrivs ett mer sammanhängande system, från forskningsstadiet fram till kommersialisering. Detta förväntas öka både FoU-utgifterna och den vetenskapliga spetskompetensen (se bilaga 3).

Tillgången till högkvalificerad personal inom naturvetenskap, teknik och ingenjörsvetenskap är begränsad. När Sveriges mest FoU-intensiva företag bestämmer var de ska göra FoU-investeringar är tillgången till kvalificerad personal en avgörande fråga. Trots att förbättringar har gjorts den senaste tiden har 45 % av företagen svårt att rekrytera FoU-personal. Antalet nyutexaminerade med doktorsexamen i naturvetenskap, teknik, ingenjörsvetenskap och matematik har nästan halverats sedan 2017 (se bilaga 3). För att öka konkurrenskraften och innovationen är det viktigt att uppmuntra fler ungdomar att studera naturvetenskap, teknik, ingenjörsvetenskap och matematik och erbjuda bättre karriärmöjligheter för högkvalificerade arbetssökande från utlandet. Efter att ha insett detta har Sverige lagt fram en strategi för att uppmuntra fler att studera naturvetenskap, teknik, ingenjörsvetenskap och matematik ([8]).

([7]) OECD (2023), *Public research funding in Sweden* https://www.oecd.org/en/publications/public-research-funding-in-sweden_9eb9a85b-en.html.

([8]) Se *En STEM-strategi för Sverige – från förskola till forskarutbildning* https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2025/02/en-stem-strategi-for-sverige--fran-forskola-till-forskarutbildning/.

De privata investeringarna är starkt inriktade på maskiner och utrustning, med måttlig tonvikt på digitalisering. I linje med den allmänna utvecklingen i EU går cirka hälften av Sveriges totala investeringar till maskiner och utrustning. Svenska företag investerar något mer än sina motsvarigheter i EU i digital teknik såsom programvara, data, it-nät och FoU, men relativt sett mindre i personalutbildning.

Effektiva företag skapar en konkurrenskraftig och innovativ ekonomi

Svenska företag gynnas av låga rättsliga hinder, överkomlig tillgång till finansiering och en välfungerande digital infrastruktur och transportinfrastruktur, men det finns fortfarande problem. Sverige är en föregångare när det gäller affärsdynamik och procentandelen snabbväxande företag är två gånger så stor som EU-genomsnittet (18 % av det totala antalet aktiva företag 2022). Enligt EIB:s investeringsundersökning 2024 kämpar svenska företag dock med problem såsom brist på kvalificerad arbetskraft, osäkerhet om framtiden och höga energikostnader. Dessutom släpar små och medelstora företag efter när det gäller att införa och använda digitala verktyg och när det gäller innovationsutgifter.

Två nya politiska initiativ syftar till att lätta på företagens regelbörda och öka konkurrenskraften. Den svenska regeringen har inrättat ett förenklingsråd som har getts i uppgift att utarbeta förslag på hur man kan lätta på företagens regelbörda och minska de kostnader som uppkommer i samband med denna. Ett nyligen inrättat implementeringsråd kommer också att bistå regeringen i dess ansträngningar för att göra svenska företag mer konkurrenskraftiga genom att undvika att genomförandet överstiger miniminivån, minska byråkratin och minska de administrativa kostnaderna och andra kostnader för att genomföra EU-bestämmelser.

Företagen har god tillgång till kapitalmarknaderna. Sveriges kapitalmarknader är bland de mest likvida och mogna i EU och erbjuder professionella investerare och icke-professionella investerare många olika investeringsalternativ. Sverige har därmed etablerat sig som ett viktigt finansieringsnav i Europa, som förser entreprenörer med kapital för att utveckla och expandera deras verksamhet. Svenska hushåll hade finansiella tillgångar på cirka 320 % av

BNP 2023, vilket är långt över EU-genomsnittet på cirka 210 %. Detta beror inte bara på en mogen kapitalmarknad och ett utvecklat bank- och pensionssystem, utan också på skatteincitament som har bidragit till att skapa en särskild investeringskultur som kännetecknas av hög finanskunskap och en välutvecklad private equity-marknad. Sverige är också ett ledande nav för finansteknik som drar till sig betydande riskkapitalinvesteringar och många innovativa nystartade företag.

Produktivitetstillväxten har avtagit

Arbetsproduktiviteten ligger över EU-genomsnittet men tillväxttakten har blivit alltmer instabil. Den svenska arbetsproduktiviteten, mätt som BNP per arbetad timme i köpkraftsstandard, beräknas uppgå till 108 % av genomsnittet i EU-27 2024, vilket är en nedgång från toppen på 114 % 2021. I början av 2000-talet överträffade Sverige EU:s produktivitetstillväxt men finanskrisen ledde till större volatilitet, med växelvis kraftiga ökningar och betydande minskningar av arbetsproduktivitetstillväxten. Trots denna volatilitet förväntas den svenska produktiviteten öka med mer än EU-genomsnittet 2025 och 2026, efter en period med justeringar av balansräkningen som bromsat ekonomin jämfört med andra länder (diagram 1).

Diagram 2.1: **Arbetsproduktivitet**

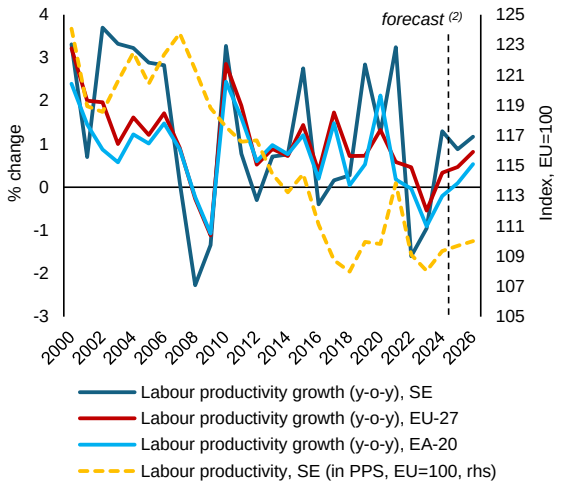

(1) Produktivitet: BNP per arbetad timme i köpkraftsstandard (index, EU-27=100), tillväxttakt: årlig BNP-tillväxt i fasta priser per arbetad timme.
(2) Kommissionens vårprognos 2025.
Källa: Europeiska kommissionen, 2025

Sveriges avmattande produktivitet beror framför allt på en långsammare tillväxt av den totala faktorproduktiviteten. Mellan 2000 och 2024 minskade tillväxten för den totala faktorproduktiviteten med mer än två procentenheter (diagram 2). Kapitalintensiteten förefaller följa cykliska mönster (2000–2008, 2009–2016 och 2017–2021), som sannolikt är kopplade till konjunkturcyklerna. Precis som i andra avancerade ekonomier har den totala faktorproduktiviteten spelat en viktig roll för den minskande arbetsproduktivitetstillväxten under de senaste årtiondena. Mot bakgrund av detta inrättade Sverige nyligen en produktivitetskommission med uppgift att analysera de faktorer som påverkar produktivitetstillväxten inom olika sektorer och som ska rapportera om sina resultat i oktober 2025.

Sverige uppvisar blandade resultat när det gäller kompetens. Inom högre utbildning har nivåerna genomgående legat över genomsnittet för EU-27 sedan 2018. När det gäller grundutbildning, mätt i läskunnighet, matematik och naturvetenskap, har kvaliteten minskat enligt den senaste Pisaundersökningen, men Sverige ligger fortfarande över genomsnittet i EU-27. Underprestationerna inom de grundläggande färdigheterna kvarstår, särskilt bland elever med migrantbakgrund och/eller

socioekonomisk bakgrund med sämre förutsättningar (se kapitel 4).

Diagram 2.2: **Total faktorproduktivitet**

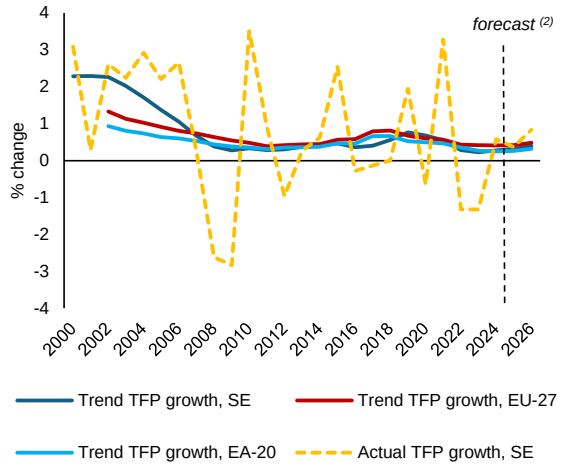

(1) Den faktiska tillväxten för den totala faktorproduktiviteten (Ameco ZVGDF) grundar sig på en Cobb-Douglas-produktionsfunktion med arbetsvolym i faktiskt antal arbetade timmar och nettoaktiekapitalet med konstanta faktorinkomstandelar. Utvecklingen för den totala faktorproduktiviteten (Ameco CVGDPF) är den totala faktorproduktivitetens bidrag till den potentiella tillväxten enligt EU:s gemensamt överenskomna metod.
(2) Kommissionens vårprognos 2025.
Källa: Europeiska kommissionen, 2025

UTFASNING AV FOSSILA BRÄNSLEN, ÖVERKOMLIGA ENERGIPRISER OCH HÅLLBARHET

Sverige riskerar att missa sina klimatmål, bland annat på grund av tillbakagången i politiken

Sverige är inte på rätt väg att uppnå sitt utsläppsminskningsmål för 2030 enligt förordningen om ansvarsfördelning. År 2024 ökade landets växthusgasutsläpp till följd av en tillbakagång i politiken, framför allt på transportområdet. Den nuvarande politiken beräknas minska växthusgasutsläppen från ansvarsfördelningssektorerna med 43,8 % fram till 2030, vilket är lägre än minskningsmålet på 50 % (se bilaga 7). Detta äventyrar inte bara Sveriges klimatmål utan försvagar också landets konkurrensfördel. Genom att inte fullt ut utnyttja sin stora potential för förnybar energi riskerar Sverige att sakta ned utfasningen av fossila bränslen och missa möjligheten att öka sin konkurrenskraft genom att sänka energikostnaderna. Ett snabbt antagande av ytterligare klimatbegränsande åtgärder är avgörande för att Sverige ska kunna fullgöra sina skyldigheter enligt förordningen om ansvarsfördelning och stärka sin konkurrenskraft på lång sikt.

Utsläppen från transporter ökade efter en politisk omsvängning. En viktig del av Sveriges framsteg mot att uppnå sina klimatmål inom ramen för förordningen om ansvarsfördelning avsåg transportsektorn, som står för tre fjärdedelar av energiefterfrågan på olja och petroleumprodukter. Sverige upphävde delvis sin gröna politik genom att avsevärt minska kraven på att blanda bränsle med biobränsle för att minska utsläppen från diesel och bensin (reduktionsplikten). Från och med januari 2024 sänktes minimikravet på blandning till 6 % (från 7,8 % för bensin och 30,5 % för diesel), innan det höjdes något till 10 % från och med den 1 juli 2025. Försäljningen av elfordon i procent av den totala bilförsäljningen stannade dessutom av 2024. Detta berodde delvis på betydande sänkningar av skatterna på flytande bränslen (vilket ledde till några av de lägsta diesel- och bensinpriserna i EU) och delvis på att ett kontantincitament som betalades ut av staten för att uppmuntra köp av utsläppssnåla bilar och elbilar fasades ut i slutet av 2022. Den begränsade höjningen av reduktionsplikten, som är den enda åtgärd som hittills har antagits 2025, kommer endast att minska underskridandet av målet om ansvarsfördelning marginellt.

De ändringar av miljöskatterna som gjorts den senaste tiden minskar incitamenten för den gröna omställningen. Utöver sänkta skatter och punktskatter på bränsle kommer Sverige att avskaffa luftfartsskatten vid svenska flygplatser från och med den 1 juli 2025. Sverige skulle kunna stärka användningen av principen om att förorenaren betalar (se bilaga 2), eftersom förorenings- och resursskatter endast utgör 3,2 % av miljöskatterna.

Sveriges koldioxidupptag ligger inte i linje med vad som krävs för att uppnå målet för 2030 med avseende på markanvändning, förändrad markanvändning och skogsbruk. Koldioxidupptaget har minskat under de senaste åren och nästan halverats sedan början av 2010-talet ([9]). Samtidigt fortsätter statusen för de ekosystem som skyddas enligt EU:s naturskyddsdirektiv, särskilt skyddade skogsmiljöer, att försämras (se bilaga 9).

([9]) Klimatpolitiska rådet, *Årsrapport 2025*, rapport nr 8, ISBN: 978-91-540-6235-5, diarienummer: 2024-00041/K.

Att förbättra energisystemet är avgörande för den gröna omställningen

Begränsad el- och nätkapacitet leder till regionala skillnader i tillgången och efterfrågan på el, vilket i slutändan hämmar konkurrenskraften. Trots en omfattande elförsörjning i norra Sverige förhindrar den begränsade överföringskapaciteten till södra Sverige att försörjningsbristen där åtgärdas. Detta skadar konkurrenskraften, särskilt i södra Sverige, där priserna är högre i genomsnitt och 2024 var de 1,5–2 gånger högre än i norra Sverige ([10]). Dessa brister belyser behovet av att skapa incitament för att öka produktionskapaciteten till nivåerna för slutlig efterfrågan, förbättra nätkapaciteten och främja ökad användning av flexibilitetsmekanismer för elproduktion och elförbrukning. Det behövs betydande investeringar för att förbättra och modernisera näten. Ytterligare gränsöverskridande integration skulle kunna bidra till att balansera obalansen mellan tillgång och efterfrågan, inbegripet intermittenta toppar inom produktionen av förnybar energi. Detta skulle öka motståndskraften för Sveriges elmarknad ytterligare och samtidigt göra EU:s elmarknad mer välfungerande (se bilaga 8).

De oförutsägbara tillståndsförfarandena hindrar utvecklingen av nätinfrastruktur och förnybara energikällor. Utdragna förfaranden och långvariga tillståndshinder, främst på grund av kommunernas och försvarsmyndigheternas omfattande vetorätt, skapar investeringsosäkerhet och står i vägen för ett fullständigt utnyttjande av potentialen för förnybar energi. En anpassning av regelverket för att ta itu med flaskhalsar för tillstånd skulle kunna förbättra planeringssäkerheten. Möjliga åtgärder omfattar en översyn av den fysiska planeringen och ett snabbt genomförande av relevant EU-lagstiftning för att förenkla och påskynda tillståndsgivningen, samtidigt som en teknikneutral strategi upprätthålls. Kapitlet REPowerEU i den svenska återhämtnings- och resiliensplanen innehåller en reform som syftar till att påskynda tillståndsprocessen för uppgraderingar av elnätet.

Sverige spelar en viktig roll för EU:s försörjning av kritiska råvaror. Flera kritiska råvaror är avgörande för utvecklingen av teknik inom strategiska ekonomiska verksamhetsområden såsom förnybar energi, telekommunikation och digitala tjänster, rymdfart och försvar. För att säkerställa tillgången till fyndigheter måste man prioritera påskyndandet av tillstånd för utvinning och säkerställa finansiering av kapitalintensiva projekt (se bilaga 7).

([10]) Energimyndigheten, *Nuläget på elmarknaden*, februari 2025, offentliggjord den 6 mars 2025, tabell 2. https://trk.idrelay.com/res/mail/2930/56481/413fee67-78e1-423e-9c21-2e932ef1e3f5.pdf.

KOMPETENS, SYSSELSÄTTNINGSTILLFÄLLEN AV HÖG KVALITET OCH SOCIAL RÄTTVISA

Att förbättra utbildningen och kompetensen är avgörande för att minska arbetslösheten

Sveriges sysselsättningsgrad ligger över EU-genomsnittet, men det gör också arbetslösheten, vilket fortfarande utgör ett problem. Sverige har haft en ihållande hög arbetslöshet under många år. År 2024 ökade den i alla grupper på grund av den svaga ekonomin: inrikes födda och utrikes födda, ungdomar och äldre samt kvinnor och män. I kommissionens ekonomiska vårprognos 2025 beräknas arbetslösheten förbli hög 2025 (8,7 %) och börja förbättras först 2026 (8,4 %).

Att hitta arbete är särskilt svårt för människor från utsatta grupper. Arbetsförmedlingen har kartlagt vissa grupper som löper en högre risk att förbli arbetslösa under längre perioder än genomsnittet, däribland personer som saknar gymnasieutbildning, är födda utanför Europa, är äldre än 55 år eller har en funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga ([11]). Klyftan mellan personer födda utanför EU och inrikes födda är fortfarande särskilt stor. År 2024 hade Sverige den högsta arbetslösheten i EU för personer födda utanför EU (19,3 % jämfört med EU-genomsnittet på 10,8 %), medan arbetslösheten för inrikes födda var 5,7 % (se bilaga 10).

Sociala villkor påverkas i stor utsträckning av sysselsättningsstatus och utbildningsnivå. Fattigdom och social utestängning drabbar i oproportionerligt hög grad personer från utsatta grupper (se bilaga 11). Utbildningsnivån spelar en viktig roll i detta eftersom personer med låg utbildningsnivå ([12]) löper större risk att drabbas av fattigdom eller social utestängning än personer med högre utbildningsnivå ([13]) (30 % jämfört med 11,5 %). På samma sätt är risken större för arbetslösa än för personer som har arbete (63,6 % jämfört med 8,9 %).

En slutförd gymnasieutbildning är avgörande för att få ett arbete. Av de personer från grupperna ovan som är registrerade som arbetslösa saknar nästan hälften gymnasieutbildning. De flesta är födda utanför Europa och många saknar grundläggande förutsättningar för att hitta ett arbete eller studera, inbegripet språkkunskaper. Att förbättra vägarna till formell yrkesutbildning för vuxna skulle kunna vara ett sätt att hjälpa denna grupp att komma in på arbetsmarknaden.

Det finns utrymme för att förbättra utbildningsvägarna och samordningen av stödet till arbetslösa. Arbetslösa som vill skaffa sig nya färdigheter kan få stöd från olika aktörer. Detta innefattar bland annat kurser i svenska och yrkesutbildningskurser som erbjuds via kommunerna samt stöd för arbetssökande från Arbetsförmedlingen. För närvarande saknas det dock tillräcklig samordning mellan dessa verksamheter. En ny lagrådsremiss ([14]) som ska träda i kraft den 1

([11]) Arbetsförmedlingen, *Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2024*.

([12]) ISCED-nivåerna 0–2.

([13]) ISCED-nivåerna 5–8.

([14]) Enligt lagrådsremissen ska kommunerna ge Arbetsförmedlingen nödvändig information om arbetssökande i samband med kommunal vuxenutbildning för arbetsmarknadspolitiska ändamål. Den ger Arbetsförmedlingen befogenhet att behandla personuppgifter inom ramen för kommunal vuxenutbildning.

mars 2026 syftar till att förbättra utbytet av information om arbetssökande som är i behov av utbildning mellan Arbetsförmedlingen och de kommuner som tillhandahåller vuxenutbildningstjänster. Bättre samordning skulle kunna hjälpa arbetslösa att komma in på arbetsmarknaden, särskilt personer från utsatta grupper såsom personer som är födda utanför EU. Dessutom skulle gemensamma kontaktpunkter kunna inrättas för att vägleda arbetssökande och övervaka processen. En högre sysselsättningsgrad bland utsatta grupper skulle hjälpa Sverige att uppnå inte bara sitt sysselsättningsmål för 2030 utan även sitt fattigdomsminskningsmål för 2030.

Regionerna skiljer sig åt när det gäller efterfrågan på och utbudet av arbetskraft. Arbetslösheten är mycket högre i södra än i norra Sverige (9,4 % jämfört med 5,7 %) ([15]). Det finns en stor efterfrågan i norra Sverige inte bara på kompetenta ingenjörer och specialister på den gröna omställningen, utan också på arbetstagare inom hälso- och sjukvård, utbildning, förskoleverksamhet och barnomsorg samt andra stödtjänster. Även om det för närvarande finns få positiva incitament för människor att flytta till regioner med bättre arbetsmöjligheter har Arbetsförmedlingen fått i uppdrag att öka den yrkesmässiga och geografiska rörligheten bland arbetslösa. Detta inbegriper en noggrannare övervakning av kraven på att utöka sitt arbetssökande och vid behov byta yrke eller flytta till en plats där det finns lediga tjänster. Dessutom har regeringen från och med den 1 januari 2025 ökat ersättningen för resor och logi för arbetslösa i samband med anställningsintervjuer eller arbetsmarknadsutbildning. För att minska sysselsättningsskillnaderna mellan regionerna skulle Sverige kunna överväga att erbjuda ekonomiska incitament att flytta till regioner där det finns fler arbetstillfällen. Detta skulle kunna innefatta ekonomiskt stöd till arbetssökande med lägre inkomst så att de har råd att flytta samt hjälp att söka bostad eller förskoleplats eller skola för deras barn.

([15]) NUTS2-regionerna Sydsverige och Övre Norrland.

Lärarbristen förvärrar de sjunkande utbildningsresultaten. I Pisaundersökningen 2022 presterade svenska elever i genomsnitt bättre än andra europeiska elever, men den allmänna försämringen av de grundläggande färdigheterna sedan 2018 är bland de största i EU. Resultaten skiljer sig också avsevärt åt mellan de starkare och de svagare eleverna. För att förbättra de grundläggande färdigheterna har Sverige tagit ett steg tillbaka när det gäller digitalisering och ökar nu tillgången till analogt lärandematerial i undervisningen och böcker på biblioteken, som måste ha personal. Utbildningskvaliteten påverkas dock också av bristen på behöriga lärare, särskilt i skolor med många elever med migrantbakgrund och/eller en bakgrund som innebär sämre förutsättningar. Läraryrket behöver därför göras mer attraktivt genom att man förbättrar lärarnas status, löner och karriärmöjligheter (se bilaga 12).

Utbildningsreformer bör bidra till att förbättra utbildningsresultaten

Elevernas bakgrund har ett stort inflytande på deras resultat och utbildningsutsikter. År 2022 hade 15 % av alla elever som gick ut grundskolan betyg som var antingen ofullständiga eller för låga för att de skulle kunna gå vidare till gymnasiet. Låga prestationer inom grundläggande färdigheter är särskilt vanligt bland elever med migrantbakgrund eller en socioekonomisk bakgrund med sämre förutsättningar. I den senare gruppen har underprestationerna ökat betydligt sedan 2018, t.ex. med 11,7 procentenheter i matematik (se bilaga 12). Resultatklyftan mellan inrikes födda och utrikes födda elever är en av de största i EU. Elever med en socioekonomisk bakgrund med sämre förutsättningar, som ofta överlappar med en migrantbakgrund, är mer benägna att koncentreras till skolor i särskilda områden där det ofta råder brist på behöriga lärare. Fler systemåtgärder som syftar till att ta itu med bristen på behöriga lärare och förbättra de grundläggande färdigheterna, i kombination med bättre fördelning och integration av elever med en bakgrund med sämre förutsättningar eller migrantbakgrund, med

hjälp av förstärkt handledning, skulle kunna bidra till bättre resultat och framtidsutsikter.

Flexibla och mer tillgängliga vägar till fortsatt utbildning skulle kunna förbättra resultaten. För många elever utgör det nuvarande betygssystemet i praktiken ett hinder för att gå vidare till gymnasiet, högre utbildning eller yrkesutbildning. Låga eller otillräckliga grundskole- eller gymnasiebetyg, särskilt inom nyckelämnen, innebär alltför ofta att elever utestängs från fortsatt utbildning, inklusive yrkesutbildning och vuxenutbildning. Detta leder till en låg utbildningsnivå och till att en stor andel av eleverna går ut skolan med otillräckliga betyg, begränsar de berörda elevernas framtida karriärmöjligheter och påverkar dem som har en bakgrund med sämre förutsättningar på ett oproportionerligt sätt. Det begränsar också utbudet av arbetskraft med lämplig kompetens för att stödja sysselsättnings- och produktivitetstillväxten, vilket hämmar den svenska ekonomins tillväxtpotential. För att säkerställa flexibla utbildningsvägar bör kraven för betygsättning, urval och antagning reformeras, bland annat när det gäller tillgång till gymnasieutbildning och högre utbildning. Detta skulle förbättra både utbildningsmöjligheterna och utbudet av arbetskraft med lämplig kompetens, vilket skulle öka den sysselsättning och produktivitet som är nödvändig för att öka den svenska ekonomins tillväxtpotential.

VIKTIGA SLUTSATSER

För att främja konkurrenskraften, hållbarheten och den sociala rättvisan skulle Sverige gynnas av att

- genomföra planen för återhämtning och resiliens, inbegripet REPowerEU-kapitlet, snabbt genomföra **sammanhållningspolitiken**, dra nytta av möjligheterna i halvtidsöversynen och på bästa sätt utnyttja EU:s instrument, däribland **InvestEU** och **STEP**, för att förbättra konkurrenskraften,

- **minska riskerna till följd av hushållens höga skuldsättning och upprätthålla makrotillsynsåtgärder,** bland annat genom att ändra skatteincitamenten (skatteavdrag på räntebetalningar och låga årliga fastighetsskatter) och reformera hyresmarknaden,

- **stimulera investeringar i bostadsbyggande i de områden som behöver det mest,** med beaktande av den demografiska tillväxten och med fokus på stadsområden där det råder bostadsbrist,

- **göra det lättare att utnyttja resultaten av forskning, utveckling och innovation kommersiellt** för att ytterligare stärka systemet i syfte att göra Sveriges stora utgifter för forskning och innovation mer verkningsfulla och öka konkurrenskraften,

- **säkerställa att nettomålen för växthusgasutsläpp uppnås, särskilt inom transport, markanvändning och skogsbruk**,

- **främja den gröna ekonomin** för att stödja Sveriges konkurrensfördelar och hållbara tillväxt, särskilt inom energiintensiva industrier, och påskynda tillståndsförfarandena för utveckling av förnybar energi,

- **investera mer i nätkapaciteten** för att sänka de höga energikostnaderna, särskilt i södra Sverige, och tillhandahålla fler gränsöverskridande förbindelser; man behöver även minska byråkratin och stimulera användningen av flexibilitetsmekanismer när det gäller energiproduktion och energiförbrukning,

- **vända den nedåtgående trenden för utbildningsresultaten** genom att minska antalet elever som inte kan gå vidare till gymnasiet och fortsatt utbildning, bättre integrera elever med en bakgrund med sämre förutsättningar eller migrantbakgrund och åtgärda bristen på behöriga lärare,

- **vidta ytterligare åtgärder för att hjälpa grupper som har sämre förutsättningar att komma in på arbetsmarknaden**, bland annat genom att förbättra samordningen mellan Arbetsförmedlingen och kommunerna.

BILAGOR

FÖRTECKNING ÖVER BILAGOR

Fiscal 19

A1. Fiscal surveillance and debt sustainability 19

A2. Taxation 25

Productivity 28

A3. Innovation to business 28

A4. Making business easier 32

A5. Capital markets, financial stability and access to finance 36

A6. Effective institutional framework 44

Sustainability 49

A7. Clean industry and climate mitigation 49

A8. Affordable energy transition 55

A9. Climate adaptation, preparedness and environment 61

Fairness 67

A10. Labour market 67

A11. Social policies 70

A12. Education and skills 73

A13. Social Scoreboard 77

A14. Health and health systems 78

Horizontal 81

A15. Sustainable development goals 81

A16. CSR progress and EU funds implementation 83

A17. Competitive regions 90

TABELLER

A1.1. General government balance and debt 20

A1.2. Net expenditure growth 20

A1.3. Net expenditure growth (outturn and forecasts), annual and cumulated deviations vis-à-vis the recommendation 21

A1.4. Defence expenditure 21

A1.5. Macroeconomic developments and forecasts 21

A1.6. General government budgetary position 22

A1.7. Debt developments 22

A1.8. RRF – Grants 23

A1.9. Projected change in age-related expenditure in 2024-2040 and 2024-2070 23

A1.10. Fiscal Governance Database Indicators 24
A2.1. Taxation indicators 26
A3.1. Key innovation indicators 31
A4.1. Making Business Easier: indicators. 35
A5.1. Financial indicators 43
A6.1. Sweden. Selected indicators on administrative burden reduction and simplification 45
A6.2. Digital Decade targets monitored by the Digital Economy and Society Index 46
A7.1. Key clean industry and climate mitigation indicators: Sweden 54
A8.1. Key Energy Indicators 60
A9.1. Key indicators for progress on climate adaptation, preparedness and environment 66
A13.1. Social Scoreboard for Sweden 77
A14.1. Key health indicators 78
A16.1. Selected EU funds with adopted allocations - summary data (million EUR) 86
A16.2. Summary table on 2019-2024 CSRs 87
A17.1. Selection of indicators at regional level in Sweden 90

DIAGRAM

A2.1. Tax revenue shares in 2023 25
A2.2. Tax wedge for single and second earners, % of total labour costs, 2024 26
A4.1. Making Business Easier: selected indicators. 33
A5.1. Net savings-investment balance 36
A5.2. International investment position 37
A5.3. Capital markets and financial intermediaries 37
A5.4. Composition of NFC funding as % of GDP 40
A5.5. Composition of household financial assets per capita and as % of GDP 41
A6.1. Trust in justice, regional / local authorities and in government 44
A6.2. Indicators of Regulatory Policy and Governance (iREG) 45
A6.3. Participation rate of 25-64 year olds in adult learning (%) by occupation 47
A7.1. GHG emission intensity of manu-facturing and energy-intensive sectors, 2022 51
A7.2. Manufacturing industry production: total and selected sectors, index (2021 = 100), 2017-2023 51
A8.1. Retail energy price components for household and non-household consumers, 2024 55
A8.2. Monthly average day-ahead wholesale electricity prices and European benchmark natural gas prices (Dutch TTF) 56
A8.3. Sweden's installed renewable capacity (left) and electricity generation mix (right) 58
A9.1. Direct dependency(1) on ecosystem services(2) of the gross value added generated by economic sector in 2022 64
A9.2. Investment needs and gaps in EUR million, in 2022 constant prices 64
A10.1. Key rates: employment, unemployment, long-term unemployment, NEETs 67
A10.2. Labour market outcomes of young people - Sweden 68
A10.3. Labour market slack - Sweden 69
A11.1. Share of people at risk of poverty or social exclusion (AROPE) (%) for different population groups 70
A11.2. Housing situation (housing cost overburden and overcrowding rate) 71
A12.1. Underachievement trends in mathematics, reading and science in Sweden. PISA 2012 to 2022 (%) 74
A12.2. Employment rate by educational attainment (annual) - Sweden 76
A14.1. Life expectancy at birth, years 78
A14.2. Treatable mortality 78
A15.1. Progress towards the SDGs in Sweden 81
A16.1. Distribution of RRF funding in Sweden by policy field 84
A16.2. Distribution of cohesion policy funding across policy objectives in Sweden 84
A17.1. Labour productivity per hour 90

KARTOR

A17.1. Regional Competitiveness Index 2022 - Innovation sub-index 94

Denna bilaga innehåller en rad tabeller som är relevanta för bedömningen av den finanspolitiska situationen i Sverige, bland annat hur Sverige svarar på rådets rekommendationer som utfärdats inom det reformerade ramverket för ekonomisk styrning.

Det reformerade ramverket, som trädde i kraft den 30 april 2024 ([16]), syftar till att göra skuldsättningen mer hållbar och att främja hållbar tillväxt för alla genom tillväxtfrämjande reformer och prioriterade investeringar. De medelfristiga finans- och strukturpolitiska planerna utgör hörnstenen i ramverket och fastställer medlemsstaternas budgetåtaganden på medellång sikt. Butgetåtagandena definieras mäts i nettoutgiftsökning, vilken är den enda operativa indikatorn för budgetövervakning.

Sverige lämnade in sin handlingsplan den 11 oktober 2024. Planen omfattar perioden fram till 2028 och innebär en finanspolitisk anpassning under fyra år. Den 21 januari 2025 antog rådet rekommendationen om godkännande av Sveriges plan ([17]).

Bedömningen av genomförandet av rådets rekommendation om godkännande av Sveriges plan görs på grundval av utfallet från Eurostat och kommissionens vårprognos 2025 och med beaktande av den årliga framstegsrapport som Sverige lämnade in den 30 april 2024. I samband med kommissionens meddelande av den 19 mars 2025 ([18]), om att skapa utrymme för försvarsutgifter inom stabilitets- och tillväxtpakten, redovisas i bilagan dessutom den beräknade ökningen av försvarsutgifterna på grundval av kommissionens vårprognos 2025.

Bilagan är strukturerad enligt följande: Först presenteras utvecklingen av **det offentliga underskottet och den offentliga skulden** på grundval av siffrorna i tabell A1.1. Därefter följer bedömningen av **genomförandet av rådets rekommendation om godkännande av planen**, på grundval av de relevanta siffrorna i tabellerna A1.2 till A1.8, inklusive uppgifter om försvarsutgifter.

Bilagan innehåller också information om **kostnaderna för en åldrande befolkning** och det **nationella finanspolitiska ramverket**. Risker för de offentliga finansernas hållbarhet diskuteras i *Debt Sustainability Monitor 2024* ([19]).

Utvecklingen av det offentliga underskottet och den offentliga skulden

Sveriges offentliga underskott uppgick till 1,5 % av BNP under 2024. Enligt kommissionens vårprognos 2025 beräknas den ligga kvar på 1,5 % av BNP 2025. Den offentliga skuldkvoten uppgick till 33,5 % i slutet av 2024 och beräknas enligt kommissionen öka till 34,8 % i slutet av 2025.

([16]) De centrala delarna av EU:s reformerade ramverk för ekonomisk styrning utgörs av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1263 om en effektiv samordning av den ekonomiska politiken och om multilateral budgetövervakning, tillsammans med den ändrade förordningen (EG) nr 1467/97 om tillämpningen av förfarandet vid alltför stora underskott och det ändrade rådsdirektivet 2011/85/EU om krav på medlemsstaternas budgetramverk.

([17]) EUT C, C/2025/644, 10.2.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/644/oj.

([18]) Meddelande från kommissionen om ökade försvarsutgifter inom stabilitets- och tillväxtpakten av den 19 mars 2025, C(2025) 2000 final.

([19]) Kommissionen, 2025, *Debt Sustainability Monitor 2024*, European Economy-Institutional Papers 306.

Tabell A1.1: **Saldo och skuld i de offentliga finanserna**

	Variables		2024	2025		2026	
			Outturn	APR	COM	APR	COM
1	General government balance	% GDP	-1.5	-1.3	-1.5	n.a.	-0.8
2	General government gross debt	% GDP	33.5	34.3	33.8	n.a.	33.3

Källa: *Kommissionens vårprognos 2025 (COM), den årliga framstegsrapporten (APR)*

Nettoutgifternas utveckling

Nettoutgiftsökningen ([20]) i Sverige under 2025 kommer enligt kommissionens prognos ([21]) att ligga under det rekommenderade maximibeloppet. Om man beaktar 2024 och 2025 tillsammans beräknas också den kumulativa tillväxttakten ligga under det rekommenderade högsta värdet.

Tabell A1.2: **Nettoutgiftsökning**

	Annual			Cumulative*		
	REC	APR	COM	REC	APR	COM
	Growth rates					
2024	n.a.	6.1%	6.1%	n.a.	n.a.	n.a.
2025	4.0%	4.1%	1.7%	10.7%	10.5%	7.9%
2026	4.4%	n.a.	2.6%	15.5%	n.a.	10.7%

* Kumulativa ökningstakter beräknas med 2023 som basår.

Källa: Rådets rekommendation om godkännande av Sveriges nationella medelfristiga finans- och strukturpolitiska plan (Rec.)

De offentliga försvarsutgifterna i Sverige uppgick till 1,3 % av BNP 2021, 1,7 % av BNP 2022 och 1,8 % av BNP 2023 ([22]). Enligt kommissionens vårprognos 2025 beräknas försvarsutgifterna uppgå till 2,3 % av BNP 2024 och 2,5 % av BNP 2025.

([20]) Nettoutgifter definieras i artikel 2.2 i förordning (EU) 2024/1263 som offentliga utgifter efter avdrag för i) ränteutgifter, ii) diskretionära åtgärder på inkomstsidan, iii) utgifter för unionsprogram som till fullo motsvaras av inkomster i form av unionsmedel, iv) nationella utgifter för samfinansiering av program som finansieras av unionen, v) konjunkturberoende delar av utgifter för arbetslöshetsersättning samt vi) engångsåtgärder och andra tillfälliga åtgärder.

([21]) Kommissionens vårprognos 2025, *European Economy-Institutional Paper 318*, maj 2025.

([22]) Eurostat, ändamålsklassificering av den offentliga förvaltningens utgifter (Cofog).

Tabell A1.3: **Nettoutgiftsökning (utfall och prognoser), årliga och ackumulerade avvikelser från rekommendationen**

	Variables		2023	2024	2025	2026
			Outturn	Outturn	COM	COM
1	Total expenditure	bn NAC	3066.1	3223.6	3279.0	3350.9
2	Interest expenditure	bn NAC	44.0	41.1	47.3	41.3
3	Cyclical unemployment expenditure	bn NAC	6.1	11.2	13.6	11.9
4	Expenditure funded by transfers from the EU	bn NAC	11.6	9.5	13.1	6.2
5	National co-financing of EU programmes	bn NAC	1.6	1.6	7.0	7.0
6	One-off expenditure (levels, excl. EU funded)	bn NAC	0.0	0.0	0.0	0.0
7=1-2-3-4-5-6	**Net nationally financed primary expenditure (before discretionary revenue measures, DRM)**	**bn NAC**	**3002.7**	**3160.1**	**3198.0**	**3284.5**
8	Change in net nationally financed primary expenditure (before DRM)	bn NAC		157.3	37.9	86.5
9	DRM (excl. one-off revenue, incremental impact)	bn NAC		-25.9	-15.4	2.2
10=8-9	**Change in net nationally financed primary expenditure (after DRM)**	**bn NAC**		**183.2**	**53.3**	**84.3**
11	Outturn / forecast net expenditure growth	% change		6.10%	1.7%	2.6%
12	Recommended net expenditure growth*	% change		6.4%	4.0%	4.4%
13=(11-12) x 7	Annual deviation	bn NAC		-9.0	-73.1	-56.4
14 (cumulated from 13)	Cumulated deviation	bn NAC		-9.0	-82.0	-138.4
15=13/17	**Annual balance**	**% GDP**		**-0.1**	**-1.1**	**-0.8**
16=14/17	**Cumulated balance**	**% GDP**		**-0.1**	**-1.2**	**-2.0**
17	p.m. Nominal GDP	bn NAC	6212.1	6447.5	6627.5	6869.9

* Tillväxttakten för 2024 är inte en rekommendation utan tjänar till att förankra basen, eftersom det senaste året med uppgifter om utfallet när nettoutgiftsbanan fastställs är år 2023.

Källa: *Kommissionens vårprognos 2025 och kommissionens beräkning*

Tabell A1.4: **Försvarsutgifter**

			2021	2022	2023	2024	2025	2026
1	Total defence expenditure	% GDP	1.3	1.7	1.8	2.3	2.5	2.9
2	*of which: gross fixed capital formation*	% GDP	0.3	0.4	0.4	0.6	0.6	0.7

Källa: *Eurostat (Cofog) och kommissionens vårprognos 2025*

Tabell A1.5: **Makroekonomisk utveckling och makroekonomiska prognoser**

	Variables		2024	2025		2026	
			Outturn	APR	COM	APR	COM
1=7+8+9	**Real GDP**	**% change**	**1.0**	**2.1**	**1.1**	**n.a.**	**1.9**
2	Private consumption	% change	0.3	2.0	1.3	n.a.	2.1
3	Government consumption expenditure	% change	1.2	1.0	1.3	n.a.	0.4
4	Gross fixed capital formation	% change	-1.1	2.5	1.0	n.a.	2.0
5	Exports of goods and services	% change	2.3	2.9	2.0	n.a.	1.9
6	Imports of goods and services	% change	1.7	2.3	1.8	n.a.	1.3
	Contributions to real GDP growth						
7	- Final domestic demand	pps	0.2	1.7	1.2	n.a.	1.5
8	- Change in inventories	pps	0.3	-0.1	-0.2	n.a.	0.0
9	- Net exports	pps	0.4	0.5	0.1	n.a.	0.4
10	Output gap	% pot GDP	-1.7	-1.6	-1.9	n.a.	-1.4
11	Employment	% change	-0.3	0.1	0.2	n.a.	0.5
12	Unemployment rate	%	8.4	8.6	8.7	n.a.	8.4
13	Labour productivity	% change	1.3	2.0	0.9	n.a.	1.4
14	HICP	% change	2.0	2.1	2.2	n.a.	1.6
15	GDP deflator	% change	2.8	1.8	1.7	n.a.	1.7
16	Compensation of employees per head	% change	4.7	2.9	3.7	n.a.	3.5
17	Net lending/borrowing vis-à-vis the rest of the world	% GDP	7.1	n.a.	6.8	n.a.	7.0

Källa: *Kommissionens vårprognos 2025 (COM), den årliga framstegsrapporten (APR)*

Tabell A1.6: **De offentliga finanserna**

	Variables (% GDP)	2024	2025		2026	
		Outturn	APR	COM	APR	COM
1=2+3+4+5	**Revenue**	**48.5**	**48.5**	**47.9**	**n.a.**	**48.0**
	of which:					
2	- Taxes on production and imports	20.7	20.6	20.7	n.a.	20.7
3	- Current taxes on income, wealth, etc.	17.6	17.6	17.3	n.a.	17.4
4	- Social contributions	3.5	3.5	3.6	n.a.	3.6
5	- Other (residual)	6.8	6.8	6.4	n.a.	6.3
8=9+16	**Expenditure**	**50.0**	**49.7**	**49.5**	**n.a.**	**48.8**
	of which:					
9	- Primary expenditure	49.4	49.1	48.8	n.a.	48.2
	of which:					
10	- Compensation of employees	12.6	12.4	12.3	n.a.	12.4
11	- Intermediate consumption	8.4	8.3	8.5	n.a.	8.3
12	- Social payments	15.0	15.1	14.9	n.a.	14.5
13	- Subsidies	1.2	1.2	1.1	n.a.	0.9
14	- Gross fixed capital formation	5.4	5.6	5.5	n.a.	5.6
15	- Other	6.8	6.5	6.6	n.a.	6.5
16	- Interest expenditure	0.6	0.6	0.7	n.a.	0.6
18=1-8	**General government balance**	**-1.5**	**-1.3**	**-1.5**	**n.a.**	**-0.8**
19=1-9	**Primary balance**	**-0.9**	**-0.7**	**-0.8**	**n.a.**	**-0.2**
20	Cyclically adjusted balance	-0.5	n.a.	-0.5	n.a.	0.0
21	One-offs	0.0	0.0	0.0	n.a.	0.0
22=20-21	**Structural balance**	**-0.5**	**-0.4**	**-0.4**	**n.a.**	**0.0**
23=22+16	Structural primary balance	0.1	0.2	0.3	n.a.	0.6

Källa: *Kommissionens vårprognos 2025 (COM), den årliga framstegsrapporten (APR)*

Tabell A1.7: **Skuldutveckling**

	Variables	2024	2025		2026	
		Outturn	APR	COM	APR	COM
1	**Gross debt ratio* (% of GDP)**	**33.5**	**34.3**	**33.8**	**n.a.**	**33.3**
2=3+4+8	Change in the ratio (pps. of GDP)	1.9	0.8	0.3	n.a.	-0.5
	Contributions**					
3	**Primary balance**	**0.9**	**0.7**	**0.8**	**n.a.**	**0.2**
4=5+6+7	**'Snow-ball' effect**	**-0.5**	**-0.7**	**-0.2**	**n.a.**	**-0.6**
	of which:					
5	- Interest expenditure	0.6	0.6	0.7	n.a.	0.6
6	- Real growth effect	-0.3	-0.7	-0.4	n.a.	-0.6
7	- Inflation effect	-0.9	-0.6	-0.6	n.a.	-0.6
8	**'Stock-flow' adjustment**	**1.5**	**0.7**	**-0.3**	**n.a.**	**-0.1**

* Slutet av perioden.

** Snöbollseffekten fångar ränteutgifternas inverkan på den ackumulerade offentliga skulden samt effekten av real BNP-tillväxt och inflation på den offentliga skuldkvoten (genom nämnaren). Stock-/flödesjusteringen omfattar skillnader i redovisning enligt kontantmetoden och periodiserad redovisning (inklusive tidigarelagda och fördröjda utbetalningar av bidrag från faciliteten för återhämtning och resiliens), ackumulering av finansiella tillgångar samt värdering och andra kvarstående effekter.

Källa: *Kommissionens vårprognos 2025 och kommissionens beräkning (COM), den årliga framstegsrapporten (APR)*

Tabell A1.8: **Faciliteten för återhämtning och resiliens – bidrag**

	Revenue from RRF grants (% of GDP)							
		2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
1	RRF grants as included in the revenue projections	n.a.	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.0
2	Cash disbursements of RRF grants from EU	n.a.	0.0	0.0	0.0	0.0	0.3	0.3

	Expenditure financed by RRF grants (% of GDP)							
		2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
3	Total current expenditure	0.0	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.0
4	Gross fixed capital formation	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
5	Capital transfers	0.0	0.0	0.1	0.1	0.0	0.1	0.0
6=4+5	Total capital expenditure	0.0	0.0	0.1	0.1	0.0	0.1	0.0

	Other costs financed by RRF grants (% of GDP)							
		2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
7	Reduction in tax revenue	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
8	Other costs with impact on revenue	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
9	Financial transactions	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0

Källa: *Årsrapport*

Kostnader för en åldrande befolkning

De totala åldersrelaterade utgifterna i Sverige beräknas i stort sett förbli stabila på medellång till lång sikt och öka något från 24 % av BNP 2024 till 24,5 % 2070 (se tabell A1.9**).** Denna övergripande stabilitet beror på de utjämnande ändringarna av de olika komponenterna, där de ökade utgifterna för långvarig vård och omsorg till största delen uppvägs av lägre pensions- och utbildningsutgifter.

De offentliga hälso- och sjukvårdsutgifterna ([23]) beräknas uppgå till 7 % av BNP 2024 (över EU-genomsnittet på 6,6 %) och förväntas öka med 0,3 procentenheter till 2040 och med ytterligare 0,4 procentenheter fram till 2070.

De offentliga utgifterna för långvarig vård och omsorg ([24]) beräknas uppgå till 3,2 % av BNP 2024 (över EU-genomsnittet på 1,7 %) och förväntas öka med 0,5 procentenheter till 2040 och med ytterligare 0,7 procentenheter fram till 2070.

Tabell A1.9: **Prognostiserad förändring av åldersrelaterade utgifter 2024–2040 och 2024–2070**

	age-related expenditure 2024 (% GDP)	change in 2024-2040 (pps GDP) due to: pensions	healthcare	long-term care	education	total	age-related expenditure 2040 (%GDP)	
SE	24.0	*-0.9*	*0.3*	*0.5*	*-0.4*	***-0.5***	23.5	**SE**
EU	24.3	*0.5*	*0.3*	*0.4*	*-0.3*	***0.9***	25.2	EU

	age-related expenditure 2024 (% GDP)	change in 2024-2070 (pps GDP) due to: pensions	healthcare	long-term care	education	total	age-related expenditure 2070 (%GDP)	
SE	24.0	*-0.8*	*0.7*	*1.2*	*-0.6*	***0.5***	24.5	**SE**
EU	24.3	*0.2*	*0.6*	*0.8*	*-0.4*	***1.3***	25.6	EU

Källa: *2024 Ageing Report (Europeiska kommissionen/kommittén för ekonomisk politik).*

([23]) Viktiga resultategenskaper, nyligen genomförda reformer och investeringar diskuteras i bilaga 11 Hälsa och hälso- och sjukvårdssystem.

([24]) Kvaliteten på och tillgängligheten för systemet för långvarig vård och omsorg behandlas i bilaga 9 Socialpolitik.

Det nationella finanspolitiska ramverket

Finanspolitiska rådet är en väletablerad men relativt liten oberoende finanspolitisk institution med ett snävt mandat som skulle kunna gynnas av förstärkta garantier för oberoende. Det ägnar sig åt efterhandsbedömningar av efterlevnaden av finanspolitiska regler, medan bedömningar av de makroekonomiska prognoser som ligger till grund för regeringens budgetplaner görs tillfälligt och på frivillig basis. Rådet syns inte så mycket i medierna och har inte så mycket interaktion med riksdagen. Styrelseledamöternas mandat är kortare än valcykeln, vilket gör det svårare både att känna igen deras namn och att bygga upp ett institutionellt minne. Även om Finanspolitiska rådet inte rapporterar om många hinder för att få åtkomst till information har det inte inrättats något formellt rättsligt skydd.

Tabell A1.10: **Databasen för finanspolitisk styrning – indikatorer**

2023	Sweden	EU Average
Country Fiscal Rule Strength Index (C-FRSI)	15.71	14.52
Medium-Term Budgetary Framework Index (MTBFI)	0.80	0.73

C-FRSI (Country Fiscal Rule Strength Index) visar hur starka de finanspolitiska reglerna är totalt sett på landsnivå, på grundval av i) den rättsliga grunden, ii) hur bindande regeln är, iii) övervakningsorgan, iv) korrigeringsmekanismer och v) motståndskraft mot chocker. MTBFI (Medium-Term Budgetary Framework Index) visar hur stark den nationella medelfristiga budgetramen är, på grundval av i) täckningen av de mål/tak som ingår i de nationella finanspolitiska planerna på medellång sikt, ii) koppling mellan dessa mål/tak och årsbudgetarna, iii) det nationella parlamentets deltagande i utarbetandet av planerna, iv) oberoende finanspolitiska institutioners deltagande i utarbetandet av planerna samt v) deras detaljnivå. Högre poäng visar på starkare regler och starkare budgetram.

Källa: *Databasen för finanspolitisk styrning*

I denna bilaga ges en översikt över det svenska skattesystemet baserat på olika indikatorer. Den innehåller uppgifter om i) skatteuttagets fördelning, ii) skattesystemets konkurrenskrafts- och rättviseaspekter, och iii) skatteuppbörden och uppfyllelsen av skattskyldigheten.

Även om de har minskat under de senaste åren är skatteintäkterna i Sverige fortfarande relativt höga som andel av BNP, på 41,3 % 2023, jämfört med EU-genomsnittet på 39 %. De minskade ytterligare något, till 41,0 % under 2024. Skatteuttagets fördelning bygger i hög grad på beskattning av arbete, som motsvarade 24 % av BNP 2023, jämfört med EU-genomsnittet på 20 %, medan kapitalskatterna som andel av BNP ligger klart under EU-genomsnittet (se tabell A2.1). För att öka arbetskraftsutbudet sänktes marginalskattesatsen 2025 och sänkningen av inkomstskatteavdraget togs också bort (till en kostnad på 4,71 miljarder kronor [0,43 miljarder euro] 2025).

Diagram A2.1: **Skatteintäktsandelar 2023**

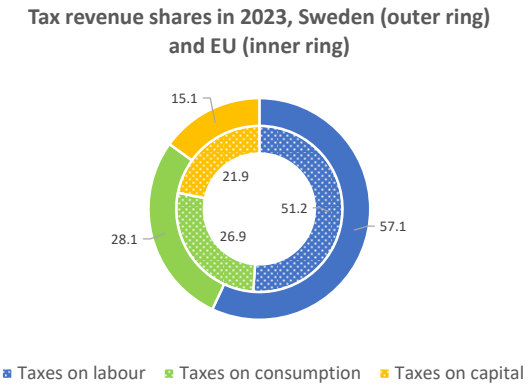

Källa: Uppgifter om skatteutvecklingen, GD Skatter och tullar.

Sverige har en relativt sträng ram för koldioxidbeskattning, även om miljöskatterna som andel av BNP ligger något under EU-genomsnittet. Miljöskatterna är låga i absoluta tal i Sverige, delvis på grund av landets låga utsläpp. Priset på kol är dock högt när man jämför skattesatserna. Sverige har den fjärde högsta effektiva genomsnittliga koldioxidskattesatsen (justerat för gratis tilldelning inom ramen för EU:s utsläppshandelssystem) av de 71 länder som rapporterar till OECD ([25]). Detta kan delvis förklaras av den relativt låga skattebas som skatten tas ut på. Elen i Sverige produceras till exempel främst från koldioxidsnåla källor. Sverige har sänkt energiskatterna på bränslen och planerar att helt avskaffa luftfartsskatten vid svenska flygplatser för att främja tillväxt och rörlighet i landet (2025 års budget).

Sverige har en relativt låg kapitalskattesats, inklusive fastighetsbeskattning. Intäkterna från fastighetsbeskattningen är små och motsvarade 1,0 % av BNP 2023 (EU-genomsnittet var 1,9 %), och detsamma gäller för återkommande fastighetsskatter, som motsvarade 0,6 % av BNP (jämfört med EU-genomsnittet på 1,0 %). Till skillnad från de flesta medlemsstater är kostnaderna för hypotekslån dessutom helt avdragsgilla i Sverige. Även om det finns skatt på kapitalvinster i Sverige för försäljning av fastigheter kan denna normalt sett skjutas upp genom köp av en ny fastighet. 22/30 av kapitalvinsten beskattas med en skattesats på 30 %, och 50 % av alla förluster är avdragsgilla. Denna förlust kan användas för att minska inköpsskatten vid senare köp av en ny fastighet. När det gäller beskattning av kapitalvinster omfattar den svenska återhämtnings- och resiliensplanen i) en plan för att höja det maximala uppskovsbeloppet för beskattning av kapitalvinst till följd av en bostadsförsäljning (denna genomfördes den 1 juli 2020), och ii) avskaffande av räntan på sådana uppskjutna kapitalvinster (detta genomfördes den 1 januari 2021).

Det svenska kapitalbeskattningssystemet kan anses främja privata investeringar. Sverige förlitar sig i mindre utsträckning än andra medlemsstater på skatteutgifter och skatteincitament för att främja investeringar. I stället förlitar landet sig mer på finansiella instrument såsom lån och garantier samt åtgärder för att främja arbetstillfällen och kompetens. Kapitalvinster från försäljning av aktier, inklusive rätten att sälja aktier i framtiden (och kapitalvinster från andra värdepapper i inhemska och utländska bolag), omfattas inte av skatt i Sverige, förutsatt att de utgör ett innehav i verksamheten. Av de 27 medlemsstaterna ligger Sverige på tredje plats i skattekomplexitetsindexet och har därför ett av de minst komplexa bolagsskattesystemen i EU.

([25]) 78,58 skattesats, enhet: realvärde 2021 euro/ton koldioxidekvivalenter (källa: OECD:s serie om koldioxidprissättning och energibeskattning).

Tabell A2.1: **Skatteindikatorer**

		Sweden					EU-27				
		2010	2021	2022	2023	2024	2010	2021	2022	2023	2024
Tax structure	Total taxes (including compulsory actual social contributions) (% of GDP)	43.1	42.8	42.5	41.3	41.0	37.8	40.2	39.7	39.0	
By tax base	Taxes on labour (% of GDP)	24.3	24.1	23.8	23.6		19.8	20.5	20.1	20.0	
	of which, social security contributions (SSC, % of GDP)	2.7	2.7	2.6	2.6		12.9	13.0	12.7	12.7	
	Taxes on consumption (% of GDP)	12.7	11.8	12.1	11.6		10.9	11.2	10.9	10.5	
	of which, value added taxes (VAT, % of GDP)	9.1	9.1	9.4	8.9		6.8	7.3	7.4	7.1	
	Taxes on capital (% of GDP)	6.1	6.8	6.6	6.2		7.1	8.5	8.7	8.5	
Some tax types	Personal income taxes (PIT, % of GDP)	14.7	14.6	14.1	13.5		8.6	9.6	9.4	9.3	
	Corporate income taxes (CIT, % of GDP)	3.1	3.5	3.5	3.5		2.2	2.9	3.2	3.2	
	Total property taxes (% of GDP)	1.0	1.0	1.1	1.0		1.9	2.2	2.1	1.9	
	Recurrent taxes on immovable property (% of GDP)	0.7	0.7	0.7	0.6		1.1	1.1	1.0	0.9	
	Environmental taxes (% of GDP)	2.7	1.9	1.9	2.0		2.5	2.4	2.1	2.0	
	Effective carbon rate in EUR per tonne of CO_2 equivalents	NA	110.2	NA	89.7		NA	86.0	NA	84.8	
Progressivity & fairness	Tax wedge at 50% of average wage (single person) (*)	39.0	37.9	37.5	37.9	37.3	33.9	31.8	31.5	31.5	31.8
	Tax wedge at 100% of average wage (single person) (*)	42.8	42.5	42.4	42.2	41.5	40.9	39.9	39.9	40.2	40.3
	Corporate income tax - effective average tax rates (1) (*)	24.6	19.3	19.3	19.3		21.3	19.3	19.1	18.9	
	Difference in Gini coefficient before and after taxes and cash social transfers (pensions excluded from social transfers) (2) (*)	10.3	9.9	9.2	8.8		8.6	8.2	7.9	7.7	
Tax administration & compliance	Outstanding tax arrears: total year-end tax debt (including debt considered not collectable) / total revenue (in %) (*)		0.9	0.7				35.5	32.6		
	VAT gap (% of VAT total tax liability, VTTL) (**)		5.4	5.5				6.6	7.0		

(1) Uppskattning av den framtida effektiva skattesatsen (KPMG).
(2) Ett högre värde tyder på en starkare omfördelande effekt av beskattningen.
(*) Enkelt genomsnitt för EU-27.
(**) Prognosvärde för 2023. För mer information om mervärdesskattegapet, se Europeiska kommissionen, generaldirektoratet för skatter och tullar, *VAT gap in the EU – 2024 report*, https://data.europa.eu/doi/10.2778/2476549.
För mer uppgifter om skatteintäkter samt den metod som tillämpas, se webbsidan med uppgifter om beskattning, https://ec.europa.eu/taxation_customs/taxation-1/economic-analysis-taxation/data-taxation_sv.
Källa: Europeiska kommissionen, OECD.

Sverige har en hög skattekil ([26]) på alla inkomstnivåer, särskilt på de lägsta och högsta inkomstnivåerna, jämfört med EU-genomsnittet. Skattekilen för låginkomsttagare som tjänar 50 % av genomsnittsinkomsten (37,3 % 2024) är särskilt hög jämfört med EU-genomsnittet (31,8 %, se diagram A2.2 nedan). Sverige har under de senaste åren infört ett antal åtgärder för att hjälpa låg- och medelinkomsttagare och pensionärer. Budgeten för 2025 omfattar skattesänkningar på arbete och för pensionärer genom en förstärkning av både det vanliga inkomstskatteavdraget och det ökade grundskatteavdraget. Skattesänkningarna är främst inriktade på heltidsanställda med låga och medelhöga inkomster och omfattar i) en utökning av nedsättningen av arbetsgivaravgifterna till att omfatta upp till två anställda, och ii) en höjning av taket för den ersättning som är berättigad nedsättning från 25 000 kronor till 35 000 kronor (2 300–3 200 euro). Den relativt höga arbetsbeskattningen är kopplad till systemets relativt stora omfördelningsförmåga. I synnerhet minskade det svenska skatte- och bidragssystemet under 2023 ojämlikheten mätt med Ginikoefficienten med 8,8 procentenheter. Denna minskning av inkomstskillnaderna var större än EU-genomsnittet på 7,7 procentenheter.

([26]) Skattekilen definieras som summan av personliga inkomstskatter och arbetstagarens och arbetsgivarens sociala avgifter, med avdrag för barnbidrag, uttryckt som en andel av de totala arbetskostnaderna (summan av bruttolönen och de lagstadgade sociala avgifter som betalas av arbetsgivaren).

Diagram A2.2: **Skattekil för ensamförsörjare och andraförsörjare i % av de totala arbetskostnaderna, 2024**

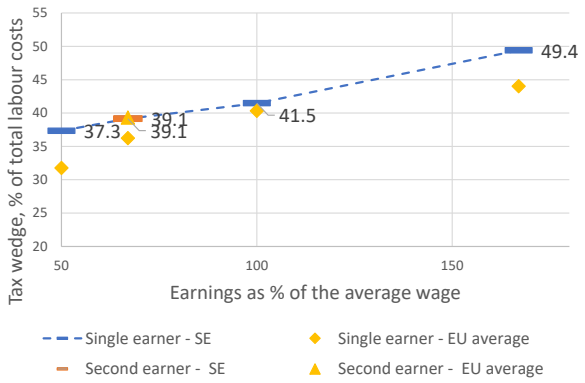

Skattekilen för andraförsörjare utgår från att den första försörjaren tjänar 100 % av genomsnittslönen och att de inte har några barn. Se OECD, 2016, *Taxing Wages 2014-2015*, för den fullständiga metoden.
Källa: Europeiska kommissionen.

Sverige har en låg effektiv kapitalskattesats jämfört med både andra inkomstformer (t.ex. förvärvsinkomst) och andra medlemsstater. Sverige har ingen arvs- eller gåvoskatt. Landet har dessutom en av de största skillnaderna i OECD mellan den lagstadgade skattesatsen för förvärvsinkomst och för utdelningsinkomst (8 % jämfört med OECD-genomsnittet på 0,6 % ([27]). Detta kan leda till att man använder metoder för överföring av inkomster för att omklassificera förvärvsinkomster som kapitalinkomst. Empiriska belägg tyder på att det har skett en omfattande överföring av vinster mellan skattebaser i Sverige till lägre beskattning, särskilt av ägare till noggrant kontrollerade företag ([28]).

Det svenska skattesystemet fungerar relativt väl när det gäller skatteförvaltning. Klyftan när det gäller efterlevnaden av momsreglerna 2022 på 5,5 % är mindre än EU-genomsnittet på 7 %. När det gäller skatteuppbörden var kvarskattenivån låg och uppgick till 0,7 % av de totala skatteintäkterna. Samtidigt finns det problem med digitaliseringen och Sverige har med sina 63,3 % den lägsta andelen elektronisk inlämning för företag i EU. Kostnaderna för efterlevnaden av skattereglerna för små och medelstora företag är relativt höga och ligger långt över EU-genomsnittet. Inga särskilda åtgärder har vidtagits för att minska små och medelstora företags efterlevnadsbörda när det gäller bolagsskatt. Sveriges uppbördskostnadskvot har varit stabil under de senaste åren och uppgick till cirka 0,4 % av de totala intäkterna mellan 2018 och 2021.

([27]) *OECD Economic Surveys: Sweden 2023*.

([28]) Alstadstaeter och Jacobs, 2016.

Sverige ligger bra till inom forskning och innovation (FoI), men måste säkerställa tillräckliga investeringar i FoU, vetenskaplig och innovativ produktion samt tillgång till talanger för att behålla sin ställning ([29]). Forskning, innovation och utbildning är av central betydelse för Sveriges produktivitet, välstånd och förmåga att hantera samhällsutmaningar ([30]). I den europeiska resultattavlan för innovation 2024 rankas Sverige som en ”innovationsledare” med mycket bättre resultat än EU-genomsnittet (132,9 %). Samtidigt som resultaten ligger över genomsnittet för innovationsledarna har de ökat mindre än EU-genomsnittet sedan 2017 (+9,3 procentenheter jämfört med +10 procentenheter) ([31]). De starka resultaten beror på en av de högsta FoU-intensiteterna (inhemska bruttoutgifter för FoU i procent av BNP) i EU (3,6 % 2023) som har ökat under de senaste tio åren (3,12 % 2014) och fortfarande ligger långt över EU-genomsnittet och nära internationella konkurrenter såsom Förenta staterna (3,45 % 2023) och Kina (2,43 % 2021) ([32]). De stora FoU-investeringarna avspeglas dock inte fullt ut när det gäller vetenskapliga resultat och framtida investeringar kan hämmas av bristen på högkvalificerad personal inom naturvetenskap, teknik och ingenjörsvetenskap. Sverige gör dessutom goda framsteg inom digitaliseringen av företag, särskilt när det gäller små och medelstora företags användning av digitala verktyg. Detta bidrar i stor utsträckning till målen för EU:s digitala decennium ([33]).

Vetenskap och innovativa ekosystem

Sverige har en stabil vetenskaplig bas, men dess globala vetenskapliga spetskompetens har minskat något med tiden. Dess vetenskapliga system bygger på ett väletablerat nätverk av offentliga forskningsinstitutioner och stöds av ett stort antal finansieringsprogram för forskning och innovation. Sveriges offentliga FoU-utgifter i procent av BNP är de fjärde högsta i EU (0,92 % jämfört med EU-genomsnittet på 0,72 % 2023) och större än Förenta staternas (0,64 %). Trots ett stort antal publikationer har kvaliteten på forskningsresultaten, mätt i andelen vetenskapliga publikationer bland de 10 % mest citerade publikationerna i världen som procentandel av det totala antalet publikationer, dock minskat något (från 12,9 % 2017 till 12,2 % 2021). Även om denna andel fortfarande ligger långt över EU-genomsnittet (9,6 %) ingår Sverige inte bland de fem länder som har störst citatgenomslag i OECD ([34]). En central fråga i hela det svenska forskningssystemet är bristen på strategisk anpassning, gemensamma prioriteringar och tydlig inriktning, vilken begränsar möjligheten till kollektiva insatser ([35]).

I den nya svenska forsknings- och innovationspropositionen för 2025–2028 planerar man att främja FoU-utgifter och vetenskaplig spetskompetens. Propositionen *Forskning och innovation för framtid, nyfikenhet och nytta* ([36]) baseras på en översyn av det nuvarande forskningssystemet och erkänner komplexiteten i att ha flera finansierande myndigheter, behovet av en mer effektiv

([29]) https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2024/12/excellent-forskning-och-innovationskraft-premieras-i-den-storsta-forsknings--och-innovationspropositionen-nagonsin/.

([30]) Sveriges produktivitetskommission, delbetänkande (SOU 2024:29), https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/statens-offentliga-utredningar/2024/04/sou-202429/.

([31]) Europeiska kommissionen, 2024, *European Innovation Scoreboard (EIS), country profile: Sweden*, ec.europa.eu.

([32]) Regeringens proposition 2022/23: I Utgiftsområde 16, s. 209. Sverige når dock inte upp till sitt eget mål på 4 % som fastställts som en del av Europa 2020-strategin (regeringens proposition 2020/21: I Utgiftsområde 16, s. 250).

([33]) I policyprogrammet för det digitala decenniet fastställs en plan för EU:s digitala omställning, inklusive konkreta åtaganden från medlemsstaternas sida för att gemensamt uppnå mål (t.ex. konkurrenskraft, motståndskraft, suveränitet) och digitala mål senast 2030.

([34]) Sveriges smärre statistiska minskning när det gäller citatgenomslaget beror också på andra länders ökade citatgenomslag, särskilt Kinas. *Forskningsbarometern 2023*, Vetenskapsrådet.

([35]) OECD (2023): *Public research funding in Sweden*, https://www.oecd.org/en/publications/public-research-funding-in-sweden_9eb9a85b-en.html.

([36]) https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2024/12/excellent-forskning-och-innovationskraft-premieras-i-den-storsta-forsknings--och-innovationspropositionen-nagonsin/.

finansieringsprocess och ett mer sammanhängande system för kommersialiseringen av forskningen. I den föreskrivs dessutom en betydande total ökning av forskningsbudgeten ([37]). Målet är att etablera Sverige bland de främsta forsknings- och innovationsländerna och som en ledande kunskapsnation. Excellenskluster planeras för att främja långsiktigt samarbete om banbrytande teknik inom olika tekniska områden. För att stärka spetsforskningen har strategiska prioriterade områden fastställts. Särskilda finansieringsanslag planeras för utveckling av avancerad forskningsinfrastruktur, livsvetenskap och hälsa, strategisk rekrytering vid universitet och högskolor, Vetenskapsrådet, inklusive excellenscentrum, den cirkulära bioekonomin och AI-forskning. För att ytterligare stärka inriktningen på excellens planerar regeringen att öka konkurrensen när det gäller fördelningen av forskningsfinansiering till universiteten.

Innovation för företag

Sverige har ett blomstrande högteknologiskt innovationsekosystem som underbyggs av stora företagsutgifter för forskning och utveckling. Sveriges FoU-intensitet bland företag på 2,67 % 2023, som är den högsta i EU, har ökat något under de senaste tio åren och ligger nära nivån för internationella konkurrenter såsom Förenta staterna (2,7 % 2023). Detta är resultatet av investeringar som gjorts av innovativa små och medelstora företag och internationellt konkurrenskraftiga och innovativa stora företag i landet. Enligt EU:s resultattavla för investeringar i industriell forskning och utveckling för 2024 har Sverige uppnått en FoU-investeringstillväxt som ligger över genomsnittet, under ledning av företag såsom Ericsson, Geely Sweden Holding och Volvo. De bidrog tillsammans med över 1,9 miljarder euro i FoU-utgifter. Landets FoU-ekosystem är fortfarande stabilt och diversifierat, med betydande styrkor inom IKT-maskinvara och fordon. Sveriges sektoriella diversifiering kompletteras av framväxten av flera innovativa företag. IKT-sektorn är större än EU-genomsnittet (7 % jämfört med 5 % i bruttoförädlingsvärde 2020) och dess FoU-utgifter från företag uppgick till 28,7 % av de totala FoU-utgifterna 2021. De offentliga forskningsutgifterna bidrar delvis till att stärka näringslivets forskningsinsatser, till exempel genom Vinnova ([38]). Regeringen har begärt en undersökning av den nuvarande ramen för skatteavdrag för FoU ([39]). Den föreslagna budgetpropositionen för 2025 syftar till att fortsätta att förbättra de skattevillkor som stöder företagens möjligheter att bedriva forskning och utveckling, bland annat genom att undersöka ett nytt skatteincitament för forskning och utveckling.

Införandet av digital teknik bland företagen i Sverige ligger på en hög nivå. Utnyttjandegraden när det gäller det kombinerade införandet av AI, molntjänster och dataanalys är 86,6 %, vilket är över EU-genomsnittet på 72,9 %. Detta bidrar avsevärt till EU:s relaterade digitala mål (se tabellen nedan).

Den starka innovationsverksamheten drivs särskilt av de små och medelstora företagens viktiga roll när det gäller innovation. Enligt EU:s resultattavla för investeringar i industriell forskning och utveckling har Sverige den största andelen små och medelstora företag (28,3 %) bland de 900 största FoU-investerarna i EU av alla EU-länder. Företagens utgifter för små och medelstora företags FoU som andel av BNP ligger på en hög nivå (0,52 % 2021), över både EU (0,40 %) och USA (0,30 %). Detta avspeglas väl i de relevanta indikatorer som mäter innovationsproduktionen i små och medelstora företag (t.ex. små och medelstora företag som inför produkt- och processinnovation), där Sverige ligger långt över EU-genomsnittet och uppvisar förbättrade resultat. Sverige har dessutom en relativt dynamisk utveckling när det gäller nystartade företag och har 41 enhörningar (nionde plats i världen). Landet har den tredje största andelen i EU av företag med innovationer som är nya för landet eller den globala marknaden enligt EIB:s investeringsundersökning 2024 ([40]). Denna

([37]) I forsknings-och innovationspropositionen föreskrivs en kraftig ökning under de kommande fyra åren, från 1,5 miljarder kronor 2025 till 2,5 miljarder kronor 2026, 4,0 miljarder kronor 2027 och 6,5 miljarder kronor 2028.

([38]) Ett viktigt exempel är olika strategiska innovationsprogram på områden av strategisk betydelse: https://www.vinnova.se/m/strategiska-innovationsprogram/.

([39]) *Skatteincitament för forskning och utveckling – En översyn av FoU-avdraget och expertskattereglerna*, SOU 2025:3.

([40]) https://www.eib.org/attachments/lucalli/20240238_econ_eibis_2024_eu_en.pdf s. 15 och 22.

utveckling har drivits på av en andel riskkapital i procent av BNP som ligger över EU-genomsnittet (0,141 % jämfört med 0,078 %) och främjas av ett starkt stödsystem. Det svenska nationella inkubatorprogrammet främjar innovation och företagsutveckling genom att ge nystartade företag det stöd som de behöver för att växa och utvecklas ([41]). Programmet stöder drygt 30 regionala innovationsmiljöer i hela landet. Sveriges totala innovativa kapacitet framhävs också av ett stort antal patentansökningar (per miljarder av BNP), som uppgår till 7,6 jämfört med EU-genomsnittet på 2,8. Detta antal har dock minskat under det senaste årtiondet (9,4 2015).

Att stärka samarbetet mellan forskningen och näringslivet kommer att vara avgörande för att främja innovation och konkurrenskraft. Andelen offentliga FoU-utgifter som finansieras av företagssektorn uttryckt i procent av de totala offentliga FoU-utgifterna, som är en viktig indikator för offentlig-privat samarbete, har minskat sedan 2011 (till 3,08 % 2021) och Sverige ligger fortfarande under EU-genomsnittet (6,96 %). Sverige har dock goda resultat när det gäller andelen offentlig-privata vetenskapliga sampublikationer uttryckt i procent av det totala antalet publikationer (12 % 2023), som har ökat något sedan 2012 och ligger kvar över EU-genomsnittet (7,7 %) och Förenta staternas nivå (8,9 %).

Finansiering av innovation

Som ett positivt ramvillkor utgör riskkapital en växande källa till finansiering av finansinnovationsverksamheten i Sverige. Riskkapitalutgifterna har tredubblats sedan 2017 och uppgick 2024 till 0,35 % av BNP, vilket motsvarar 143,8 % av EU-genomsnittet. Internationella riskkapitalinvesterare, särskilt från Förenta staterna, har ökat sin närvaro i Sverige, tack vare landets företagarkultur och statliga stöd till nystartade företag (t.ex. Industrifonden och Alm Invest). En lämplig riskkultur har utvecklats tack vare skattereformer med inriktning på små teknikbaserade företags behov och den svenska styrningsmodellen. Nystartade företag dominerar marknaden. IKT och livsvetenskap står för 70 % av risk- och tillväxtkapitalfinansieringen i Sverige, trots att dessa sektorer bara står för cirka 10 % av den totala ekonomin.

Innovativ talang

Bristen på högkvalificerad personal inom naturvetenskap, teknik och ingenjörsvetenskap kan försvåra framtida FoU-investeringar i Sverige. I Sveriges mest FoU-intensiva företag är tillgången till kvalificerad personal en avgörande faktor i beslut om var man ska investera i FoU. Trots att förbättringar har gjorts den senaste tiden anser 45 % av företagen fortfarande att det är svårt att rekrytera FoU-personal ([42]). Antalet nyexaminerade doktorer inom naturvetenskap, teknik, ingenjörsvetenskap och matematik har gradvis minskat sedan 2017 (–46,3 procentenheter). Ett ökat deltagande i och intresse för naturvetenskap, teknik, ingenjörsvetenskap och matematik bland ungdomar skulle vara avgörande för att stärka konkurrenskraften och innovationen samt matcha kompetensbehoven (se bilagan om utbildning och kompetens). Personalens rörlighet mellan jobb inom naturvetenskap och teknik har minskat kraftigt sedan 2017 (–61,8 procentenheter) och ligger nu på under hälften av EU-genomsnittet. Begränsad arbetskraftsrörlighet tyder på brist på boende till rimlig kostnad och otillräcklig integration av lågkvalificerade arbetstagare på arbetsmarknaden ([43]). För att stärka förmågan att rekrytera de bästa forskarna för spetsforskning förbättrar den nya svenska forsknings- och innovationspropositionen för 2025–2028 incitamenten för strategisk rekrytering, med fokus på biträdande lektorer. Detta inbegriper införandet av ett nytt karriärstöd för att locka talangfulla forskare som är i början av sin karriär.

Sverige har ett välutvecklat system för utbildning i entreprenörskap, med ett nära samarbete mellan den offentliga sektorn, näringslivet och civilsamhället. Utbildning i entreprenörskap ingår i den svenska läroplanen för grundskole- och gymnasieutbildningen och växer

([41]) https://www.vinnova.se/m/inkubation-starker-sveriges-innovations--och-fornyelseformaga/.

([42]) https://www.iva.se/contentassets/77c663c0a5654043ac20e06df3bcc8d8/iva-fou-barometern-2024.pdf.

([43]) https://ec.europa.eu/assets/rtd/eis/2024/ec_rtd_eis-country-profile-se.pdf.

snabbt även inom högre utbildning. Utöver formellt lärande finns det ett nära samarbete mellan skolor, civilsamhället och näringslivet för att tillhandahålla utbildning i entreprenörskap av hög kvalitet. Det framgångsrika programmet *Ung företagsamhet* (UF), som erbjuds av en ideell organisation, är till exempel det största landsomfattande entreprenörskapsinitiativet för skolor och omfattar 631 skolor i 197 av Sveriges 290 kommuner.

Tabell A3.1: **Nyckelindikatorer för innovation**

Sweden	2012	2017	2020	2021	2022	2023	2024	EU average (1)	USA
Headline indicator									
R&D intensity (gross domestic expenditure on R&D as % of GDP)	3.25	3.39	3.5	3.42	3.47	3.6	:	2.24	3.45
Science and innovative ecosystems									
Public expenditure on R&D as % of GDP	1.04	0.97	0.96	0.94	0.91	0.92	:	0.72	0.64
Scientific publications of the country within the top 10% most cited publications worldwide as % of total publications of the country	13.4	12.9	12.1	12.2	:	:	:	9.6	12.3
Researchers (FTE) employed by public sector (Gov+HEI) per thousand active population	3.8	4.1	4.3	4.2	4.3	:	:	4.2	:
International co-publications as % of total number of publications	55.6	63.3	67	67.9	67.9	67.7	:	55.9	39.3
R&D investment & researchers employed in businesses									
Business enterprise expenditure on R&D (BERD) as % of GDP	2.2	2.42	2.53	2.47	2.56	2.67	:	1.49	2.7
Business enterprise expenditure on R&D (BERD) performed by SMEs as % of GDP	:	0.47	:	0.52	:	:	:	0.4	0.3
Researchers employed by business per thousand active population	5.9	10.1	10.9	14.6	14.8	15.2	:	5.7	:
Innovation outputs									
Patent applications filed under the Patent Cooperation Treaty per billion GDP (in PPS €)	9.9	9.7	8.6	8	7.6	:	:	2.8	:
Employment share of high-growth enterprises measured in employment (%)	16.66	17.77	19.18	:	:	:	:	12.51	:
Digitalisation of businesses									
SMEs with at least a basic level of digital intensity % SMEs (EU Digital Decade target by 2030: 90%)	:	:	:	:	86.86	:	86.56	72.91	:
Data analytics adoption % enterprises (EU Digital Decade target by 2030: 75%)	:	:	:	:	:	34.96	:	33.17	:
Cloud adoption % enterprises (EU Digital Decade target by 2030: 75%)	:	:	:	69.17	:	66	:	38.86	:
Artificial intelligence adoption % enterprises (EU Digital Decade target by 2030: 75%)	:	:	:	9.92	:	10.37	25.09	13.48	:
Academia-business collaboration									
Public-private scientific co-publications as % of total number of publications	10.8	11.6	11.6	11.9	12.2	12	:	7.7	8.9
Public expenditure on R&D financed by business enterprises (national) as % of GDP	:	0.039	:	0.029	:	:	:	0.05	0.02
Public support for business innovation									
Total public sector support for BERD as % of GDP	:	:	:	0.14	:	:	:	0.204	0.251
R&D tax incentives: foregone revenues as % of GDP	:	0.012	0.03	0.038	0.040	0.042	:	0.102	0.141
BERD financed by the public sector (national and abroad) as % of GDP	:	:	:	0.102	:	:	:	0.100	0.110
Financing innovation									
Venture capital (market statistics) as % of GDP, total (calculated as a 3-year moving average)	0.061	0.044	0.09	0.126	0.157	0.141	:	0.078	:
Seed stage funding share (% of total venture capital)	1.8	5	5.2	5.6	5.2	5.2	:	7.3	:
Start-up stage funding share (% of total venture capital)	47.7	50.3	61.2	49	42.3	39.6	:	44	:
Later stage funding share (% of total venture capital)	50.6	44.7	33.6	45.4	52.5	55.2	:	48.7	:
Business innovation enablers: Innovative talent									
New graduates in science and engineering per thousand population aged 25-34	16.8	12.6	12.9	13.7	13.8	:	:	17.5	:
Graduates in the field of computing per thousand population aged 25-34	2.1	2.3	2.7	3.4	4.2	:	:	3.6	:

(1) EU-genomsnittet för det senaste tillgängliga året eller det år som har det största antalet landuppgifter.

Källa: Eurostat, gemensamma forskningscentrumet, OECD, Science-Metrix (Scopus-databasen), Invest Europe och den europeiska resultattavlan för innovation.

Sverige är en företagsvänlig ekonomi som betraktas som ett av de enklaste länderna i EU att starta företag i. Små och medelstora företag gynnas av låga rättsliga hinder, överkomlig tillgång till finansiering och en välfungerande digital infrastruktur och transportinfrastruktur. Sveriges regelverk är konkurrensvänligt för nästan alla yrkesmässiga tjänster och slutkundstjänster. Sverige skulle dock kunna dra nytta av ytterligare integrering på EU:s inre marknad. Bristen på kvalificerad personal, osäkerheten om framtiden och de höga energikostnaderna utgör hinder för företagsinvesteringar. Sena betalningar från både den privata och den offentliga sektorn utgör dessutom fortfarande ett problem och påverkar konkurser.

Ekonomiska ramvillkor

Sveriges privata investeringar ligger över EU-genomsnittet men har minskat. De fasta nettoinvesteringarna som andel av BNP har minskat från 6,54 % (2022) till 5,3 % (2023) och 4,26 % 2024, jämfört med EU-genomsnittet på 3,44 %. Trots denna minskning är Sveriges femårsgenomsnitt (5,71 %) fortfarande högre än EU-genomsnittet (4,01 %) ([44]). För att vända denna utveckling överväger regeringen politiska strategier såsom skatteincitament, infrastrukturutveckling och utbildningsprogram för att öka investeringarna. Privata investeringar är avgörande för att stödja Sveriges ekonomiska tillväxt. En bättre samordning och en snabbare förenkling av lagstiftningen skulle bidra till att öka investeringarna.

De offentliga investeringarna har ökat och ligger över EU-genomsnittet. År 2022 uppgick de till 1,47 % av BNP, och ökade till 1,57 % 2023 och till 1,61 % 2024, jämfört med EU-genomsnittet på 1,32 % av BNP. Sveriges femårsgenomsnitt på 1,63 % är dessutom högre än EU-genomsnittet på 1,01 %, vilket tyder på ett starkt engagemang för offentliga investeringar ([45]).

De utländska direktinvesteringarna minskade men ligger fortfarande på en hög nivå. Sveriges utländska direktinvesteringar minskade med 34 % från rekordåret 2022 till 30 miljarder euro men siffran är fortfarande hög ([46]). Svag efterfrågan i den globala ekonomin, ökad osäkerhet och geopolitiska spänningar håller tillbaka resultaten av de utländska direktinvesteringarna.

De största hindren för investeringar är tillgången till kvalificerad personal, osäkerhet om framtiden och höga energikostnader. Enligt EIB:s investeringsundersökning ([47]) är de tre största hindren för investeringar för svenska företag tillgången till kvalificerad personal (78 % jämfört med EU-genomsnittet på 77 %), osäkerhet om framtida ekonomiska villkor (78 % jämfört med EU-genomsnittet på 79 %) och höga energikostnader (59 % jämfört med EU-genomsnittet på 77 %). Att ta itu med dessa hinder är avgörande för att säkerställa ett gynnsamt företagsklimat och bevara Sveriges konkurrenskraft och välstånd.

Jämfört med andra EU-länder är svenska företag mindre benägna att betrakta företagslagstiftning, tillgång till finansiering och digital infrastruktur/transportinfrastruktur som hinder för investeringar. Enligt EIB:s investeringsundersökning ([48]) uppger färre svenska företag (51 %) än EU-genomsnittet (66 %) att företagslagstiftningen utgör ett hinder. De löper mindre risk att drabbas av finansieringsproblem (33 % jämfört med EU-genomsnittet på 45 %). På samma sätt betraktar de inte transportinfrastruktur (38 % jämfört med EU-genomsnittet på 45 %) eller digital infrastruktur (25 % jämfört med EU-genomsnittet på 41 %) som ett hinder.

Svenska företag drabbas av något längre betalningsförseningar än EU-genomsnittet. Betalningsklyftan mellan företag har ökat sedan 2021 och ligger nu på 16,7 dagar, jämfört med EU-genomsnittet på 15,5 dagar. Betalningsklyftan för betalningar från den offentliga sektorn har

([44]) Ameco.

([45]) Ameco.

([46]) Sveriges utländska direktinvesteringar.

([47]) EIB:s investeringsundersökning 2024.

([48]) EIB:s investeringsundersökning 2024.

också ökat sedan 2021 (13,4 dagar) och var 2024 större än EU-genomsnittet (17,9 jämfört med EU-genomsnittet på 15,2 dagar) ([49]). Denna utveckling påverkar små och medelstora företag negativt. Enligt Intrums betalningsrapport för 2024 har betalningsresultatet när det gäller transaktioner mellan företag försämrats ([50]).

Diagram A4.1: **Förenkling för företagen: utvalda indikatorer.**

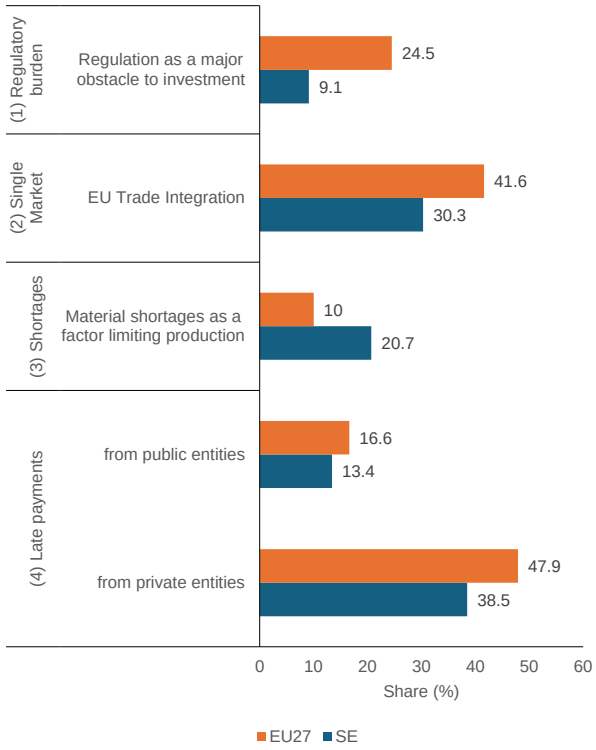

Andelen (1) bolag, (2) genomsnittlig export och import inom EU i BNP, (3) företag och (4) små och medelstora företag.
Källor: (1) EIB IS, (2) Eurostat, (3) ECFIN BCS och (4) Safeundersökningen.

Materialbrist är ett problem i Sverige. År 2024 drabbades 20,7 % av företagen i Sverige av materialbrist, vilket översteg EU-genomsnittet på 10 % ([51]). Denna svaga motståndskraft utmärker sig som en trend under en femårsperiod, och 29,4 % av de svenska företagen rapporterar om materialbrist jämfört med EU-genomsnittet på 17,8 %.

Sverige fortsätter att förbättra sin digitala infrastruktur, bland annat genom sin återhämtnings- och resiliensplan. 5G-täckningen i Sverige har gjort betydande framsteg under de senaste åren. Sverige är mycket aktivt i utbyggnaden av konnektivitetsinfrastruktur. En stor andel av hushållen har redan tillgång till fiber och 5G-nät. Det kommer dock att vara som dyrast att ansluta de mest avlägsna hushållen till nät med mycket hög kapacitet. År 2024 fortsatte Sveriges 5G-täckning att öka och 65,5 % av hushållen fick tillgång till det vitala 3,4–3,8 GHz-bandet. Medvetenheten om cybersäkerhet ökar bland svenska företag: andelen IKT-säkerhetsincidenter minskade något från 3,77 % 2022 till 3,70 % 2024, vilket fortfarande låg över EU-genomsnittet, och 92,65 % av företagen hade genomfört säkerhetsåtgärder, medan 67,10 % utbildade anställda om deras IKT-säkerhetsskyldigheter, vilket överstiger EU-genomsnittet.

Rättsliga och administrativa hinder

Sverige är en företagsvänlig ekonomi med färre rättsliga hinder än EU-genomsnittet. År 2023 uppgav endast 10 % av de svenska företagen att de ansåg att företagslagstiftningen utgjorde ett stort hinder för investeringar, jämfört med 22,2 % i EU. År 2024 uppgav 9,1 % av de svenska företagen att de betraktade reglering som ett stort investeringshinder, vilket var betydligt lägre än EU-genomsnittet på 24,5 % ([52]).

Antalet konkurser ökar i Sverige ([53]). Under de senaste fem åren har Sverige haft en något högre andel insolvenser, 124,9, än EU-genomsnittet på 122,5. Denna andel har ökat och utgick 2020 från bassiffran 100 för att sedan öka till 105,6 (2022), 127,8 (2023) och 166,2 2024. Samtidigt låg EU-genomsnittet 2024 på 143,1. Antalet företagsregistreringar under de senaste fem åren uppgår till 89,9, där 100 är bassiffran för 2020, jämfört med EU-genomsnittet på 98 ([54]), vilket tyder på en svag företagsdynamik (se bilaga 7).

([49]) *European Payment Report 2024* | Intrum.

([50]) Intrums *European Payment Report 2024*.

([51]) ECFIN BCS.

([52]) EIBIS. Regulatory Obstacles.

([53]) Statistics | Eurostat. Bankruptcies.

([54]) Eurostat. Business Registrations.

Den inre marknaden

Svenska företag möter färre rättsliga hinder för inträde och expansion. Enligt OECD:s indikatorer för produktmarknadsreglering 2023–2024 ([55]) är Sveriges regelverk konkurrensvänligt på nästan alla områden som omfattas av dessa indikatorer. Det finns dock fortfarande utrymme att förbättra mekanismerna för att bedöma hur nya och befintliga lagar påverkar konkurrensen. Trots Sveriges goda resultat när det gäller indikatorerna för produktmarknadsreglering kan regelverket fortfarande förbättras inom sektorerna för elektronisk kommunikation, lufttransport och naturgas.

Yrkesmässiga tjänster är mindre strikt reglerade än i OECD:s ekonomi i genomsnitt, med undantag för fastighetsmäklare. Detta förklaras delvis av att fastighetsmäklare sköter överlåtelseprocessen i Sverige, medan denna uppgift vanligtvis hanteras av notarier eller jurister i andra länder. Enligt regleringsindikatorn ([56]) är fastighetsmäklaryrket mycket mer reglerat än EU-genomsnittet (3,18 2021, jämfört med EU-genomsnittet 1,30).

Sverige är en öppen ekonomi som skulle kunna gynnas av ytterligare integration i EU. Importen och exporten inom EU utgör 30 % av Sveriges BNP (jämfört med EU-genomsnittet på 42,14 % 2024) ([57]). Sveriges export av tjänster inom EU uppgick 2024 till 9,8 % av BNP, jämfört med EU-genomsnittet på 14,7 %. Sverige skulle kunna uppnå större integration genom att minska hindren och stärka samarbetet.

Sveriges resultat när det gäller att införliva direktiven om den inre marknaden och hantera överträdelseförfaranden är bättre än EU-genomsnittet. Sveriges införlivandeunderskott ligger på 0,4 %, vilket är lägre än EU-genomsnittet på 0,8 %. Detta tyder på att Sverige har varit mer effektivt när det gäller att införliva direktiven om den inre marknaden i sin nationella lagstiftning, vilket visar landets engagemang för EU:s regler. Sveriges resultat avspeglas också i den genomsnittliga förseningen för införlivandet av direktiven (9 månader, vilket är mindre än EU-genomsnittet på 11,9 månader) och andelen felaktiga införlivanden (0,8 %), som är lägre än EU-genomsnittet (0,9 %). I december 2024 hade Sverige 19 pågående överträdelseförfaranden, vilket är ett betydligt lägre antal än EU-genomsnittet på 24, med fokus på direkt beskattning och finansiella tjänster. Överträdelseförfarandena tar dock längre tid för Sverige (51,1 månader) än EU-genomsnittet (45,8 månader). År 2024 löste Solvit ([58]) i Sverige 54,1 % av de mottagna ärendena om problem för EU-medborgare i Sverige, jämfört med EU-genomsnittet på 85 %. Att andelen lösta ärenden är så liten beror på återkommande förseningar och att det har varit svårt att erhålla uppehållshandlingar. Utan dessa skulle andelen lösta ärenden ha överstigit 80 %.

Offentlig upphandling

Ökad verkställighetsbefogenhet för Konkurrensverket. Konkurrensverket har sedan den 1 januari 2024 större befogenheter att övervaka offentlig upphandling. Syftet med 2024 års reformer är att göra Sveriges system för granskning av offentliga upphandlingar mer effektivt genom att ge Konkurrensverket direkt befogenhet att ålägga böter utan domstolsgodkännande, fördubbla de högsta böterna till 1,8 miljoner euro och förlänga verkställighetsperioden från ett till två år. Dessa ändringar skulle kunna bidra till att säkerställa ett snabbare verkställande, förbättra efterlevnaden och stärka den avskräckande effekten.

([55]) Landsblad för Sverige om produktmarknadsreglering.

([56]) Rekommendationer om regleringen av yrkesmässiga tjänster, COM(2021) 385 final.

([57]) Trade integration. Eurostat.

([58]) Resultattavlan för den inre marknaden – Sverige.

Tabell A4.1: **Förenkling för företagen: indikatorer.**

Sweden							
POLICY AREA	**INDICATOR NAME**	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**	**2024**	**EU-27 average**
Investment climate							
Shortages	Material shortage, firms facing constraints, %[1]	10.6	25.3	54.7	35.4	20.7	10.0
	Labour shortage, firms facing constraints, %[1]	3.3	8.4	18.6	14.1	11.3	20.2
	Vacancy rate, vacant posts as a % of all available ones (vacant + occupied)[2]	1.8	2.5	3.2	2.7	2.6	2.3
Infrastructure	Transport infrastructure as an obstacle to investment, % of firms reporting it as a major obstacle[3]	3.6	6.4	9.0	8.0	3.3	13.4
	VHCN coverage, %[4]	-	82.5	81.6	88.5	-	78.8
	FTTP coverage, %[4]	-	82.5	81.5	83.9	-	64.0
	5G coverage, %[4]	-	17.7	20.5	90.3	-	89.3
Reduction of regulatory and administrative barriers							
Regulatory environment	Impact of regulation on long-term investment, % firms reporting business regulation as a major obstacle[3]	7.6	9.2	10.0	9.9	9.1	24.5
Late payments	Payment gap - corporates B2B, difference in days between offered and actual payment[5]	18.6	15.4	12.3	16.0	16.7	15.6
	Payment gap - public sector, difference in days between offered and actual payment[5]	17.7	13.4	13.4	14.9	17.9	15.1
	Share of SMEs experiencing late payments, %*[6] — from public or private entities in the last 6 months	29.2	35.2	31.7	44.5	-	-
	Share of SMEs experiencing late payments, %*[6] — from private entities in the previous or current quarter	-	-	-	-	38.5	47.9
	Share of SMEs experiencing late payments, %*[6] — from public entities in the previous or current quarter	-	-	-	-	13.4	16.6
Single Market							
Integration	EU trade integration, % (Average intra-EU imports + average intra EU exports)/GDP[2]	24.0	25.8	29.9	30.7	30.3	41.6
	EEA Services Trade Restrictiveness Index[7]	0.039	0.039	0.039	0.039	0.045	0.050
Compliance	Transposition deficit, % of all directives not transposed[8]	0.7	2.0	0.7	0.5	0.4	0.8
	Conformity deficit, % of all directives transposed incorrectly[8]	1.6	1.0	1.1	0.8	0.8	0.9
	SOLVIT, % resolution rate per country[8]	62.7	70.6	68.3	69.0	54.1	84.9
	Number of pending infringement proceedings[8]	24.0	18.0	20.0	19.0	19.0	24.4
Public procurement							
Competition and transparency in public procurement	Single bids, % of total contractors**[8]	9	10	13	11	27	-
	Direct awards, %**[8]	0	1	1	1	2	7.0

* Ändring av metod 2024: Försenade betalningar från offentliga och privata enheter rapporteras separat.
** Uppgifterna för 2024 om enskilda anbud är preliminära och kommer att ses över. Observera att omkring 46 % av de totala uppgifterna för närvarande saknas, vilket kan påverka informationens korrekthet och fullständighet. På grund av att uppgifter saknas beräknas EU-genomsnittet för direkttilldelning utan Rumänien.
Källor: (1) ECFIN BCS, (2) Eurostat, (3) EIB IS, (4) landsrapporterna om det digitala decenniet, (5) Intrums betalningsrapport, (6) Safeundersökningen, (7) OECD och (8) resultattavlan för den inre marknaden och konkurrenskraft.

Det svenska banksystemet är stort, koncentrerat och sammanlänkat med den finansiella sektorn som inte utgörs av banker, vars relativa andel ökar. Finansieringen av de största svenska bankerna är beroende av insättare och kapitalmarknadsfinansiering både från de inhemska och internationella kapitalmarknaderna. Låneförlusterna är begränsade. Även om de håller på att minska något är de systemrelaterade finansiella riskerna fortfarande förhöjda på grund av höga nivåer av privat skuldsättning och bankernas höga exponering mot bostadsfastigheter och kommersiella fastigheter. Även om bankernas starka motståndskraft minskar riskerna är den makroekonomiska politiken i sin nuvarande form lämplig för att säkerställa makroekonomins motståndskraft. Svenska företag är bland de som har bäst tillgång i EU till olika innovativa finansieringskällor, inte bara genom bankfinansiering utan även i allt större utsträckning genom finansiering genom eget kapital och obligationer. Sveriges kapitalmarknader är starkt integrerade med näringslivet och spelar en avgörande roll i att anskaffa risk- och tillväxtkapital och finansiering till företagen. De svenska kapitalmarknaderna erbjuder också ett stort antal investeringsalternativ till professionella investerare och icke-professionella investerare.

Tillgång till och användning av hushållsbesparingar

Den svenska ekonomin investerar största delen av sina relativt höga nettobesparingar utomlands. Under det senaste årtiondet har den privata sparkvoten, efter avdrag för fast kapitalkonsumtion, kontinuerligt fluktuerat runt sitt genomsnitt över tio år på 10,6 % av BNP och uppgick som högst till 14,2 % 2020 (se diagram A5.1). Den privata nettoinvesteringskvoten, som mäter den privata sektorns nettobidrag till kapitalbildningen i landet, var betydligt mer volatil, uppvisade ett tioårigt genomsnitt på 6,6 % av BNP och nådde en högsta nivå på 7,7 % 2022. Samtidigt hade statsbudgeten ett regelbundet underskott under samma period, med ett genomsnitt på 0,2 % av BNP. Den stora positiva balansen mellan inhemska nettobesparingar och nettoinvesteringar, tillsammans med underskotten i de offentliga finanserna, ledde därför till en strukturell nettoutlåning från Sverige till utländska personer, som uppgick till i genomsnitt 3,9 % av BNP, med en topp på 6,6 % 2021. Merparten av de svenska nettobesparingarna, dvs. efter beaktande av de investeringar som är nödvändiga för att enbart upprätthålla ekonomins befintliga kapitalstruktur, används därför för att finansiera projekt utomlands.

Diagram A5.1: **Nettobalansen mellan sparande och investeringar**

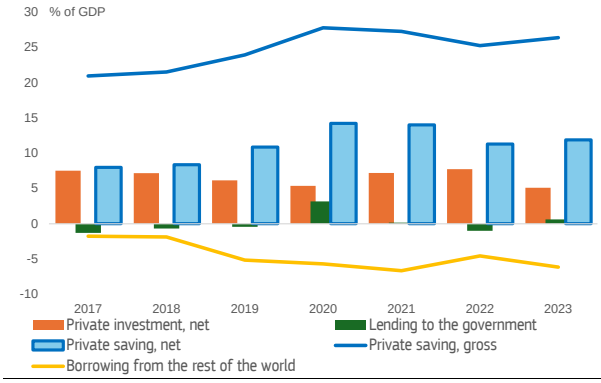

Källa: Ameco.

I linje med sin ställning som nettolångivare gentemot resten av världen har den svenska ekonomin ackumulerat betydande utländska tillgångar och uppvisar en positiv finansiell nettoutlandsställning. Tredje kvartalet 2024 uppgick de totala tillgångarna hos utländska personer till 360 % av BNP, medan skulderna till utländska personer uppgick till 307 % av BNP, vilket resulterade i en finansiell nettoutlandsställning motsvarande 52,4 % av BNP (se diagram A5.2). De ackumulerade portföljinvesteringarna och utländska direkta nettoinvesteringarna, som uppgick till 19,2 % av BNP respektive 18,4 % av BNP tredje kvartalet 2024, utgjorde merparten av den finansiella nettoutlandsställningen.

Nettoportföljinvesteringarna, som också påverkas av prisvolatiliteten för aktievärderingar utomlands (tillgångar) och i Sverige (skulder), var negativa fram till 2020 men vände sedan uppåt (till följd av en ökning av aktier och andelar i investeringsfonder och långfristiga räntebärande värdepapper). Finansinstitut som inte är banker innehar huvuddelen av de utländska nettotillgångarna, medan banker och icke-finansiella bolag utgör de huvudsakliga externa nettolåntagarna. Sveriges tillgångar i utländsk valuta är nästan tre gånger så stora som landets

skulder i utländsk valuta, vilket ger en säkring mot valutavärderingsförändringar. Trots att landet har en flytande växelkurs är det viktigt att upprätthålla tillräckliga valutareserver med tanke på affärsbankernas stora beroende av kapitalmarknadsfinansiering i utländsk valuta och potentiella avbrott för sådan finansiering i samband med globala finansiella nödlägen. Även om överflyttning av utlandsskulder (som innefattar bankernas säkerställda obligationer) innebär en viss sårbarhet mildras riskerna av bankernas omfattande likviditet och stora kapitalbuffertar (se nedan).

Diagram A5.2: **Finansiell utlandsställning**

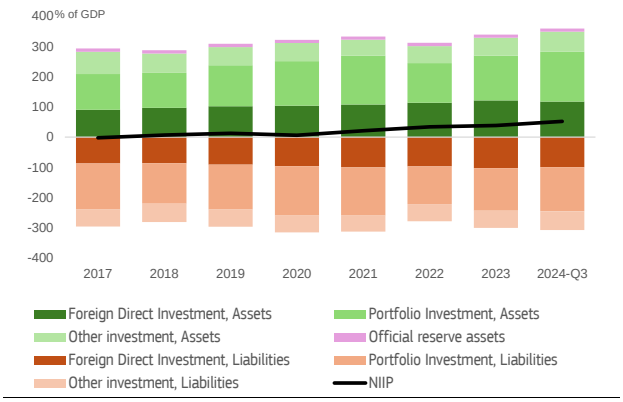

Källa: ECB.

Kapitalmarknadernas struktur och finanssektorns storlek

Sveriges kapitalmarknader ligger på trettonde plats i världen och är mer likvida, mogna och djupare än på andra håll i EU. Den svenska börsen är för närvarande den tredje största EU-marknaden mätt i kapitalisering (motsvarande 179,5 % av BNP jämfört med EU-genomsnittet på 69,3 % av BNP tredje kvartalet 2024) och den största mätt i antalet börsnoterade företag, med drygt 1 000 företag i slutet av 2023. Den inhemska obligationsmarknaden domineras av finansinstitutens skulder, särskilt genom emission av säkerställda obligationer, men även av andra obligationer som inte är säkerställda. Andelen skuldebrev som emitteras av finansinstitut i förhållande till BNP är fyra till fem gånger så stor som den andel som emitteras av staten och nästan tre gånger större än EU-genomsnittet (66 % av BNP), medan obligationer som emitteras av icke-finansiella bolag motsvarar 29 % av BNP, vilket är det största företagssegmentet i EU. Antalet emittenter har ökat betydligt under det senaste årtiondet, samtidigt som den genomsnittliga storleken på både emissioner och emittenter har minskat avsevärt. Obligationsfinansiering är nu vanligt förekommande och en integrerad del av de svenska företagens finansieringsstrategier. Flera faktorer samverkar för att möjliggöra denna kombination av marknadsdjup och lönsamhet, vilket leder till ett välfungerande och robust ekosystem.

Sverige utmärker sig som den enda EU-medlemsstat där kapitalmarknaderna är mer än dubbelt så djupa i dag än för tio år sedan. Denna tillväxt under de senaste tio åren är nästan fem gånger så stor som den genomsnittliga tillväxttakten i EU och har drivits av en stor ökning av riskkapital- och private equity-verksamheten. Uppköpsmarknaden är särskilt stor jämfört med andra länder och storleken på landets ekonomi. Denna marknad omfattar några av de största och mest specialiserade private equity-företagen i EU. Starka aktiemarknader har också bidragit till kapitalmarknadernas utveckling. Sveriges marknad för börsintroduktioner har varit särskilt dynamisk och gjort det möjligt för mindre företag att börsnotera sig. Den svenska aktiemarknaden kännetecknas av aktiv handel, även med aktier i små och medelstora företag, och av bred tillgång för många typer av investerare.

Diagram A5.3: **Kapitalmarknader och finansiella intermediärer**

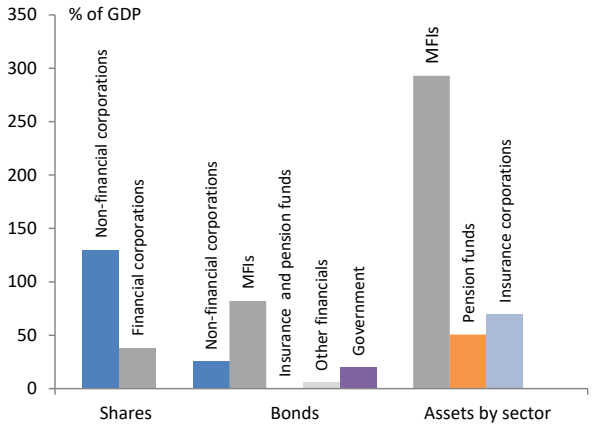

Källa: ECB, Eiopa, Ameco.

Finansförmedlingen utanför banksektorn ökar och förvaltar tillgångar till ett belopp som är nästan lika stort som för hela den

svenska banksektorn. Bankerna dominerar det finansiella systemet men deras relativa andel minskar i takt med att den finansiella sektorn utanför banksektorn – inklusive pensionsfonder, aktiefonder och försäkringsbolag – växer. Efter att ha nått en topp på 313 % av BNP 2020 minskade banksektorns storlek till 290 % av BNP tredje kvartalet 2024, vilket dock fortfarande är betydligt större än EU-genomsnittet på 248,4 % och innebär att den svenska banksektorn är en av de största i EU. Den utländska närvaron är begränsad och står för omkring 7 % av tillgångarna. Bankkoncentrationen förefaller vara något högre än genomsnittet i EU och de fem största monetära finansinstituten utgjorde cirka 75 % av sektorn i slutet av 2023, dvs. de tre största svenska bankerna – Svenska Handelsbanken, SEB och Swedbank – samt de två systemviktiga filialerna – Nordea och Danske Banks svenska filialer och hypoteksinstitut. Exponeringarna mellan banker för de fem största bankerna i Sverige är små och har därför begränsade direkta spridningseffekter. Spridningen mellan banker och andra finansinstitut på grund av likheter i portföljinnehaven förefaller mer framträdande men är inte lätt att kvantifiera på grund av begränsade uppgifter. Försäkringssektorn är relativt stor med en tillgångskvot i förhållande till BNP på cirka 74 % jämfört med EU-genomsnittet på cirka 54,8 % (tabell A5.1). Enligt uppgifter från Riksbanken motsvarar pensionsfondssektorns totala tillgångar ungefär 100 % av Sveriges BNP och den svenska investeringsfondssektorn skulle komma nära detta eftersom den har nästan fyrdubblats i storlek sedan 2012.

Banksektorns motståndskraft

Sveriges banksektor är fortfarande motståndskraftig och de flesta resultatindikatorerna är bland de bästa i hela EU. Sektorns motståndskraft stärks av starka kapitaliserings- och tillgångskvalitetsmått, med en kapitaltäckningskvot på 22,6 % tredje kvartalet 2024, vilket är över EU-genomsnittet på 20,1 % (se tabell A5.1). Denna kvot innebär också en god nivå av högkvalitativt förlustabsorptionskapital eftersom kärnprimärkapitalrelationen uppgick till 19,3 % tredje kvartalet 2024, vilket är långt över EU-genomsnittet på 16,6 %. De relativt höga kapitaltäckningskvoterna förklaras delvis av användningen av interna kreditvärderingsbaserade modeller som inte alltid avspeglar kreditrisken på ett korrekt sätt och därför kräver noggrann övervakning från myndigheternas sida eftersom bankerna har en relativt liten kapitalbas. Likviditetstäckningskvoten uppgick till 158,6 % tredje kvartalet 2024, enligt EBA:s resultattavla för risk, vilket är strax under EU-genomsnittet men över den lagstadgade miniminivån.

Under de senaste åren har lönsamheten varit relativt hög ur ett historiskt perspektiv. Avkastningen på eget kapital uppgick till 12,9 % i slutet av tredje kvartalet 2024 (EU-genomsnittet låg på 10 %). Detta beror främst på stigande nettoräntеintäkter. De gynnsamma villkoren för storbankerna avspeglas också i att deras aktier har fått bättre värdering. Andelen nödlidande lån är bland de lägsta i EU (1 %), men bakom denna andel finns skillnader: till skillnad från de stora bankerna har konsumentkreditbankerna drabbats av ökade låneförluster under de senaste åren, vilket har bidragit till deras relativt låga lönsamhet. Även om ökningen har stannat av något är låneförlusterna fortfarande högre än för storbankerna, delvis på grund av att majoriteten av deras utlåning är osäkrad och delvis på grund av att de är inriktade på ett annat kundsegment.

De svenska bankerna är mycket beroende av marknadsfinansiering. Med 178,5 % i slutet av tredje kvartalet 2024 förblev utlånings-/inlåningskvoten den näst högsta i EU – efter Danmark – och visar hur stort beroendet av marknadsfinansiering är. Eftersom bankerna tar de säkerställda obligationerna som säkerhet för lånen ökar andelen säkerställda obligationer i bankernas portföljer med likvida tillgångar. Finansiella institut som inte är banker, såsom pensionsfonder och försäkringsbolag, har därför blivit allt viktigare finansiärer av de svenska bankerna, vilket gör det finansiella systemet ännu mer sammankopplat. Om finansiella institut som inte är banker äger en stor andel av de säkerställda obligationerna finns det dessutom en risk för att marknadsfinansieringen kommer att bli mer volatil, eftersom chocker kan förstärkas. Inlåning är också en viktig finansieringskälla för svenska banker men mindre viktigt för storbanker än för konsumentkreditbanker. Sedan mitten av 2022 har inlåningen från hushåll och icke-finansiella bolag minskat något och denna utveckling kommer troligen att fortsätta. Detta innebär att andelen marknadsfinansiering – såsom certifikat, säkerställda obligationer och obligationer utan säkerhet – kan öka ytterligare, vilket skulle kunna

pressa bankernas lönsamhet eftersom marknadsfinansiering vanligtvis är dyrare än insättningar.

Låneförlusterna är små och de systematiska finansiella riskerna är fortfarande förhöjda, även om de minskar. Banker har stora exponeringar mot både hushåll och kommersiella fastighetsbolag, som fortfarande är högbelånade och utgör en risk. Denna risk förstärks ytterligare av hushållens och företagens höga känslighet för räntechocker på grund av deras höga skuldsättning. Den största andelen av storbankernas exponeringar är mot den kommersiella fastighetssektorn, som utgör över hälften av företagslåneportföljen och som sedan 2022 har haft problem med sin finansieringssituation och förmåga att betala högre räntekostnader. Hittills utgör den kommersiella fastighetssektorn endast 3 % av de kommersiella konkurserna men sektorn står fortfarande inför osäkra villkor, även om de finansiella villkoren har blivit mer gynnsamma. Detta är särskilt tydligt på marknaden för företagsobligationer, där kommersiella fastighetsbolag har stått för hälften av de totala emissionerna. Den svenska banksektorn är också sårbar för risker till följd av hushållens stora skuldsättning och övervärderingen av fastigheter. I Sverige är bostadspriserna nära kopplade till bankfinansiering. Detta beror på att bankerna finansierar en del av sina hypotekslån genom att emittera säkerställda obligationer som säkras genom hypotekslån. Långfristiga säkerställda obligationer utgör en betydande del av bankernas finansieringsstruktur, så räntehöjningen överförs också till räntorna på långfristiga bostadslån. Detta ökar hushållens lånekostnader. Med tanke på den låga reserveringsgraden (18 % i slutet av 2023, jämfört med 42,1 % för EU i genomsnitt) skulle bankernas förlustabsorption kunna bli problematisk vid ett scenario med utbredda fallissemang.

Mot bakgrund av detta är de makrotillsynsåtgärder som antagits av Finansinspektionen lämpliga och bör fortsätta att tillämpas tills riskerna minskat väsentligt. Minimikravet för kapitalbas och kvalificerade skulder fasades in av svenska banker fram till den 1 januari 2024. Riskviktsgolven har fastställts till 25 % för hypoteks- och företagsexponeringar som är säkrade genom bostadsfastigheter och 35 % för kommersiella fastigheter. Åtgärden började att gälla från och med den 30 september 2023 och har förlängts till 2027. Dessutom har systemrisken hanterats genom att den kontracykliska kapitalbufferten har ökats till 1 % med verkan från och med den 29 september 2022 och till 2 % med verkan från och med den 22 juni 2023. Dessa makrotillsynsåtgärder är överlag lämpliga och stärker motståndskraften för det finansiella systemet som helhet. Andra åtgärder som syftar till att motverka finansiell obalans, såsom låntagarbaserade åtgärder som mer direkt påverkar hushållens låneförmåga, har också visat sig vara effektiva.

Motståndskraften hos finansiella intermediärer som inte är banker

Svenska försäkringsbolag är sammanlänkade med banker och särskilt känsliga för aktiekursfall. Svenska försäkringsbolag investerar främst i svenska och utländska aktier, men även investeringsfonder, skuldebrev och fastigheter. Skuldebrev som köps av försäkringsbolag är huvudsakligen obligationer som emitteras av utländska låntagare, men även svenska statsobligationer och obligationer som emitterats av svenska banker och hypoteksläneinstitut. Utländska investeringar säkras i stor utsträckning för att hantera valutakursrisken. Försäkringsbolagen är främst exponerade mot Förenta staterna ([59]). Andelen av livförsäkringsbolagens portföljer som investeras i risktillgångar, såsom aktier och fonder, är hög jämfört med europeiska motsvarigheter och motsvarar 58 % av de totala investeringstillgångarna. Skadeförsäkringsbolagen investerar vanligen i tillgångar som har kortare löptid än livförsäkringsbolagens investeringar. Anledningen är att skadeförsäkringsbolagen måste hantera löpande ersättningsbetalningar varje år.

Solvensen i den finansiella sektorn utanför banksektorn är stabil men den stora komplexiteten och kopplingen till investeringsfondssektorn, som har en strukturell likviditetsobalans, innebär risker. Försäkringsbolag och pensionsfonder äger för tillfället mer än hälften av aktierna i investeringsfonderna, och detta utgör också mer

([59]) Riksbanken, 2022.

än hälften av deras egna tillgångar. Den ökade andelen investeringsfonder bland försäkrings- och pensionssektorns tillgångar är ett resultat av övergången från traditionella försäkringar till de fondförsäkringar och depåförsäkringar som dessa företag erbjuder sina kunder ([60]) och som motsvarar drygt 40 % av deras totala tillgångar, vilken är en av de högsta andelarna i EU. Riksbanken har upprepade gånger lyft problemet med snabb inlösen från fonder som investerar i mindre likvida tillgångar, särskilt företagsobligationsfonder. Detta skapar en betydande likviditetsobalans mellan fondens tillgångar och skulder som också är större än för andra finansiella aktörer. Dessa fonder blir sedan sårbara för plötsliga och stora inlösningar från sina andelsägare. I en stressad situation finns det därför en risk för att fonderna kommer att öka det redan höga försäljningstrycket på marknaderna för fondernas tillgångar, såsom marknaden för företagsobligationer. Arbetet med att införliva EU-direktiv för att hantera likviditetsriskerna hos investeringsfonder pågår.

Källor till företagsfinansiering och bankernas roll

Företagen i Sverige är starkt beroende av finansiering från kapitalmarknaderna. I slutet av 2023 utgjorde börsnoterade aktier och obligationer 33 % av alla finansieringskällor för svenska icke-finansiella bolag, jämfört med EU-genomsnittet på 23,8 %, medan bankfinansieringen genom lån utgjorde 23 % av finansieringskällorna, vilket är lägre än EU-genomsnittet på 27,2 %. Mellan 2020 och 2023 var det treåriga genomsnittet av icke-finansiella bolags obligations- och aktieemissioner i procent av den totala finansieringen av icke-finansiella bolag det näst högsta i EU, efter Malta ([61]) (AFME, 2023). När lån till icke-finansiella bolag uttrycks som en procentandel av BNP är de svenska bankerna dock en starkare långivare till icke-finansiella bolag än genomsnittet i euroområdet med 48,1 % av BNP jämfört med euroområdets 34 %. Den totala finansieringen av icke-finansiella bolag är också betydligt högre i Sverige uttryckt i procent av BNP, 401 %, jämfört med EU-genomsnittet på 230,3 % (se diagram A5.4).

Diagram A5.4: **Sammansättningen för finansieringen av icke-finansiella bolag i % av BNP**

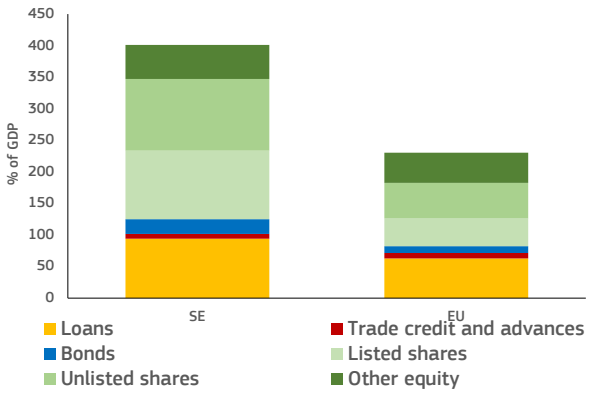

Summan av de icke-finansiella bolagens skulder avspeglar endast summan för de icke-finansiella bolagens skulder som beaktas. Referensperiod 2023.
Källa: Eurostats och FISMA E2:s beräkningar.

Svenska företag är mer beroende av intern finansiering eller koncernintern finansiering än andra europeiska företag. Enligt EIB:s investeringsundersökning 2024 täcks endast 15 % av de svenska företagens investeringsbehov av extern finansiering, jämfört med EU:s genomsnitt på 25 %. Sverige har det lägsta beroendet av extern finansiering för investeringar: endast 26 % av alla företag använder sådan finansiering, jämfört med EU:s genomsnitt på 42 %. Samtidigt ansåg endast 75 % av de svenska företagen att deras investeringsverksamhet under de senaste tre åren uppgick till rätt belopp, vilket är mindre än EU-genomsnittet (80 %), medan 21 % ansåg att beloppet var för litet (jämfört med EU-genomsnittet på 14 %).

I takt med att räntorna gradvis sjunker syns svaga tecken på återhämtning för efterfrågan på krediter och kredittillväxten. Kredittillväxten för icke-finansiella bolag har varit mycket volatil och var negativ från och med juni 2024. I takt med att styrräntorna gradvis sjunker finns det dock vissa tecken på en återhämtning, som förväntas fortsätta under 2025. För hushållen minskade den årliga kredittillväxten för anpassningslån under praktiskt taget hela 2023. Utlåningen till hushåll, som till stor del består av bostadslån, utgör huvuddelen av de svenska

([60]) När det gäller traditionella försäkringar väljer livförsäkrings- eller tjänstepensionsbolaget hur kapitalet ska förvaltas och bär den finansiella risken, men med en fondförsäkring och depåförsäkring kan kunderna välja de fonder eller andra värdepapper som de ska investera sina besparingar i utifrån ett urval som görs av bolaget.

([61]) AFME, *CMU Key Performance Indicators*, november 2023.

bankernas låneportfölj och är nästan dubbelt så hög som EU-genomsnittet. Lånen till hushållen i procent av BNP uppgick till 78,2 % i början av 2024 (februari) (jämfört med 44,2 % för euroområdet i genomsnitt). Tre fjärdedelar av finansinstitutens utlåningsportfölj är kopplad till fastighetsmarknaden genom hypotekslån och kommersiella fastighetsbolag.

Kapitalmarknader och icke-professionella investerares deltagande

Sverige är ledande i EU när det gäller finansiering med eget kapital för små och medelstora företag. I Safeundersökningen 2023 uppgav 45 % av de små och medelstora företagen att de använde eget kapital, jämfört med EU-genomsnittet på 10,1 % ([62]). Sverige har ett stort antal börsnoterade små företag – endast Finland ligger före när det gäller anskaffat kapital i procent av BNP. Enligt rapporter från Europeiska värdepappers- och marknadsmyndigheten står Sverige ensamt för mer än 40 % av EU:s handelsvolymer för små och medelstora företag med Förenade kungariket (handelsvolymerna före brexit inräknade). Stödjande faktorer som underlättar noteringsprocessen innefattar ett starkt ekosystem för nystartade företag, stödjande reglering och deltagande av icke-professionella investerare. Sverige rankas också konsekvent högst i EU när det gäller antalet börsintroduktioner.

De svenska hushållen investerar huvudsakligen sina besparingar i försäkrings- och pensionsfonder. De svenska hushållens sparkvot uppgick till cirka 17 % 2023, vilket är en av de högsta kvoterna i EU. De svenska hushållens finansiella tillgångar motsvarade 322 % av BNP 2023, vilket är högre än EU-genomsnittet på 209 % av BNP. Den största delen av dessa tillgångar består av kollektiva besparingar, dvs. premie- och tjänstepensioner, som hushållen inte kan ta del av på kort sikt. Försäkringssparandet i Sverige är också högt ur ett internationellt perspektiv. Tillsammans står de för 38,3 % (jämfört med EU-genomsnittet på 27,8 %).

([62]) "Data and surveys – Safe", Europeiska kommissionen, 2023, "Results by country", T27.

En annan betydande andel (17 %) består av "övriga ägarandelar", som omfattar alla former av ägarandelar utom börsnoterade och onoterade aktier (diagram A5.5). Utöver indirekt ägande genom fonder äger hushållen drygt en tiondel av den utestående volymen i börsnoterade aktier. Samtidigt äger utländska investerare nästan 40 % av de svenska börsnoterade aktierna.

Diagram A5.5: **Sammansättningen för hushållens finansiella tillgångar per capita och i % av BNP**

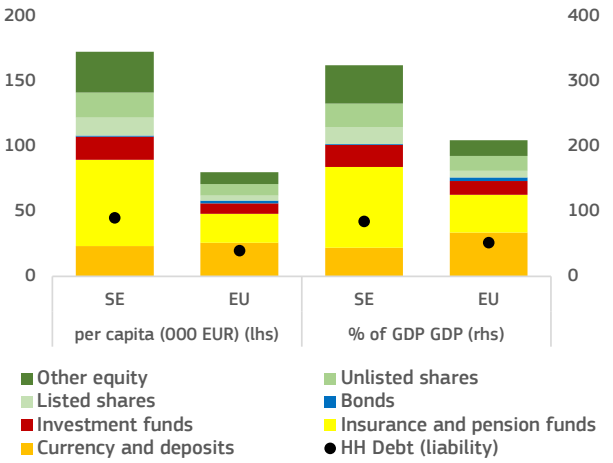

Summan av hushållstillgångarna avspeglar endast summan av de hushållstillgångar som beaktas. Referensperiod 2023.
Källa: Eurostats och FISMA E2:s beräkningar.

Åtgärderna för att öka de icke-professionella investeringarna i kombination med mer strukturella reformer av pensioner och pensionssparande har ömsesidigt främjat varandra. I EU är det Danmark (198 % av BNP), Sverige (179 %) och Nederländerna (173 %) som har de högsta nivåerna av icke-professionella finansiella tillgångar ([63]). Det stora deltagandet av Sveriges hushåll på aktiemarknaderna beror inte bara på landets mogna kapitalmarknad, utan även dess särskilda investeringskultur, som främjas av framåttänkande politik, inklusive dess pensionssystem. Premiepensionssystemet, ett obligatoriskt avgiftsbestämt system, spelar en viktig roll i detta avseende och gör det möjligt för de pensionsberättigade att årligen investera 2,5 % av sin pensionsberättigande inkomst på ett obligatoriskt sparkonto som förvaltas av Pensionsmyndigheten. Dessutom infördes 2012 ett spar- och investeringskonto med förmånlig skattestatus. Innehavare av sådana konton behöver inte rapportera sina innehav eller betala

([63]) AFME, *CMU Key Performance Indicators*, sjunde upplagan, november 2024.

skatt på kapitalvinster från investeringar på dessa konton. I stället beskattas dessa konton årligen till en imputerad ränta som motsvarar statslåneräntan plus 1 %. Denna politik har bidragit till en unik kultur av hög finanskunskap och aktiemarknadsengagemang samt till det stora inhemska aktieinnehavet hos Sveriges fyra största pensionsfonder, som skapar förtroende hos företag som överväger att notera sig.

Inhemska institutionella investerares roll

Försäkringsbolag och pensionsfonder har stora aktieportföljer som är inriktade på skuldebrev och fastigheter. Försäkringsbolag och pensionsfonder äger nu mer än hälften av andelarna i investeringsfonderna, och detta utgör också mer än hälften av deras egna tillgångar (jämfört med EU-genomsnittet på 27 %). Skuldebrev som köps av försäkringsbolag är huvudsakligen obligationer som emitteras av utländska låntagare, men även statsobligationer (framför allt inhemska) och obligationer som emitterats av svenska banker och hypoteksläneinstitut. De investerar också i allt större utsträckning i företagsobligationer (i genomsnitt cirka 12 % av sina tillgångar). Svenska banker är beroende av inhemska finansinstitut som inte är banker för sin hypoteksfinansiering via säkerställda obligationer som innehas i diversifierade portföljer av utländska parter, svenska investeringsfonder och försäkringsbolag och pensionsfonder. Andelen säkerställda obligationer i förhållande till banklån uppgick till 32 % i Sverige […], vilket endast överskreds av Danmark med en andel på 85 % (jämfört med EU-genomsnittet på 18 %).

Sverige har EU:s största deltagande av inhemska institutionella investerare i finansieringen av nystartade företag och riskkapitalinvesterare. I genomsnitt stod pensionsfonderna i Sverige för 30 % av de private equity- och riskkapitalmedel som årligen anskaffades 2007–2023, vilket var den högsta nivån i EU ([64]). Uppgifter från Swedish Private Equity & Venture Capital Association visar att svenska (men även utländska) pensionsfonder och försäkringsbolag tillsammans står för 39 % av allt private equity-kapital ([65]). Sverige har därför många institutionella ägare och aktivt ägande läggs ut på private equity.

Risk- och tillväxtkapitalets djup

Den svenska private equity-marknaden är den största och mest utvecklade i EU, i förhållande till ekonomins storlek. Den är också en av de få nettoexportörerna av private equity-flöden i Europa. Enligt resultattavlan för kapitalmarknadsunionen motsvarade private equity-investeringarna i Sverige årligen i genomsnitt 1,2 % av BNP 2021–2023 (jämfört med EU-genomsnittet på 0,7 %) och styrdes delvis av statliga åtgärder (se bilagan ”Företagsinnovation”). Sverige har den lägsta andelen inhemska investeringar från utländska företag (endast 32,4 % av de totala inhemska investeringarna) men en stor andel utländska investeringar från inhemska företag. Endast Sverige och Danmark överskrider EU-genomsnittet (33 %) för totala private equity-investeringar från inhemska företag.

Sverige är ett ledande nav för finansteknik och drar till sig betydande riskkapitalinvesteringar och många innovativa nystartade företag. Enligt resultattavlan för kapitalmarknadsunionen uppvisar Sverige bland de bästa resultaten i EU när det gäller årliga riskkapitalinvesteringar i förhållande till BNP, med i genomsnitt 0,14 % årligen 2021–2023 (jämfört med EU-genomsnittet på 0,08 % under samma period). Svenska finansteknikföretag är mestadels verksamma inom betalningar, kreditgivning och infrastruktur, och övriga affärsmodeller är svåra att märka. Många finansteknikföretag erbjuder betalnings- och penningöverföringstjänster och börjar att konkurrera med banker inom nischsegment. Betalningssegmentet är för närvarande det största av de svenska finanstekniska segmenten, med ett brett spektrum av både nystartade och mogna finansteknikföretag.

([64]) Källa: *Closing the gaping hole in the capital market for EU start-ups – the role of pension funds* – CEPS.

([65]) SVCA, 2024.

Tabell A5.1: **Ekonomiska indikatorer**

		2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024-Q3	EU
Banking sector	Total assets of MFIs (% of GDP)	292.2	274.9	280.0	312.9	278.2	294.7	293.0	290.3	248.4
	Common Equity Tier 1 ratio	20.7	17.0	17.7	19.2	19.2	18.9	19.0	19.3	16.6
	Total capital adequacy ratio	25.9	20.7	21.6	22.3	22.2	22.0	22.2	22.6	20.1
	Overall NPL ratio (% of all loans)	1.3	1.0	1.1	1.0	1.0	0.8	1.0	1.0	1.9
	NPL (% loans to NFC-Non financial corporations)	1.8	0.9	1.1	1.0	0.6	0.4	0.5	0.6	3.5
	NPL (% loans to HH-Households)	1.2	1.4	1.5	1.4	1.7	1.5	1.8	2.0	2.2
	NPL-Non performing loans coverage ratio	26.4	22.2	25.8	29.1	29.0	22.8	20.1	18.0	42.1
	Return on Equity[1]	10.9	12.2	10.9	8.4	10.0	9.8	13.1	12.9	10.0
	Loans to NFCs (% of GDP)	45.9	47.9	47.1	50.2	46.9	47.8	49.1	46.6	30.0
	Loans to HHs (% of GDP)	81.2	83.6	84.7	92.3	85.7	79.9	81.8	78.5	44.5
	NFC credit annual % growth	5.7	6.1	3.6	4.0	7.0	12.0	1.8	-0.5	0.8
	HH credit annual % growth	7.0	5.5	5.1	5.6	6.8	-0.5	-0.1	1.1	0.7
Non-banks sector	Stock market capitalisation (% of GDP)	-	-	-	182.1	222.2	141.6	168.3	179.5	69.3
	Initial public offerings (% of GDP)	2.01	0.25	2.08	1.28	6.23	0.10	0.00	-	0.05
	Market funding ratio	62.2	62.2	63.5	63.3	63.3	61.9	62.3	-	49.6
	Private equity (% of GDP)	0.59	0.67	0.90	0.85	1.36	1.30	0.84	-	0.41
	Venture capital (% of GDP)	0.05	0.08	0.07	0.12	0.19	0.16	0.07	-	0.05
	Financial literacy (composite)	-	-	-	-	-	-	53.5	-	45.5
	Bonds (as % of HH financial assets)	1.4	1.0	0.7	0.6	0.4	0.5	0.5	-	2.7
	Listed shares (as % of HH financial assets)	7.2	6.7	7.4	8.1	9.5	7.8	8.0	-	4.8
	Investment funds (as % of HH financial assets)	9.4	9.0	9.8	9.7	10.2	9.6	10.3	-	10.0
	Insurance/pension funds (as % of HH financial assets)	37.2	37.5	37.7	36.7	36.4	37.0	38.3	-	27.8
	Total assets of all insurers (% of GDP)	64.9	63.2	70.7	77.7	82.1	59.2	69.7	73.6	54.8
	Pension funds assets (% of GDP)	-	-	-	-	-	-	-	-	23.4

1-3	4-10	11-17	18-24	25-27	Colours indicate performance ranking among 27 EU Member States.

[1] Annualized data.

Credit growth and pension funds EU data refers to the EA average.

Källa: ECB, Eurostat, Eiopa, GD Finansiell stabilitet, finansiella tjänster och kapitalmarknadsunionen – resultattavlan för kapitalmarknadsunionen, Ameco.

Finansiering av den gröna omställningen

EU är världsledande inom hållbar finansiering, och Sverige är ledande med 27,5 % av de totala obligationsemissionerna med märkning för miljö, samhällsansvar och styrning ([66]). Sverige är en pionjär inom gröna obligationer och marknaden har vuxit snabbt. Sverige utfärdade sin första gröna statsobligation 2020. Den överstatliga Nordiska investeringsbanken (NIB) och den norska statliga banken KBN Kommunalkredit var bland de allra första att börja emittera gröna obligationer, vilket de började med 2010. Flera viktiga första steg inom gröna obligationer har gjorts i denna region: den första gröna stadsobligationen (Göteborg), den första gröna företagsobligationen, den första gröna obligationen från ett fastighetsbolag (Vasakronan) och det första programmet för företagsobligationer med medelfristig löptid med grön märkning (Fabege).

Finanskunskap

Finanskunskapsnivån i Sverige är hög. Organisationer såsom Aktiespararna börjar tidigt med finansiell utbildning och lär barnen om fördelarna med aktieägande. Eurobarometerundersökningen 2023 ([67]) visar att 27 % av svenskarna har en hög finanskunskapsnivå, att 59 % har en medelhög kunskapsnivå och att de återstående 14 % har en låg kunskapsnivå, jämfört med EU-genomsnittet där 18 % har en hög kunskapsnivå, 64 % medelhög kunskapsnivå och 18 % låg kunskapsnivå. Detta innebär en övergripande indikator för finanskunskap på 53,5 jämfört med EU:s genomsnittliga poäng på 45,5.

([66]) AFME, *CMU Key Performance Indicators*, sjunde upplagan, november 2024.

([67]) Källa: "Monitoring the level of financial literacy in the EU", juli 2023, Eurobarometerundersökningen.

Sveriges institutionella ram påverkar dess konkurrenskraft. Förtroendet för offentliga institutioner i Sverige är stort. Mer digitalisering – inrättande av offentlig elektronisk identifiering och ökad tillgång till elektroniska patientjournaler – skulle kunna förbättra landets resultat inom digitala offentliga tjänster ytterligare. Det finns också utrymme för att stärka regleringspraxis. Rättsväsendet fungerar överlag effektivt.

Allmänhetens uppfattning

Diagram A6.1: **Förtroende för rättsväsendet, regionala/lokala myndigheter och staten**

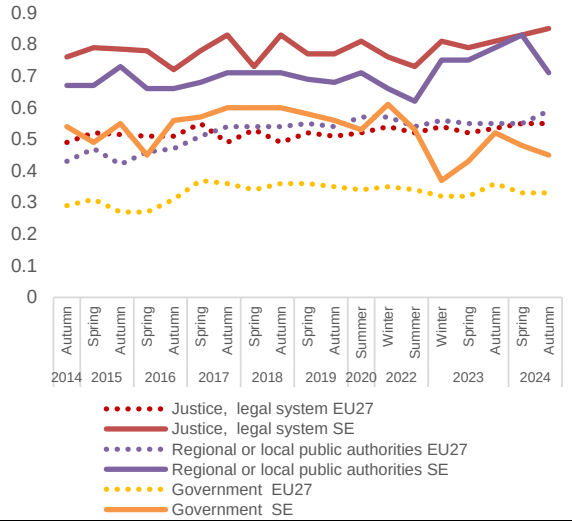

(1) EU-27 från 2019, EU-28 före.
Källa: Standard Eurobarometer-undersökningar.

Svenskarna har fortfarande stort förtroende för landets institutioner. (Diagram A6.1) Förtroendet är störst för rättsväsendet, medan kommunal förvaltning kommer på andra plats. Förtroendet för den statliga förvaltningen har delvis återhämtat sig efter minskningen 2022, även om det fortfarande inte har återgått till nivån före covid-19. När de tillfrågades om förbättringar som kan öka förtroendet för den offentliga förvaltningen nämnde 50 % ökad insyn i beslutsfattandet och användningen av offentliga medel (EU: 44 %) ([68]). Den uppfattade kvaliteten på förvaltningen är fortfarande stabil och klart över EU-genomsnittet ([69]). Mot bakgrund av detta har Sveriges viktigaste reformprioriteringar det senaste året innefattat att stärka den inre säkerheten, att ta itu med potentiell korruption och obehörigt inflytande över offentliga tjänstemän samt digital säkerhet. Genomförandet av den nationella återhämtnings- och resiliensplanen går dock fortfarande långsamt och den första ansökningen om utbetalning lämnades in i december 2024.

Lagstiftningens kvalitet och förenkling av regelverket

Resultaten när det gäller att utveckla och utvärdera lagstiftning ligger under EU-genomsnittet och är i stort sett oförändrade sedan 2021. Olika metoder när det gäller regleringsverktyg, som konsekvensbedömningar på förhand, efterhandsutvärdering av lagstiftning och offentliga samråd, är i stort sett jämförbara för primärlagstiftning och underordnad lagstiftning. Resultaten när det gäller berörda parters engagemang och konsekvensbedömningar på förhand är dock bättre än när det gäller efterhandsutvärdering av lagstiftningen, men fortfarande sämre än EU-genomsnittet (diagram A6.2). Etablerad praxis med vitböcker och offentliga undersökningar leder ofta till förslag till nya eller reviderade lagar. År 2024 införde regeringen nya regler för den preliminära konsekvensbedömningen av lagförslag. Syftet är att skapa förutsättningar för myndigheter, kommittéer och särskilda utredare att ta fram kostnadseffektiva och samhällsekonomiskt motiverade förslag. Sammantaget finns det utrymme för att stärka det systematiska antagandet, transparensen, tillsynen och kvalitetskontrollen för offentliga samråd och efterhandsutvärderingar av lagstiftningen samt insynskraven för konsekvensbedömningar av primär- och sekundärlagstiftning (diagram A6.2).

Sverige vidtar åtgärder för förenklad administration. Ett förenklingsråd, som inrättades 2024, kommer att undersöka sätt att minska den administrativa bördan för små och medelstora företag ([70]). Dessutom har

([68]) "Understanding Europeans' views on reform needs" – april 2023 – Eurobarometerundersökningen, nationellt faktablad.

([69]) Inforegio – "European Quality of Government Index".

([70]) Regeringen (2024), https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2024/04/nytt-forenklingsrad-ska-minska-foretagens-regelborda.

Tabell A6.1: **Sverige Utvalda indikatorer för minskning och förenkling av den administrativa bördan**

	Ex ante impact assessment of legislation		Ex post evaluation of legislation	
When developing new legislation, regulators are required to …	Identify and assess the impacts of the baseline or 'do nothing' option.	◑	Is required to consider the consistency of regulations and address areas of duplication.	○
	Identify and assess the impacts of alternative non-regulatory options.	●	Is required to contain an assessment of administrative burdens.	●
	Quantify administrative burdens of new regulations.	●	Is required to contain an assessment of substantive compliance costs.	○
	Quantify substantial costs of compliance of new regulations.	●	Compares the impact of the existing regulation to alternative options.	●
	Assess macroeconomic costs of new regulations.	●	Periodic ex post evaluation of existing regulations is mandatory.	○
	Assess the level of compliance.	○	Government uses stock-flow linkage rules when introducing new regulations (e.g., one-in one-out).	◑
	Identify and assess potential enforcement mechanisms.	○	A standing body has published an in-depth review of specific regulatory areas in the last 3 years.	○
			In the last 5 years, public stocktakes have invited businesses and citizens to assess the effectiveness, efficiency, and burdens of legislation.	○

● Yes / For all primary laws ◕ For major primary laws ◑ For some primary laws ○ No / Never

(1) Denna tabell visar en undergrupp av indikatorerna för regleringspolitik och styrning med fokus på regleringskostnader. Indikatorerna avser primärlagstiftningen.
Källa: OECD (2025), *Regulatory Policy Outlook 2025* [https://doi.org/10.1787/56b60e39-en] och *Better Regulation across the European Union 2025* (kommande).

länsstyrelserna fått i uppdrag att säkerställa mer effektiva myndighetskontakter ([71]). Det finns dock utrymme för Sverige att ytterligare stärka mekanismerna för att förenkla lagstiftningen och kartlägga administrativa bördor. Efterhandsutvärderingar av primärlagstiftningen behöver till exempel inte innehålla någon bedömning av administrativa bördor och faktiska efterlevnadskostnader. Dessutom är det inte obligatoriskt att göra en periodisk efterhandsutvärdering av befintliga bestämmelser (tabell A6.1).

OECD:s indikator för produktmarknadsreglering visar att Sveriges licenssystem är något mer betungande än EU-genomsnittet. Det finns utrymme för att anpassa det ytterligare till bästa praxis. Regeringen för visserligen en uppdaterad förteckning över alla tillstånd och licenser som krävs/utfärdas till företag av offentliga organ, men det finns inget krav på att regeringen regelbundet ska se över den och bedöma om sådana licenser och tillstånd fortfarande krävs eller bör återkallas. Det finns dessutom inget krav på att offentliga organ på central nivå ska iaktta engångsprincipen (se även bilaga 4).

Diagram A6.2: **Indikatorer för regleringspolitik och styrning**

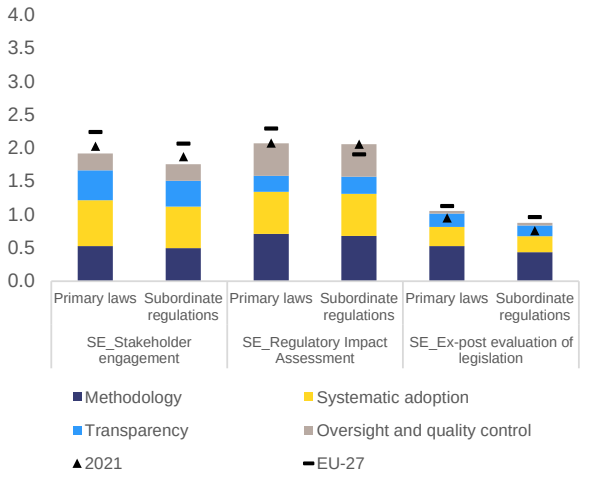

Källa: OECD (2025), *Regulatory Policy Outlook 2025* och *Better Regulation across the European Union 2025* (kommande).

([71]) Regeringen (2024), https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2024/03/uppdrag-till-lansstyrelserna-att-forenkla-for-foretag-genom-battre-myndighetskontakter.

Arbetsmarknadsdialog

Sveriges långa tradition av trepartsförhandlingar stöder en robust modell för dialog mellan arbetsmarknadens parter. För närvarande omfattar 650 kollektivavtal cirka 90 % av den svenska arbetskraften, vilket är en av de högsta täckningsgraderna i EU ([72]). Staten spelar en begränsad roll och tillhandahåller framför allt den rättsliga ramen för kollektivavtal och kollektiva åtgärder och underlättar förhandlingar för att säkerställa att arbetsmarknadens parters är oberoende. Sveriges modell för arbetsmarknadsdialog anses vara mycket effektiv och erbjuder ett starkt arbetsskydd, regelbundna statliga samråd med arbetsmarknadens parter och en av EU:s lägsta nivåer av arbetskonflikter, och har ett brett stöd bland fackföreningar, arbetsgivare och staten. Sedan 2000 har Medlingsinstitutet främjat effektiv lönebildning, medlat i arbetskonflikter och tillhandahållit statistik över offentliga löner för att upprätthålla denna modell. Medlingsinstitutet kan utse medlare när kollektiva åtgärder hotas eller på begäran av förhandlingsparter, och särskilda medlare i konflikter om löner och anställningsvillkor ([73]).

Digitala offentliga tjänster

Sverige uppvisar goda resultat när det gäller att tillhandahålla offentliga tjänster på nätet för allmänheten och företag och ligger över genomsnittet för EU-27 (tabell A4.2). Sverige ligger också konsekvent över genomsnittet i EU-27 när det gäller onlinekontakt med offentliga myndigheter. Tillgången online till elektroniska patientjournaler ligger dock under genomsnittet i EU-27. Denna skillnad förväntas öka ytterligare ([74]).

I Sverige utfärdas e-legitimation av privata leverantörer. Under 2023 undersökte regeringen olika alternativ för att utforma och tillhandahålla en kostnadseffektiv statlig e-legitimation på högsta tillitsnivå ([75]). I en offentlig utredning ([76]) föreslogs att Bolagsverket skulle utfärda e-legitimation för juridiska personer i enlighet med artikel 3a.1 i förordning (EU) nr 910/2014 vad gäller inrättandet av en europeisk ram för digital identitet. Bolagsverket har sedan dess fått en budget för att påbörja arbetet under 2025.

([72]) Medlingsinstitutet, 2023, https://www.mi.se/forhandling-avtal/kollektivavtalstackning-och-organisationsgrad/.

([73]) För en analys av hur de svenska arbetsmarknadsparterna deltar på nationell nivå i den europeiska planeringsterminen och faciliteten för återhämtning och resiliens, se Eurofound (2025), *National-level social governance of the European Semester and the Recovery and Resilience Facility* (Social styrning på nationell nivå av den europeiska planeringsterminen och faciliteten för återhämtning och resiliens – inte översatt till svenska)

([74]) https://digital-strategy.ec.europa.eu/sv/factpages/sweden-2024-digital-decade-country-report.

([75]) https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/statens-offentliga-utredningar/2023/10/sou-20236/.

([76]) Regeringskansliet, Kompletterande bestämmelser till EU: s reviderade förordning om elektronisk identifiering.

Tabell A6.2: **Mål för det digitala decenniet som övervakas av indexet för digital ekonomi och digitalt samhälle**

		Sweden			EU-27	Digital Decade target by 2030
		2022	2023	2024	2024	EU-27
Digitalisation of public services						
1	**Digital public services for citizens**	**85**	**88**	**93**	**79**	**100**
	Score (0 to 100)	2021	2022	2023	2023	2030
2	**Digital public services for businesses**	**88**	**88**	**96**	**85**	**100**
	Score (0 to 100)	2021	2022	2023	2023	2030
3	**Access to e-health records**	**na**	**70**	**78**	**79**	**100**
	Score (0 to 100)	2021	2022	2023	2023	2030

Källa: Rapport om läget för det digitala decenniet 2024.

Sverige är på väg mot ett sömlöst automatiskt utbyte av officiella handlingar och uppgifter i hela EU. Landet har utvecklat den infrastruktur som krävs och har påbörjat processen med att ansluta de första myndigheterna till det tekniska engångssystemet ([77]).

Sverige fortsätter att utforska sätt att använda artificiell intelligens. I december 2023 inrättade Sverige en AI-kommission för att fastställa prioriteringarna för användningen av AI, bland annat för att öka den offentliga förvaltningens effektivitet. Kommissionen lade fram sina förslag i februari 2025 ([78]).

Diagram A6.3: **25–64-åringars deltagande i vuxenutbildning (i %) efter yrke**

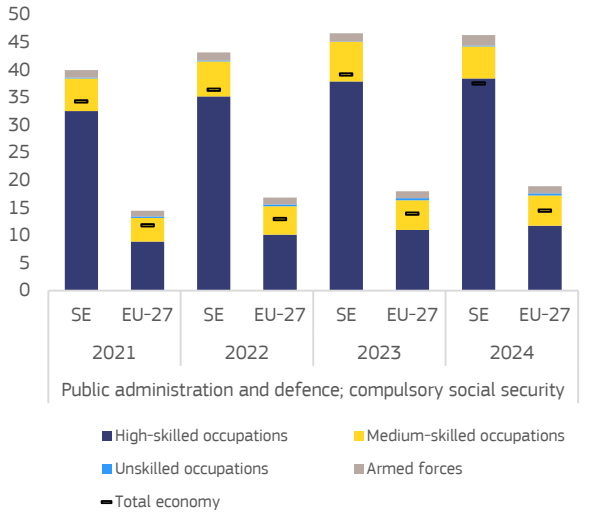

Källa: Europeiska kommissionen, på grundval av arbetskraftsundersökningen.

Den offentliga förvaltningen

Den offentliga förvaltningen i Sverige har en hög kapacitet. År 2024 deltog ungefär hälften av de anställda inom den offentliga förvaltningen i utbildning, vilket innebar att Sverige hade det högsta deltagandet i EU (diagram A6.3). Sedan 2023 kan alla nyanställda vid den statliga förvaltningen delta i en inledande frivillig och helt digital kurs som omfattar ämnen såsom demokrati, laglighet, objektivitet, yttrandefrihet, respekt och effektivitet.

Sveriges offentliga förvaltning är yngre än genomsnittet i EU-27. Andelen tjänstemän

([77]) Europeiska kommissionen, "Once-Only Technical System Acceleratormeter".

([78]) *AI-kommissionens färdplan för Sverige*.

under 39 år har ökat med mer än EU-genomsnittet under de senaste fyra åren ([79]). Andelen kvinnor i högre administrativa befattningar ligger över genomsnittet för EU-27 ([80]).

Integritet

En lägre andel företag än EU-genomsnittet anser att korruption är ett problem och myndigheterna för korruptionsbekämpning har ett väl fungerande samarbete. I Sverige anser 42 % av företagen att det finns en utbredd korruption (EU-genomsnittet är 64 %), medan endast 13 % anser att korruption är ett problem som påverkar deras verksamhet (EU-genomsnittet är 36 %) ([81]). Dessutom anser 43 % av företagen att personer och företag som avslöjas ha mutat en högre tjänsteman bestraffas på ett lämpligt sätt (EU-genomsnittet är 31 %) ([82]). De brottsbekämpande organ som ansvarar för att utreda och lagföra korruption samarbetar väl, har tillräckliga resurser och fortsätter att uppvisa resultat ([83]). Myndigheterna har ett gott samarbete med internationella motparter när det gäller att utreda och lagföra utländska mutor. Under de senaste åren ledde dock de få anmärkningsvärda och uppmärksammade utländska mutfallen inte till fällande domar, främst på grund av rättsliga begränsningar och svårigheter att samla in nödvändiga bevis. Detta har lett till kritik från OECD:s arbetsgrupp mot mutor ([84]). Dessutom utgör offentlig upphandling fortfarande ett av de största korruptionsriskområdena i Sverige ([85]). Av företagen anser 27 % (EU-genomsnittet ligger på 27 %) att korruption faktiskt har hindrat dem från att vinna ett offentligt anbudsförfarande eller ett offentligt kontrakt under de senaste tre åren ([86]).

([79]) Eurostat, EU:s arbetskraftsundersökning. *Employment by sex, age and economic activity*.

([80]) Europeiska jämställdhetsinstitutet, 2024.

([81]) Flash Eurobarometer 543 om företagens inställning till korruption i EU (2024).

([82]) Se föregående fotnot.

([83]) Se det landsspecifika kapitlet om Sverige för 2024 i rapporten om rättsstatsprincipen, s. 14–15.

([84]) Se föregående fotnot, s. 14.

([85]) Se föregående fotnot, s. 19.

([86]) Flash Eurobarometer 543 om företagens inställning till korruption i EU (2024).

Kommuner och regioner samt byggsektorn är bland de sektorer som löper stor risk för korruption ([87]). Regeringen har tagit initiativ till en handlingsplan mot korruption för att ta itu med potentiell korruption och obehörigt inflytande över offentliga tjänstemän ([88]).

De flesta medlemsstater har infört ett offentligt register över lobbyister, men inte Sverige. Det finns fortfarande inga regler om hur man ska hantera lobbyister eller om offentliggörande av lobbykontakter. En parlamentarisk kommitté som ser över regler om insyn och transparens i finansiering av politiska partier har också i uppdrag att överväga om det finns ett behov av att stärka insynen i kontakter mellan politiska beslutsfattare och lobbyister ([89]).

Rättsliga frågor

Rättsväsendet fungerar överlag effektivt. Tiden för att avgöra förvaltningsmål i första instans 2023, 83 dagar (jämfört med 107 2022), var kort jämfört med övriga medlemsstater. Avslutandegraden är stabil för civilrättsliga och handelsrättsliga tvistemål (102 % 2022 och 97 % 2023) och för förvaltningsmål (103 % 2022 och 105 % 2023). Samtidigt minskade den beräknade tiden för att avgöra civilrättsliga, handelsrättsliga, förvaltningsrättsliga och övriga mål i första instans från 123 dagar 2022 till 108 dagar 2023. Kvaliteten på rättsväsendet är god. Digitaliseringsnivån är överlag mycket hög. Framför allt använder domstolarna digitala verktyg i stor utsträckning, däribland ett elektroniskt ärendehanteringssystem, teknik för distanskommunikation samt teknik för säkert distansarbete för domare och personal. När det gäller domstolsväsendets oberoende har inga systematiska brister rapporterats ([90]).

([87]) Se det landsspecifika kapitlet om Sverige för 2024 i rapporten om rättsstatsprincipen, s. 19.

([88]) Se föregående fotnot, s. 12–13.

([89]) Se det landsspecifika kapitlet om Sverige för 2024 i rapporten om rättsstatsprincipen, s. 17.

([90]) Se den kommande resultattavlan för rättskipningen i EU 2025 och 2024 års rapport om rättsstatsprincipen för en mer detaljerad analys av resultatet för rättssystemet i Sverige.

Sverige har stora problem med sin omställning till ren industri och begränsning av klimatförändringarna: Sverige är en ledande exportör av nettonollteknik men brottas med begränsad tillverkningskapacitet när det gäller solcells- och vindenergikomponenter och beroendet av länder utanför EU för dessa resurser. Landets ansträngningar för att minska utsläppen hindras av att framstegen i utfasningen av fossila bränslen inom transportsektorn har saktat ned, vilket förvärras av politiska förändringar som har ökat bränsleförbrukningen och minskat incitamenten för elfordon. När det gäller hållbar industri ligger Sveriges grad av cirkulära materialanvändning under EU-genomsnittet och det finns trängande behov av investeringar i initiativ för cirkulär ekonomi och förbättringar av avfallshanteringen. I denna bilaga granskas de områden som är i akut behov av åtgärder inom ramen för Sveriges omställning till ren industri och begränsning av klimatförändringarna, med beaktande av olika aspekter.

Strategisk autonomi och teknik för den gröna omställningen

Nettonollindustrin

Sverige är en betydande global tillverkare av nettonollteknik ([91]). I batterisektorn uppgick tillverkningskapaciteten för batteri- och lagringsteknik tidigare till mellan 15,5 och 16 GWh/år (7 % av EU:s totala kapacitet). Northvolts konkurs framhäver dock EU:s svårigheter inom denna sektor. Dessutom har landet minst 13 fabriker som är specialiserade på tillverkning av värmepumpar, och Sverige är en av EU:s främsta exportörer av värmepumpar. Metacon, en viktig europeisk tillverkare av elektrolysanläggningar, har också sitt säte i Sverige.

Sverige har etablerat sig som en konkurrenskraftig exportör av komponenter för olika typer av nettonollteknik, däribland nät, värmepumpar, geotermisk energi, vindturbiner och hållbar biogasteknik. Sveriges export av värmepumpsteknik uppgick till 1,8 miljarder euro. Inom nätteknikssektorn är Sverige konkurrenskraftigt när det gäller export av isolerade elektriska ledare och anordningar för skydd av elektriska kretsar.

Landet deltar aktivt i EU:s integrerade viktiga projekt av gemensamt europeiskt intresse för vätgas och batterier till stöd för utveckling och införande av ren teknik och ökad innovation och konkurrenskraft, samtidigt som det bidrar till en koldioxidsnål och mer konkurrenskraftig ekonomi. Med en tillverkningskapacitet på mellan 120 och 250 MW/år[92] (1 % av EU:s kapacitet) för solcellsmoduler och upp till 25 MW/år (en försumbar andel av EU:s totala kapacitet) för vindkraft är Sverige dock beroende av länder utanför EU för solcells- och vindkomponenter[2]. För att ta itu med detta problem har innovativa projekt för solcellstillverkning fått stöd från EU:s innovationsfond. Sveriges tillverkningskapacitet för solcellsmoduler och solceller förväntas öka under de kommande åren.

Den begränsad tillgången till kvalificerad arbetskraft inom naturvetenskap, teknik och ingenjörsvetenskap är en flaskhals för investeringar. Sverige utmärker sig inom innovation och forskning, men den begränsade tillgången till kvalificerad arbetskraft inom naturvetenskap, teknik och ingenjörsvetenskap skulle kunna påverka investeringarna och bromsa innovationen inom nettonollteknik. Landets insatser för fortbildning och omskolning skulle dock kunna bidra till att mildra detta problem[93].

Den svenska politiska ramen för att stödja uppskalningen av tillverkningen av nettonollteknik är välutvecklad men skulle gynnas av en mer omfattande strategi. Sveriges klimathandlingsplan (2023) omfattar cirka 70 åtgärdspunkter, såsom incitament för avskiljning och lagring av koldioxid och utveckling av en hållbar och konkurrenskraftig värdekedja för

([91]) Europeiska kommissionen, generaldirektoratet för energi, 2025, *The net-zero manufacturing industry landscape across the Member States 2025*, The net-zero manufacturing industry landscape across-MJ0125008ENN.pdf.

([92]) Megawatt per år (MW/år).

([93]) GD Energi, *Net zero manufacturing industry landscape across member states*.

batterier i både Sverige och Europa. Regeringen stöder skapandet av goda villkor för fordonstillverkarnas viktiga investeringar/anläggningar genom samordnade insatser av Business Sweden (2023–2025), särskilt för utveckling och produktion av batterier i Sverige. Den fastställer dock inga specifika mål för tillverkningskapaciteten eller särskilda effektiviserade tillståndsförfaranden för industrin eller särskilda resiliensrelaterade auktions- och upphandlingskriterier.

Sverige erbjuder olika incitamentsinstrument, bland annat Industriklivet, som mellan 2018 och 2031 tillhandahåller bidrag till innovativa projekt för biodrivmedel, batterier och vätgaselektrolysörer för att främja en renare industri.

Kritiska råvaror

Sverige spelar en viktig roll för EU:s försörjning av kritiska råvaror. Att säkerställa försörjningen av kritiska råvaror är nödvändigt för att kunna utveckla teknik för strategiska sektorer såsom förnybar energi, det digitala området, rymdfart och försvar.

I ICMM:s gruvbidragsindex placeras Sverige på 54:e plats av 183 länder ([94]). Sverige är ledande inom EU:s industri för metaller och mineraler när det gäller järn, bly och zink ([95]). Den utsträckning i vilken en specifik råvara domineras av ett fåtal leverantörer eller länder är högre än i EU i genomsnitt (0,26 jämfört med EU-genomsnittet 0,22). År 2023 omfattade den huvudsakliga importen av kritiska råvaror koppar (Brasilien, Norge och Australien), nickel (Australien), aluminium (Norge) och kokskol (Australien).

Åtgärderna för att påskynda tillståndsgivningen för utvinning av kritiska råvaror släpar efter. Sverige förbereder just nu lagstiftning för att påskynda tillstånden för utvinning av kritiska råvaror.

([94]) RMIS – landsprofiler.

([95]) Comext.

Begränsning av klimatförändringar

Utfasning av fossila bränslen inom industri

Sverige har en stark tillverkningsindustri med måttlig växthusgasintensitet. Sverige står med sina 28 % för det fjärde största relativa bidraget till de totala växthusgasutsläppen från tillverkningen bland EU-länderna ([96]). Utsläppsintensiteten för tillverkningen är dock den femte lägsta i EU, med 150 g koldioxidekvivalenter per euro av bruttoförädlingsvärdet), vilket är 55 % av EU-genomsnittet. Mellan 2017 och 2022 förbättrades intensiteten för växthusgasutsläppen från svensk tillverkning med 22 %, vilket var något mer än EU-genomsnittet på 20 %. Med en andel på 54 % domineras Sveriges växthusgasutsläpp från tillverkning av utsläpp från industriprocesser och produktanvändning, medan energirelaterade utsläpp står för återstoden. I EU som helhet uppgår dessa andelar till 43 % respektive 57 %.

Under de senaste åren har det skett stora förbättringar i Sverige när det gäller utsläppsintensiteten från både energianvändningen – på grund av högre energieffektivitet – och process- och produktanvändningen inom tillverkningen. På båda dessa områden har utsläppsintensiteten från tillverkningen minskat med mer än en femtedel, 23 % inom energianvändning och 21 % inom industriprocesser och produktanvändning ([97]).

([96]) År 2023. Tillverkning omfattar alla huvudgrupper i C-avsnittet i den statistiska näringsgrensindelningen Nace rev. 2. I återstoden av detta avsnitt avser uppgifterna om tillverkning, om inte annat anges, huvudgrupperna i Nace avdelning C exklusive huvudgrupp C19 (Tillverkning av stenkolsprodukter och raffinerade petroleumprodukter) och året 2022. Alla uppgifter i detta avsnitt kommer från Eurostat. Uppgifterna enligt UNFCCC:s gemensamma rapporteringsram kommer från Europeiska miljöbyrån och har offentliggjorts på nytt av Eurostat.

([97]) När det gäller växthusgasintensiteten av bruttoförädlingsvärdet för energianvändning respektive industriprocesser och produktanvändning kommer växthusgasutsläppen från inventeringsuppgifter i linje med UNFCCC:s gemensamma rapporteringsformat, särskilt med hänvisning till källsektorerna CRF1.A.2 – bränsleförbränning i tillverkningsindustrin och byggsektorn CRF2 – industriprocesser och produktanvändning. Uppgifterna i CRF1.A.2 motsvarar i stort sett Nace C- och E-sektorerna, exklusive C-19. Uppgifterna om bruttoförädlingsvärde (i nämnaren för båda intensiteterna) är anpassade till denna sektorstäckning. De är därför inte helt förenliga med de uppgifter som anges i andra delar av detta avsnitt.

Detta kan jämföras med betydligt mindre (16 %) och något större (23 %) förbättringar i hela EU på dessa två områden. Samtidigt förblev andelen el och förnybara energikällor i tillverkningens slutliga energianvändning i stort sett stabil på 80 %, vilket är den högsta nivån i EU. Parallellt minskade tillverkningens energiintensitet i ungefär samma grad som i EU totalt sett, med 15 %, från 1,8 GWh/euro av bruttoförädlingsvärdet till 1,6 GWh/euro – samtidigt som den förblev 60 % högre än EU-genomsnittet på 1,1 GWh/euro 2022.

Diagram A7.1: **Växthusgasintensitet inom tillverkningssektorn och energiintensiva sektorer, 2022**

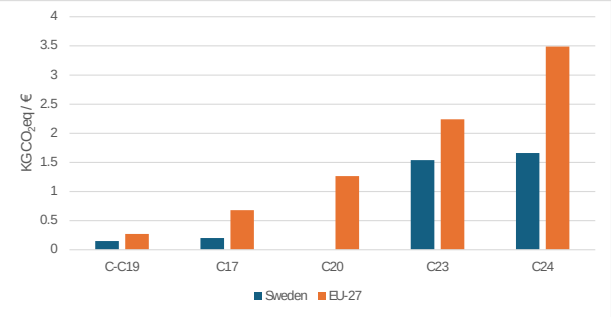

Källa: Eurostat.

Produktionen i Sveriges energiintensiva industrier är relativt effektiv när det gäller utsläpp av växthusgaser. Energiintensiva industrier ([98]) står för 12 % av Sveriges totala bruttoförädlingsvärde inom tillverkningen (2022). Av dessa utgör tillverkningen av papper och pappersprodukter samt stål och metall ekonomiskt sett sex respektive fyra procentenheter. Växthusgasintensiteten i dessa sektorer i Sverige är lägre än EU-genomsnittet. Till skillnad från el har Sverige drabbats av större prisökningar på gas under de senaste åren ([99]). Produktionen inom landets energiintensiva sektorer har också minskat med upp till nästan 25 % för icke metalliska mineraliska produkter och 15 % för stål- och metallsektorn.

([98]) Framför allt pappers- och pappersvarutillverkning (Nace huvudgrupp C17), tillverkning av kemikalier och kemiska produkter (C20), tillverkning av andra icke metalliska mineraliska produkter (C23, denna huvudgrupp omfattar tillverkning som avser ett enskilt ämne av mineraliskt ursprung, såsom glas, keramiska produkter, takpannor, cement och gips) och stål och metall (C24). Dessa industrier har hittills varit energiintensiva – dvs. de förbrukar mycket energi både på plats och/eller i form av inköpt el – och haft en hög växthusgasintensitet, i olika kombinationer.

([99]) En detaljerad analys av energipriserna finns i bilaga 8 om en ekonomiskt överkomlig energiomställning.

Sverige har infört strategier för att stödja utfasningen av fossila bränslen inom industrin. Exempelvis finansieras forskning och utveckling genom initiativet Fona för hållbarhetsforskning. Dessutom har Sverige subventioner för ren teknik, t.ex. genom koldioxidkontrakt för att göra skillnad och skatteincitament för koldioxidsnåla investeringar. Dessutom stöder landet utökningen av elektrolysörkapaciteten i linje med den nationella vätgasstrategin och främjar både energieffektivitet inom industrin och utveckling av ledande marknader för klimatvänliga produkter.

Diagram A7.2: **Produktionen i tillverkningsindustrin: totalt och i utvalda sektorer, index (2021 = 100), 2017–2023**

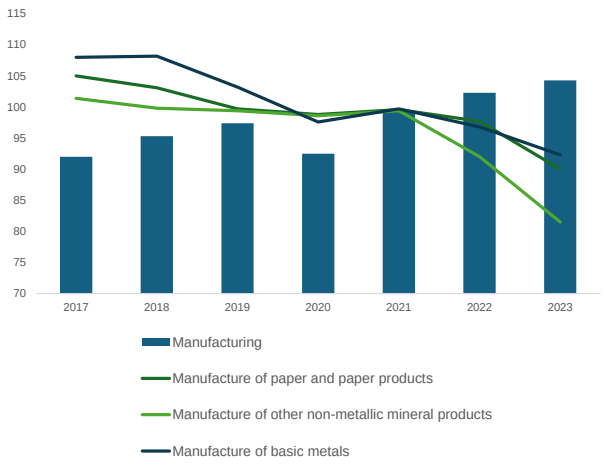

Källa: Eurostat (serie sts_inpr_a).

Minskning av utsläppen i ansvarsfördelningssektorerna

För att nå sitt mål om ansvarsfördelning för 2030 måste Sverige snabbt specificera och genomföra sin planerade politik för begränsning av klimatförändringar ([100]). Under 2023 förväntas utsläppen av växthusgaser från Sveriges ansvarsfördelningssektorer ha varit 37,8 % mindre än var de var 2005, vilket är betydligt mer än landets mål för

([100])Det nationella målet för minskning av växthusgasutsläpp fastställs i förordning (EU) 2023/857 (förordningen om ansvarsfördelning). Det gäller för byggnader (uppvärmning och kylning), vägtransporter, jordbruk, avfall och småindustri (ansvarsfördelningssektorerna).

ansvarsfördelning: en minskning med 50 %. Den nuvarande politiken beräknas minska med 40,8 % fram till 2030 ([101]). De ytterligare politiska åtgärder som Sverige överväger beräknas minska dem med ytterligare tre procentenheter. Detta leder till ett underskridande av målet för ansvarsfördelning, –50 %, på 6,2 procentenheter. Även om Sverige skulle kunna nå sitt mål för ansvarsfördelning genom att använda den nationella flexibilitet som erbjuds enligt förordningen om ansvarsfördelning kommer det att vara viktigt att snabbt och beslutsamt anta och genomföra klimatbegränsande åtgärder.

Den senaste tidens politiska förändringar har lett till ökade utsläpp från vägtransporter, vilket är en viktig bidragande faktor inom ansvarsfördelningssektorerna. Sverige minskade avsevärt sina skyldigheter att blanda ut bränsle och minskade andelen biobränslen i diesel och bensin. I kombination med skattesänkningar på flytande bränslen har detta lett till en högre bränsleförbrukning. Samtidigt bidrog utfasningen av incitamenten för att köpa elfordon till att försäljningen av elfordon stagnerade 2024. Dessa åtgärder har försvagat utvecklingen när det gäller utfasningen av fossila bränslen inom transportsektorn och satt press på Sveriges väg mot att uppnå sitt mål för 2030.

Omställning till en cirkulär ekonomi

Trots positiva tendenser finns det utrymme för att förbättra Sveriges omställning till cirkularitet. År 2023 var den cirkulära användningen av material 9,9 %, att jämföra med EU-genomsnittet på 11,8 %. Andelen hade ökat snabbt sedan 2019 och nått 12,1 % 2022, men minskade sedan igen 2023. Sveriges resursproduktivitet har förbättrats konstant sedan 2019 och nådde 2,18 euro per kg förbrukat material 2023, vilket är något under EU-genomsnittet på 2,22 euro per kg. År 2020 antog Sverige sin strategi för en cirkulär ekonomi ([102]), som följdes av en handlingsplan 2021 ([103]). Handlingsplanen innehåller åtgärder längs hela livscykeln för produkter, och i den fastställs en rad prioriterade sektorer, däribland plast, textil, förnybara och biobaserade råvaror, livsmedel, bygg- och fastighetssektorn (inklusive bygg- och rivningsavfall) samt innovationskritiska metaller och mineraler. En handlingsplan för plast ([104]) antogs 2022, och vissa åtgärder utan lagstiftningskaraktär har införts för livsmedelsavfall och textilier. I den nationella strategin för hållbar regional utveckling i hela landet 2021–2030 ([105]) framhålls betydelsen av att ställa om till en konkurrenskraftig, cirkulär och hållbar ekonomi. Strategin möjliggör regional finansiering för företagsutveckling bland annat genom omställningen till en cirkulär ekonomi.

Sveriges produktion av kommunalt avfall låg kvar på en i stort sett stabil nivå 2010–2019. De rapporterade mängderna 2020 och 2021 var lägre, men detta beror sannolikt på att rapporteringsmetoden förändrades avsevärt efter att man genomfört de nya rapporteringsreglerna som introducerades i ramdirektivet om avfall 2018. Ytterligare justeringar förväntas också, i synnerhet när det gäller produktionen av kommunalt avfall från andra källor än hushållen. År 2022 producerade landet 395 kg kommunalt avfall per capita, vilket är långt under det beräknade EU-genomsnittet på 513 kg per capita.

Materialåtervinningsgraden på 40 % ligger under det beräknade EU-genomsnittet på 49 %. Återvinningsgraden har varit ganska stabil sedan 2010, med en stor minskning 2020, främst till följd av den ändrade rapporteringen (nya beräkningsregler). Sverige riskerar att missa målet att 55 % av det kommunala avfallet ska förberedas för återanvändning och materialåtervinning 2025.

Förbränning är den viktigaste typen av avfallshantering, och står för 59 % av allt avfall som behandlas, medan deponering står för mindre än 1 %. Att förberedelsen för återanvändning och materialåtervinning ligger på en så låg nivå beror främst på låga verkningsgrader för återvinningsbara material, och

([101])De utsläpp som omfattas av förordningen om ansvarsfördelning under 2023 baseras på ungefärliga inventeringsuppgifter. De slutliga uppgifterna kommer att fastställas 2027 efter en omfattande översyn. Prognoser för effekterna av de nuvarande strategierna (”med befintliga åtgärder”) och ytterligare strategier (”med ytterligare åtgärder”) bygger på Sveriges rapporterade prognoser enligt artikel 18 i förordning (EU) 2018/1999 (styrningsförordningen) från 2024.

([102])Miljödepartementet, 2020, länk.

([103])Klimat- och näringslivsdepartementet, 2021, länk.

[104] Klimat- och näringslivsdepartementet, 2022, länk.

([105])Klimat- och näringslivsdepartement, 2020, länk.

avfallsförbränning är fortfarande den dominerande formen av avfallshantering ([106]).

De nuvarande investeringarna i omställningen till cirkularitet har varit otillräckliga. Sverige beräknas behöva ytterligare investeringar till ett totalt värde på minst 902 miljoner euro per år för omställningen till en cirkulär ekonomi, inklusive avfallshantering. Av underskottet för den cirkulära ekonomin är 217 miljoner euro kopplade till aktuella initiativ, såsom ekodesign för hållbara produkter, förpackningar och förpackningsavfall, märkning och digitala verktyg, återvinning av kritiska råmaterial och åtgärder som föreslås enligt det ändrade ramdirektivet om avfall. Andra behov står för 613 miljoner euro ([107]).

Industri med nollförorening

Luftkvaliteten i Sverige är i allmänhet god. Utsläppen av flera luftföroreningar har minskat avsevärt sedan 2005, samtidigt som BNP-tillväxten har fortsatt. Emellertid har Sverige inte gjort tillräckliga framsteg med att minska utsläppen inom ramen för det nationella luftvårdsprogrammet. De senast rapporterade uppgifterna visar fortsatt bristande efterlevnad av åtagandet om minskade utsläpp av NH3 för 2020–2029, och förutspår även bristande efterlevnad av de åtaganden om minskade utsläpp av NOx och NH3 som ska inledas 2030. År 2023 registrerades överskridanden av de gränsvärden som fastställs i luftkvalitetsdirektivet för kolmonoxid (CO) i en luftkvalitetszon ([108]) och för PM10 i två luftkvalitetszoner ([109]) i Sverige ([110]).

Sveriges industri släpper fortfarande ut luft- och vattenföroreningar. Landet har den 16:e största skadan i EU, men ligger bara på 24:e plats vad gäller utsläppsintensitet, under EU-genomsnittet på 27,5 euro i skada per 1 000 euro i bruttoförädlingsvärde. De främsta källorna till utsläpp till luft är energisektorn och massa- och pappersindustrin för NOX-utsläpp, vidare avfallshanteringen, massa- och pappersindustrin och järnindustrin för dammutsläpp, samt energisektorn, metallsektorn och mineralsektorn för SO2 och tungmetaller. Sverige har den sjunde högsta mängden utsläpp av tungmetaller till vatten, och ligger på femte plats för utsläppsintensitet (över EU:s genomsnittliga intensitet på 0,864 kg per miljard euro i bruttoförädlingsvärde). De främsta källorna till utsläpp till vatten i Sverige är massa- och pappersindustrin för samtliga föroreningar, samt sektorn för produktion och bearbetning av metaller för tungmetaller och kväve.

Kostnaderna för föroreningar överstiger behoven av investeringar för förebyggande och begränsning av föroreningar. De senaste tillgängliga årliga uppskattningarna för Sverige (för 2022) från Europeiska miljöbyrån ([111]) knyter 4 500 förlorade levnadsår till fina partiklar (PM2,5) ([112]) och 7 000 förlorade levnadsår till ozon ([113]). Kostnaderna för samtliga föroreningar beräknades till 6,3 miljarder euro 2021 enligt metoden med värdet av ett statistiskt liv ([114]). För att uppnå sina mål för att förebygga och begränsa föroreningar, och hantera föroreningarnas hälsomässiga och ekonomiska kostnader, behöver Sverige ytterligare motsvarande en miljard euro per år (omkring 0,2 % av BNP), mestadels i fråga om ren luft och buller ([115]).

([106])Europeiska kommissionen, *Rapport om tidig varning avseende Sverige*, 2023, länk.

([107])Europeiska kommissionen, GD Miljö, *Miljöinvesteringsbehov – bedömningsprogram för miljöinvesteringar*, uppdatering 2025. I 2022 års priser.

([108])SW4, Stockholms tätortsområde.

([109])SW1, Norra Sverige, och SW3, Södra Sverige.

([110])EEA, dataregistret hos Europeiska nätverket för miljöinformation och miljöövervakning, länk.

([111])EEA, *Harm to human health from air pollution in Europe: burden of disease status, 2024*, 2024, länk.

([112])Partiklar (PM) är en blandning av aerosolpartiklar (fasta och flytande) i en mängd olika storlekar och kemiska sammansättningar. PM_{10} avser partiklar med en diameter på högst 10 mikrometer. $PM_{2,5}$ avser partiklar med en diameter på högst 2,5 mikrometer. Människan ger upphov till utsläpp av partiklar på många olika sätt. De bildas bland annat vid förbränning.

([113])Troposfäriskt ozon bildas genom fotokemisk påverkan på föroreningar. Detta år har det för första gången även tagits hänsyn till effekterna av långvarig exponering för ozon. I tidigare analyser från Europeiska miljöbyrån uppskattades endast effekten av kortvarig exponering.

([114])EEA, *The costs to health and the environment from industrial air pollution in Europe – 2024 update*, 2024, länk.

([115])Europeiska kommissionen, GD Miljö, *Miljöinvesteringsbehov – bedömningsprogram för miljöinvesteringar*, uppdatering 2025. I 2022 års priser.

Tabell A7.1: **Nyckelindikatorer för ren industri och begränsning av klimatförändringar: Sverige**

Strategic autonomy and technology for the green transition				Sweden						EU-27	
Net zero industry											
Operational manufacturing capacity 2023											
- Solar PV (c: cell, w: wafer, m: module), MW	120-250 (m)				- Electrolyzer, MW		-				
- Wind (b: blade, t: turbine, n: nacelle), MW	-				- battery, MWh		15500-16000				
Automotive industry transformation	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**			**2018**	**2021**
Motorisation rate (passenger cars per 1000 inhabitants), %	479	476	473	476	477	473	472	↘		539	561
New zero-emission vehicles, electricity motor, %	1.11	1.96	4.30	9.52	18.95	32.91	38.63	↗		1.03	8.96
Critical raw materials	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**			**2018**	**2021**
Material import dependency, %		26.8	25.0	23.7	23.9	24.4	23.6	↘		24.2	22.6

Climate mitigation				Sweden				Trend		EU-27	
Industry decarbonisation	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**			**2017**	**2022**
GHG emissions intensity of manufacturing production, kg/€	0.19	0.18	0.19	0.18	0.16	0.15		↘		0.34	0.27
Share of energy-related emissions in industrial GHG emissions	53.4	52.9	51.4	53.5	50.8	52.8	53.5	↘		44.8	42.5
Energy-related GHG emissions intensity of manufacturing and construction, kg/€	74.5	73.4	73.4	69.5	62.4	57.1	-	↘		158.4	132.9
Share of electricity and renewables in final energy consumption in manufacturing, %	80.7	79.8	80.5	80.6	79.8	79.8	80.8	↘		43.3	44.2
Energy intensity of manufacturing, GWh/€	1.84	1.80	1.80	1.98	1.66	1.57	1.69	↘		1.29	1.09
Share of energy-intensive industries in manufacturing production						12.6					7.3
GHG emissions intensity of production in sector […], kg/€											
- paper and paper products (NACE C-17)	0.27	0.28	0.28	0.26	0.22	0.20	-	-		0.73	0.68
- chemicals and chemical products (NACE C20)	-	-	-	-	-		-	-		1.25	1.26
- other non-metallic mineral products (NACE C23)	2.01	2.08	1.69	1.73	1.59	1.54	-	-		2.53	2.24
- basic metals (NACE C24)	1.42	1.16	1.52	1.15	1.38	1.66	-	-		2.79	3.49
Reduction of effort sharing emissions		**2018**	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**			**2018**	**2023**
GHG emission reductions relative to base year, %					-32.8	-36.9	-37.8				
- domestic road transport		-21.2	-22.3	-27.5	-27.3	-35.1	-34.7	↘		1.4	5.2
- buildings		-56.0	-55.1	-56.3	-55.7	-59.3	-62.6	↘		21.4	32.9
	2005				**2021**	**2022**	**2023**	**Target**		**WEM**	**WAM**
Effort sharing: GHG emissions, Mt; target, gap, %	43.2				29.1	27.3	26.9	-50.0		-6.2	0

Sustainable industry				Sweden				Trend		EU-27	
Circular economy transition		**2018**	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**			**2018**	**2021**
Material footprint, tonnes per person		26.0	25.9	24.8	24.8	25.5	22.1	↘		14.7	15.0
Circular material use rate, %		6.6	6.4	6.9	9.5	12.1	9.9	↗		11.6	11.1
Resource productivity, €/kg		1.9	1.8	1.9	2.1	2.2	2.3	↗		2.1	2.3
Zero pollution industry											
Years of life lost due to PM2.5, per 100,000 inhabitants		83	51	32	57	67	-	↗		702	571
Air pollution damage cost intensity, per thousand € of GVA					5.9						27.5
Water pollution intensity, kg weighted by human factors per bn € GVA						1.6					0.9

Källa: **Nettonollindustri:** Europeiska kommissionen: *The net-zero manufacturing industry landscape across Member States: final report*, 2025. **Omvandling av fordonsindustrin:** Eurostat. **Kritiska råmaterial:** Eurostat. **Begränsning av klimatförändringarna:** Se fotnoter i avsnittet om begränsning av klimatförändringarna; minskning av utsläpp som omfattas av systemet med ansvarsfördelning: "EEA greenhouse gases – data viewer"; Europeiska kommissionen, *Climate Action Progress Report 2024*, 2024. **Hållbar industri:** Förlorade levnadsår p.g.a. PM2,5: Eurostat och EEA, *Harm to human health from air pollution in Europe: burden of disease status*, 2024. Skador från luftföroreningar: EEA, "EU large industry air pollution damage costs intensity", 2024. Utsläpp som omfattas: As, bensen, Cd, Cr, Hg, NH3, Ni, NMVOC, NOX, Pb, dioxiner, PM10, PAH, SOX. Vattenföroreningsintensitet: EEA, "EU large industry water pollution intensity", 2024. Utsläpp till vatten omfattade utsläpp från kadmium, bly, kvicksilver, nickel. Andra indikatorer: Eurostat.

I denna bilaga beskrivs de framsteg som gjorts och de aktuella svårigheterna med att öka energins konkurrenskraft och göra energikostnaderna rimliga, samtidigt som omställningen till nettonollteknik påskyndas. Här undersöks de åtgärder och mål som föreslås i de slutliga uppdateringarna av den nationella energi- och klimatplanen för 2030.

Sverige har gjort betydande framsteg på sin väg mot omställning till ren energi, och har sedan början av 2025 ingen import av rysk gas. Det krävs betydande investeringar för att utöka och modernisera elnäten, eftersom de är viktiga för att uppnå målen för 2030 och kan medföra lägra priser om de interna flaskhalsarna i nätet undanröjs.

Energipriser och kostnader

Detaljistpriserna på el sjönk 2024 jämfört med 2023. För hushållen minskade detaljistpriserna på el endast något, med 0,2 %, men mer för gas, där minskningen var 14 % jämfört med föregående år. Energi- och leveranskomponentens andel av hushållens elpriser är en av de lägsta i EU och bidrar med endast 26 % till det totala priset. Elpriserna för icke-hushållskunder minskade med 10 % jämfört med 2023 och med 31 % för gas. Sverige har det näst lägsta priset i EU för icke-hushållskonsumenter, framför allt på grund av skatte- och avgiftskomponenten som endast utgör 0,9 % av det totala priset. Den svenska beskattningen av gasförsörjningen för både hushållskonsumenter och icke-hushållskonsumenter innebär däremot att Sverige är den medlemsstat som har de högsta priserna i EU. För icke-hushållskonsumenter utgör denna komponent 34,3 % av slutpriset, jämfört med 11,6 % på EU-nivå.

Diagram A8.1: **Beståndsdelar i energipriset i slutkundsledet för hushålls- och icke-hushållskonsumenter, 2024**

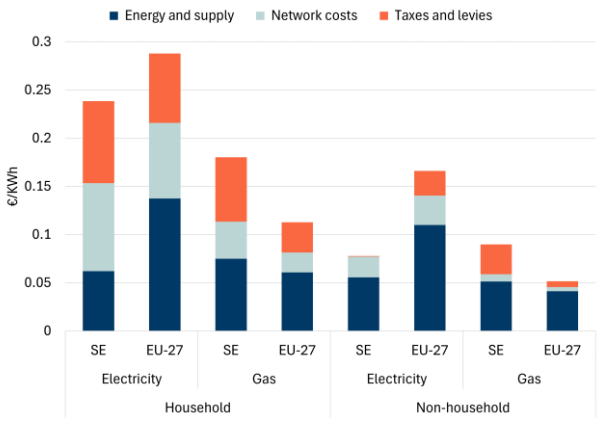

(i) För hushållskonsumenter är förbrukningsintervallet DC för el och D2 för gas. Skatter och avgifter anges inklusive moms.
(ii) För icke-hushållllskonsumenter är förbrukningsintervallet ID för el och I4 för gas. Skatter och avgifter anges exklusive moms och avdragsgilla avgifter, då det vanligen är företag som drar av dessa.
Källa: Eurostat.

Tack vare att Sverige har en stor andel förnybar energi (69,5 %) och kärnkraft (29,2 %) i sin elmix hade man EU:s lägsta grossistpriser på el, med ett genomsnitt på 33,9 euro/MWh 2024 ([116]) (EU-genomsnittet var 84,7 euro/MWh). Tillsammans med Norden i stort drabbades Sverige av prishöjningar under vintermånaderna i början av 2024. De inträffade genom betydande ökningar av efterfrågan p.g.a. en kall vinter (+16,1 % och +10,9 % i januari respektive februari jämfört med samma period 2023). Priserna gick sedan uppåt igen under årets andra hälft genom höjda naturgaskostnader och en fortfarande begränsad flexibilitet för icke-fossila bränslen. I november steg priserna ytterligare i den större regionen Centrala Västeuropa p.g.a. *dunkelflaute*, som negativt påverkade dagen före-priserna på de angränsande marknaderna. ([117])

([116])Fraunhofer (uppgifter från Entso-E).
([117])Årliga eluppgifter, Ember (förbruknings- och produktionsuppgifter i hela stycket).

Diagram A8.2: **Månadsvis genomsnittliga dagen före-grossistpriser på el och europeiska referenspriser på naturgas (nederländska TTF)**

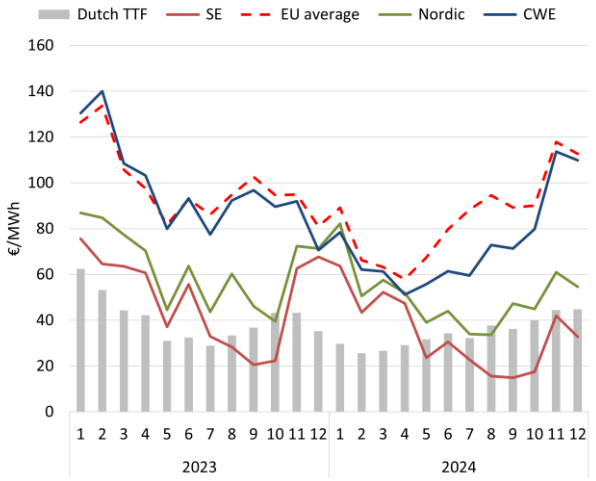

(i) Title Transfer Facility (TTF) är en virtuell handelsplats för naturgas i Nederländerna. Den fungerar som primärt referensvärde för europeiska naturgaspriser.
(ii) Norden och Centrala Västeuropa anger genomsnittliga priser på den nordiska (Danmark, Finland och Sverige) respektive den centralvästeuropeiska marknaden (Belgien, Frankrike, Tyskland, Luxemburg, Nederländerna och Österrike).
Källa: S&P Platts och Entso-E.

Flexibilitet och elnät

Sverige ingår i kapacitetsberäkningsregionen Norden ([118]) men har även gränser i kapacitetsberäkningsregionerna Baltikum ([119]) och Hansa ([120]). Den gränsöverskridande handelskapaciteten i regionen Norden är konsekvent hög. Medlemsstaterna bör säkerställa att minst 70 % av den tekniska gränsöverskridande kapaciteten finns tillgänglig för handel. Gränserna i regionen Norden är i hög grad beroende av varandra, och för att stödja systemdriften infördes med framgång flödesbaserad marknadskoppling i oktober 2024, vilket ökade den kapacitetsvolym som finns tillgänglig för handel. Handelskapaciteten över de norra gränserna till Norge har emellertid små tillgängliga marginaler för handel mellan zonerna, även om det är möjligt att införandet av flödesbaserad marknadskoppling kan ge stöd för ökad kapacitet i den delen av nätet. Det är viktigt att få igång det regionala samordningscentret för att säkerställa en smidig samordning inom regionen och med grannländerna.

År 2024 hade Sverige en sammanlänkningsnivå på 12,83 %, något under EU-målet på minst 15 % till 2030. Enligt Sveriges slutliga uppdaterade nationella energi- och klimatplan förväntas siffran sjunka fram till 2027 trots allt fler sammanlänkningar med grannländerna, p.g.a. ökad inhemsk elproduktion. Hansa PowerBridge, den likströmshögspänningsledning på 700 MW som skulle bli en sammanlänkning med Tyskland, stoppades 2024 av den svenska regeringen, med skälet att den tyska elmarknaden med sitt enda stora prisområde skulle få elkostnaderna att öka i Sverige. I allmänhet gör en bättre integrerad europeisk elmarknad att den allmänna effektiviteten och det socioekonomiska välbefinnandet förbättras. Sverige har två projekt av gemensamt intresse för el: anslutningarna Aurora Line och Aurora Line 2 till Finland. Aurora Line förväntas tas i drift 2025.

Sverige skulle gynnas av nya transmissionsinvesteringar och av att förnya delar av det befintliga transmissionsnätet. Enligt sin nätutvecklingsplan för 2024–2033 planerar Svenska Kraftnät, systemansvarig för överföringssystemet, att utöka arbetet med både nyinvesteringar och återinvesteringar i nätet under det närmaste årtiondet. Där ingår att bygga ca 1 500 km nya transmissionskraftledningar och 30 nya stationer samt att förnya över 2 500 km kraftledningar och omkring 100 stationer. Sverige håller för närvarande på att bedöma potentialen för att uppdatera näten och lägga till nya nät för att få bort inrikes överbelastningar. Dessutom håller nättariffen just nu på att ses över, och det ska tas beslut om en uppdaterad tariffmodell senast 2025, med syftet att genomföra den under 2026. När man fastställer och meddelar vilka geografiska områden som lämpar sig för nya förbindelser (produktion och konsumtion) kan det dessutom leda till investeringar där de behövs som mest.

När det gäller vätgas har Sverige två projekt av gemensamt intresse för vätgassammanlänkningar: *Nordic-Baltic*

([118]) Norge, Sverige, Finland och Danmark ingår i kapacitetsberäkningsregionen Norden. En kapacitetsberäkningsregion är en grupp länder som beräknar gränsöverskridande elhandelsflöden tillsammans.
([119]) Finland, Sverige, Estland, Lettland, Litauen och Polen tillhör kapacitetsberäkningsregionen Baltikum.
([120]) I kapacitetsberäkningsregionen Hansa ingår Tyskland, Nederländerna, Danmark, Polen och Sverige.

Hydrogen Corridor med Finland, och *Baltic Sea Hydrogen Collector* med Finland och Tyskland.

Utmaningar med integreringen av energisystem: genom att skapa en mer effektiv tillståndsprocess för att bygga och ansluta till nätet skulle också Sverige kunna öka takten i sina nätuppgraderingar. För närvarande varierar väntetiderna för nätanslutning i Sverige: om anslutning är möjlig till en befintlig nätstation är ledtiden vanligen 3–4 år. Om det krävs en ny station är ledtiden 5–6 år.

Det finns i Sverige fortfarande utrymme för betydande investeringar för att utöka och modernisera landets elnät (både på transmissions- och distributionsnivå) för att uppnå målen i den gröna given. Genom fortsatta åtgärder för att utöka sin gränsöverskridande sammanlänkningskapacitet och stärka sitt nationella nät kommer Sverige att kunna tillgodose den stigande energiefterfrågan, integrera den förnybara energiproduktionen mer ändamålsenligt och förbättra nätflexibiliteten. En lagstiftningsreform som ingick i REPowerEU, och som hade som syfte att skynda på tillståndsprocessen för elnätsbyggnad, och därmed minska flaskhalsarna mellan landets norra och södra delar, trädde i kraft den 1 juli 2024. Det har inträffat allt fler fall med minuspriser i landets fyra elområden (434 i SE1 och SE2, 429 i SE3 och 368 i SE4) som visar att systemet behöver göras mer flexibelt. Sverige har redan nu förutsättningar att vidta vissa åtgärder för att möjliggöra mer flexibilitet på marknaden. Sverige uppvisar en produktionsminskning på 35 462,78 GWH för förnybara energikällor.

Angående flexibilitet: Sverige har inte satt upp något nationellt kvantifierat mål för flexibilitet, men har tydliga mål för icke-diskriminering av efterfrågeflexibilitet, lagring och flexibilitet. I detta syfte inför man politik som möjliggör icke-diskriminerande deltagande av nya flexibilitetstjänster. Sverige vidareutvecklar energimarknaderna på regional nivå för balansprodukter, som skulle göra det möjligt för fler typer av resurser och intressenter att delta i handeln. Enligt lagstiftningen får också elnätsföretag i mindre skala pilottesta tariffer som stimulerar till mer effektiv användning av nätet genom efterfrågeflexibilitet. I ett dialogforum utforskas sätt att utveckla regelverk som gör det möjligt för aggregatorer att erbjuda flexibilitet och stödtjänster på en välfungerande marknad.

På slutkundsmarknaden ligger Sverige långt fram vad gäller konsumenters egenmakt, då de har stora valmöjligheter och deras användning av dynamiska och flexibla elprisavtal ligger på 86 % (varav 14 % dynamiska prisavtal, 56 % avtal med genomsnittligt månadsvis spotpris och 14 % andra typer av avtal). Konsumenterna får också utnyttja potentiella kostnadsbesparingar från icke-fasta priser. Att konsumenterna får vara så pass aktiva märks på bytesfrekvensen, som ökade till 10,7 % 2024 från 7 % 2023 (till skillnad från de flesta medlemsstater, där den minskade).

Det finns inga gällande prisregleringar i Sverige. Konsumenterna kan utnyttja smart mätning, eftersom utbyggnaden är 100 %. Det finns inga gällande prisregleringar. Sverige är också en av de medlemsstater som har den högsta andelen installerade värmepumpar, med över 30 %. Andelen hushållsprosumenter (konsumenter som både producerar och konsumerar energi) i Sverige motsvarar dock EU-genomsnittet (omkring 5 % av alla hushåll). Sverige har 191 projekt som kan betraktas som energigemenskaper. Det har dock inte konstaterats några särskilda initiativ som möjliggör och stöder ramar för gemenskaper för förnybar energi och medborgarenergigemenskaper, så som fastställs i direktivet om förnybar energi och i direktivet om den inre marknaden för el. Det finns inte heller program eller incitament för att främja dem. Sverige är en av de få medlemsstater som tillhandahåller jämförelseverktyg som uppfyller alla rättsliga krav, däribland full marknadstäckning, inklusive jämförelser av dynamiska avtal.

År 2023 stod elen för 33,2 % av Sveriges slutliga energianvändning, över EU-genomsnittet på 22,9 %, och den andelen har ökat något under det senaste årtiondet[5]. När det gäller hushållen står elen för 48,2 % av den slutliga energiförbrukningen, medan den i industrin står för 33,8 % (se även bilaga 7). För transportsektorn är denna andel fortfarande försumbar på 5,8 %. Det krävs ytterligare framsteg med den sektorsöverskridande elektrifieringen för att kostnadseffektivt fasa ut fossila bränslen ur ekonomin och låta kunderna få fördel av förnybar energiproduktion till rimligt pris.

Förnybara energikällor och långtidsavtal

År 2024 nådde andelen förnybara energikällor för el 69,45 %, långt över den övergripande andelen sådana energikällor i EU, som är 47 % ([121]). År 2024 var den totala installerade kapaciteten för förnybar energi 42,3 GW (en ökning med 5 % jämfört med 2021). Den vind- och solkapacitet som installerades 2024 var 17,239 MW resp. 4,963 MW.

Diagram A8.3: **Sveriges installerade kapacitet för förnybar energi (vänster) och elproduktionsmix (höger)**

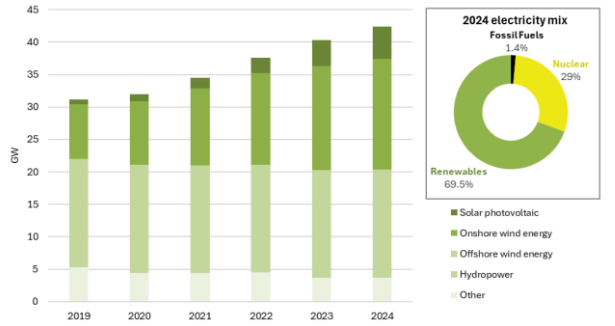

I ”Övriga” ingår fasta biobränslen, förnybart kommunalt avfall och biogas.
Källa: Irena, Ember.

Sveriges föreslagna andel förnybar energi på 67 %, som bidrag till EU:s mål för förnybar energi för 2030, ligger långt under den nivå som krävs i styrningsförordningen. Detta trots att Sverige har hög outnyttjad potential att uppnå en högre andel förnybar energi till 2030, för landbaserad och havsbaserad vindkraft.

Sverige har infört flera reformer för att underlätta tillståndsförfaranden, däribland en gemensam kontaktpunkt för projekt för förnybar energi, i linje med direktivet om förnybar energi. Landet siktar på att ytterligare förbättra tillståndsgivningen genom att digitalisera de administrativa förfarandena. Dessutom planerar man att peka ut accelerationsområden för att underlätta vindkraftsprojekt, som annars nyligen har ställts inför stora svårigheter. Regeringen har vidtagit betydande åtgärder mot det kommunala veto som hämmar användningen av vindkraftsprojekt i Sverige. Detta genom att införa en rad finansieringsincitament inriktade på inkomstdelningsmodeller för närboende, plus incitament för kommuner som hyser vindkraftsprojekt, som ska börja gälla från och med 2025. Sverige uppmuntras att skyndsamt genomföra det reviderade direktivet om förnybar energi i syfte att införliva det senast den 21 maj 2025.

Sverige har en aktiv marknad för energiköpsavtal, främst baserad på vindkraftsanläggningar, med vissa solcellsprojekt. Dynamiken på den marknaden är beroende av att det finns en sund inströmning av projekt för förnybar energi och av att man utökar marknaden så att även mindre enheter får tillträde till den.

Energieffektivitet

Energieffektiviteten har sakta men säkert förbättrats, om än med blygsamma minskningar i de flesta sektorer. År 2023 minskade primärenergianvändningen (PEC) med 2,7 % till 41,41 Mtoe. Den slutliga energianvändningen (FEC) ökade med 0,2 % till 30,26 Mtoe. Jämfört med 2022 minskade FEC i de flesta huvudsektorer: i bostäder med 0,2 %, i transporter med 1,8 % och i tjänster med 1,1 %. I industrisektorn ökade FEC med 2,8 %. I enlighet med det omarbetade energieffektivitetsdirektivet (direktiv (EU) 2023/1791) bör Sverige försöka nå ner till en PEC på 35,8 Mtoe och en FEC på 24,7 Mtoe till 2030, vilket då skulle kräva en minskning på 13,5 % respektive 18,4 %.

Att förbättringarna av energieffektiviteten saktat ner i Sverige medför en potentiell risk att Sverige inte når de europeiska målen för 2030, och likaså en risk för landets eget långsiktiga mål att uppnå nettonollutsläpp sedan 2045. I Sveriges uppdaterade nationella energi- och klimatplan är landets bidrag i fråga om FEC inte i linje med artikel 4 i direktiv (EU) 2023/1791, och bidragen för PEC och FEC ligger på det hela taget kraftigt efter jämfört med både de vägledande och korrigerande vägledande formlerna i direktivet. Sverige har infört åtgärder för att utveckla infrastruktur för högeffektiv kraftvärme samt effektiv fjärrvärme och fjärrkyla med hjälp av spillvärme och förnybara

([121])Årliga eldata, Ember.

energikällor, särskilt i industrisektorn. Här ingår både hög- och lågvärdig restvärme, särskilt från stora industrianläggningar, som kan ledas till fjärrvärmenätet eller andra verksamhetsutövare som kan dra nytta av det. Det uppmuntrar lokala verksamheter att systematiskt använda och återanvända överbliven energi. Sverige har meddelat kommissionen sin heltäckande bedömning avseende värme och kyla, där man identifierar potential för tillämpningen av högeffektiv kraftvärme samt effektiv fjärrvärme och fjärrkyla, i enlighet med artikel 25.1 i energieffektivitetsdirektivet (EU) 2023/1791.

Byggnaders energianvändning: Sverige förväntas upprätthålla bostadssektorns positiva bidrag till landets mål för 2030 att minska byggnaders energiförbrukning. Den slutliga energianvändningen i bostäder i Sverige har följt en långvarig nedåtgående trend (–8 % mellan 2020 och 2022) i linje med de nationella målen i landets långsiktiga renoveringsstrategi. Uppgifter från 2023 visar att den nedåtgående trenden upprätthålls. År 2022 utgjorde värme och kyla 71 % av bostädernas slutliga energianvändning i landet, och av detta kommer 67 % från förnybara energikällor. Ca 196 000 värmepumpar såldes 2023, vilket motsvarar en minskning med 9 % jämfört med föregående år. Sverige erbjuder en 30-procentig skatterabatt på arbetskostnaderna vid renoveringar, däribland installation av värmepumpar. Sverige rapporterar ett lågt antal utförda kontroller på produkter som omfattas av ekodesign- och energimärkning. Detta ger anledning till oro angående de aktuella produkternas efterlevnadsgrad, potentiella uteblivna energi- och koldioxidbesparingar och förtroendet bland konsumenterna.

Finansiering av energieffektivitetsåtgärder och energirenoveringar: bidrag är fortfarande viktiga i Sveriges särskilda finansiella system för energieffektivitet, men andra finansiella lösningar används också, t.ex. gröna obligationer och skatterabatter. År 2024 fortsatte Sverige att genomföra de planerade systemen för finansiering av energieffektivitet, särskilt inom ramen för faciliteten för återhämtning och resiliens och programmen Klimatklivet och Industriklivet, som riktar sig till alla sektorer. I 2023 års budget avsatte regeringen ca 1,2 miljarder kronor till att under 2023–2025 stödja omvandlingen av värmesystem och energieffektiv renovering av enfamiljshus som värms upp med direktverkande el eller gas.

Försörjningstrygghet och diversifiering

Sveriges övergripande energimix 2023 var i hög grad beroende av förnybara energikällor och biobränslen (49,6 %) samt kärnkraft (24,3 %). De fossila bränslena var begränsade (oljan stod för 19,6 %, fasta fossila bränslen för 3,1 % och naturgas för bara 1,5 %).

Subventioner till fossila bränslen

År 2023 utgjorde subventioner till miljöskadliga ([122]) fossila bränslen utan planerad utfasning före 2030 0,15 % ([123]) av Sveriges BNP ([124]), vilket var under det viktade EU-genomsnittet på 0,49 %. Skatteåtgärder stod för hela volymen. Dessutom var Sveriges faktiska koldioxidskattesats 2023 ([125]) i genomsnitt 89,69 euro per ton koldioxid, över det viktade EU-genomsnittet på 84,80 euro ([126]).

([122])Direkta subventioner till fossila bränslen som ger incitament att bibehålla eller öka tillgången på och/eller användningen av sådana bränslen.

([123])Täljaren är baserad på volymer. Den innefattar för samtliga medlemsstater offentliga FoU-utgifter för fossila bränslen så som de rapporteras av IEA (budgetar för forskning och utveckling inom energiteknik), men innefattar för den metodologiska konsekvensens skull inte punktskatt för fotogen som konsumeras i flygtrafiken inom de 27 EU-länderna. Skatteutgifter har inkluderats på horisontell basis för att säkerställa en heltäckande förteckning över incitament att använda fossila bränslen i alla medlemsstaterna. Sverige har reservationer mot den metod som används och skulle föredra ett alternativt tillvägagångssätt.

([124])Bruttonationalprodukt till marknadspris 2023, Eurostat.

([125])Den faktiska koldioxidskattesatsen är summan av koldioxidskatterna, priserna på tillstånd för handel med utsläppsrätter samt punktskatterna på bränslen, vilket motsvarar den sammantagna koldioxidskattesats som betalas för utsläpp.

([126])OECD, *Pricing Greenhouse Gas Emissions 2024*, 2024.

Tabell A8.1: **Nyckelindikatorer för energi**

	Sweden				EU			
	2021	**2022**	**2023**	**2024**	**2021**	**2022**	**2023**	**2024**
Household consumer - Electricity retail price (EUR/KWh)	**0.2361**	**0.2347**	**0.2390**	**0.2386**	**0.2314**	**0.2649**	**0.2877**	**0.2879**
Energy & supply [%]	31.2%	50.5%	33.9%	26.1%	36.6%	54.3%	55.6%	47.8%
Network costs	33.8%	35.1%	31.9%	38.2%	26.7%	25.3%	24.8%	27.2%
Taxes and levies including VAT	35.0%	14.4%	34.2%	35.7%	36.7%	20.3%	19.6%	25.0%
VAT	19.9%	25.0%	20.0%	20.0%	14.5%	13.4%	13.8%	14.6%
Household consumer - Gas retail price	**0.1745**	**0.2453**	**0.2103**	**0.1803**	**0.0684**	**0.0948**	**0.1121**	**0.1128**
Energy & supply	42.9%	52.8%	49.5%	41.6%	43.7%	61.0%	64.5%	53.9%
Network costs	20.6%	15.9%	17.3%	21.3%	22.5%	17.3%	17.1%	18.3%
Taxes and levies including VAT	36.6%	31.3%	33.2%	37.1%	33.8%	21.7%	18.4%	27.8%
VAT	20.0%	20.0%	20.0%	20.0%	15.5%	11.6%	10.2%	13.6%
Non-household consumer - Electricity retail price	**0.0748**	**0.1060**	**0.0870**	**0.0779**	**0.1242**	**0.1895**	**0.1971**	**0.1661**
Energy & supply	59.3%	65.4%	63.1%	57.3%	43.0%	66.5%	63.0%	55.8%
Network costs	19.6%	14.0%	16.3%	22.0%	15.8%	10.7%	11.9%	15.5%
Taxes and levies excluding VAT	1.5%	0.7%	0.8%	0.9%	30.4%	9.9%	11.2%	15.4%
Non-household consumer - Gas retail price	**0.0863**	**0.1547**	**0.1311**	**0.0898**	**0.0328**	**0.0722**	**0.0672**	**0.0517**
Energy & supply	52.5%	62.5%	59.0%	45.9%	66.2%	77.3%	77.3%	68.7%
Network costs	5.9%	3.3%	4.0%	6.7%	7.7%	3.8%	5.3%	7.1%
Taxes and levies excluding VAT	26.9%	17.8%	21.2%	34.3%	12.5%	6.1%	7.3%	11.6%
Wholesale electrity price (EUR/MWh)	57.8	100.3	49.3	33.9	111.0	233.2	99.1	84.7
Dutch TTF (EUR/MWh)	*n/a*	*n/a*	*n/a*	*n/a*	46.9	123.1	40.5	34.4

	2017	**2018**	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**	**2024**
Gross Electricity Production (GWh)	**164 250**	**163 400**	**168 439**	**163 833**	**171 798**	**173 159**	**166 093**	-
Combustible Fuels	15 547	15 571	16 390	13 618	16 137	16 015	14 024	-
Nuclear	65 696	68 549	66 130	49 198	52 965	51 944	48 470	-
Hydro	65 168	62 250	65 393	72 440	73 926	69 967	66 240	-
Wind	17 609	16 623	19 847	27 526	27 244	33 253	34 245	-
Solar	230	407	679	1 051	1 526	1 980	3 114	-
Geothermal	-	-	-	-	-	-	-	-
Other Sources	-	-	-	-	-	-	-	
Gross Electricity Production [%]								
Combustible Fuels	9.5%	9.5%	9.7%	8.3%	9.4%	9.2%	8.4%	-
Nuclear	40.0%	42.0%	39.3%	30.0%	30.8%	30.0%	29.2%	-
Hydro	39.7%	38.1%	38.8%	44.2%	43.0%	40.4%	39.9%	-
Wind	10.7%	10.2%	11.8%	16.8%	15.9%	19.2%	20.6%	-
Solar	0.1%	0.2%	0.4%	0.6%	0.9%	1.1%	1.9%	-
Geothermal	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	-
Other Sources	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	-
Net Imports of Electricity (GWh)	**-18 992**	**-17 223**	**-26 161**	**-24 997**	**-25 568**	**-33 219**	**-28 492**	-
As a % of electricity available for final consumption	-14.6%	-13.2%	-20.5%	-19.8%	-19.5%	-26.4%	-23.1%	-
Electricity Interconnection [%]	**25.6%**	**26.0%**	**25.2%**	**24.2%**	**16.3%**	**14.4%**	**12.8%**	**12.8%**
Share of renewable energy consumption - by sector [%]								
Electricity	65.9%	66.2%	71.2%	74.5%	75.8%	83.4%	87.5%	-
Heating and cooling	63.6%	63.3%	64.4%	66.4%	68.5%	69.8%	67.1%	-
Transport	26.8%	29.7%	30.3%	31.9%	28.7%	28.8%	33.6%	-
Overall	53.4%	53.9%	55.8%	60.1%	62.5%	66.3%	66.4%	-

	2020	**2021**	**2022**	**2023**	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**
Import Dependency [%]	**32.0%**	**21.2%**	**27.0%**	**26.4%**	**57.5%**	**55.5%**	**62.5%**	**58.3%**
of Solid fossil fuels	98.8%	94.2%	104.7%	96.4%	35.8%	37.2%	45.9%	40.8%
of Oil and petroleum products	118.1%	72.4%	104.4%	99.6%	96.8%	91.7%	97.8%	94.5%
of Natural Gas	100.0%	100.0%	102.5%	102.3%	83.6%	83.6%	97.6%	90.0%
Dependency from Russian Fossil Fuels [%]								
of Natural Gas	12.7%	9.8%	8.4%	12.9%	41.0%	40.9%	20.7%	9.3%
of Crude Oil	8.0%	8.7%	2.5%	0.0%	25.7%	25.2%	18.4%	3.0%
of Hard Coal	23.8%	30.8%	4.8%	0.0%	49.1%	47.4%	21.5%	1.0%

	2017	**2018**	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**
Gas Consumption (in bcm)	**1.1**	**1.2**	**1.1**	**1.1**	**1.2**	**0.8**	**0.8**
Gas Consumption year-on-year change [%]	23.9%	7.2%	-6.6%	-2.8%	5.6%	-32.3%	-1.2%
Gas Imports - by type (in bcm)	**1.1**	**1.1**	**1.1**	**1.4**	**1.2**	**0.8**	**0.9**
Gas imports - pipeline	0.8	0.8	0.8	0.8	0.8	0.6	0.6
Gas imports - LNG	0.3	0.3	0.3	0.7	0.4	0.2	0.4
Gas Imports - by main source supplier [%]							
Denmark	70.6%	70.2%	72.4%	52.0%	66.6%	76.2%	60.5%
Russia	0.0%	0.0%	0.0%	12.7%	9.8%	8.4%	12.9%
Netherlands	5.5%	7.9%	4.5%	7.3%	5.5%	3.7%	7.3%
Norway	18.4%	12.6%	12.2%	8.5%	3.7%	8.0%	5.8%

Källa: Eurostat, Entso-E, S&P Platts.

Sverige har ett minskat koldioxidupptag inom markanvändning, förändrad markanvändning och skogsbruk (LULUCF), och förväntas inte uppnå målet för 2030. Samtidigt förekommer förstörelse av livsviktiga ekosystem, i synnerhet skyddade skogsmiljöer, vilket hotar den biologiska mångfalden och ekonomiska sektorer som är beroende av ekosystemtjänster. Landets snabba temperaturökning förvärrar dessa problem och ökar förekomsten av värmeböljor, torka och skogsbränder. Det finns fortfarande betydande luckor i finansieringen och det politiska genomförandet. Att åtgärda de luckorna är nödvändigt för att bevara Sveriges miljöintegritet och ekonomiska resiliens.

Klimatanpassning och klimatberedskap

Sveriges främsta problem är temperaturökningstakten. Den är omkring dubbelt så hög som det globala genomsnittet, med en ökning på omkring +2 °C jämfört med mitten av 1800-talet. De senaste årtiondena har Sverige drabbats av allt fler och kraftigare värmeböljor, som också lokalt kan leda till torka och skogsbränder. I en del kommuner ledde torka 2018 till tillfällig vattenbrist ([127]). 2018 var också det värsta året någonsin i Sverige i fråga om skogsbränder, då nästan 20 000 hektar skog och annan trädbevuxen mark brann ([128]). Sverige väntas också få uppleva ökad nederbörd och mer frekventa extrema regnmängder p.g.a. klimatförändringarna, vilket ökar risken för översvämningar, särskilt i de södra regionerna och delar av fjälltrakterna i norr. Stigande havsnivåer, i synnerhet i de södra kustområdena, kommer att ytterligare öka risken för kustöversvämningar ([129]).

Klimatrisker slår direkt mot Sveriges samhälle och ekonomi. Under perioden 1980–2023 var det totalt 3,7 miljarder euro i ekonomiska förluster som berodde på väder- och klimatrelaterade extrema händelser. Den utvecklingen får sannolikt särskilt stor inverkan på utsatta grupper. Dock är de klimatrelaterade mänskliga kostnaderna och ekonomiska förlusterna i Sverige låga jämfört med resten av EU. Mellan 1980 och 2023 var det 44 registrerade dödsfall som orsakades av klimatrelaterade extrema händelser, och det var fjärde lägst i EU. De ekonomiska förlusterna under samma period står för 0,5 % av alla ekonomiska förluster till följd av extrema väderhändelser i EU, och 26 % av de ekonomiska förlusterna var försäkrade. Detta är det tredje lägsta värdet för ekonomiska förluster per capita i EU, efter Estland och Luxemburg ([130]), men Finansinspektionen inledde ändå en djupgående analys för att utreda hur ökade risker för extremt väder kan påverka konsumenternas försäkringsskydd ([131]).

Sverige har skärpt klimatanpassningsåtgärderna på både nationell och regional nivå. Sedan 2018 har man genomfört den nationella anpassningsstrategin, som reviderades och uppdaterades 2024 ([132]), och sedan 2019 anpassningsförordningen, där det krävs att nationella myndigheter och länsstyrelser integrerar anpassningsåtgärder i sitt arbete. Sveriges bedömning av risker och sårbarheter har förbättrats genom sektorsspecifika bedömningar som omfattar viktiga klimatrisker som värmeböljor, översvämningar och torka. Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut (SMHI) har en viktig roll när det gäller att tillhandahålla klimatuppgifter som underlag för dessa insatser. Det planeras ytterligare åtgärder för att förbättra riskbedömningarna och övervakningsramarna, och i december 2026 kommer det att läggas fram en nationell klimat- och sårbarhetsanalys tillsammans med en politisk utvärdering ([133]). Anpassningen är integrerad i alla politikområden, och Sverige har utökat finansieringen till kommunerna för förebyggande åtgärder för att

([127])EEA, *European Climate Risk Assessment*, 2024, s. 212.

([128])EEA, *European Climate Risk Assessment*, 2024, s. 246.

([129])*Klimatunderlag för klimat- och sårbarhetsanalyser*, https://www.smhi.se/publikationer-fran-smhi/sok-publikationer/2025-02-10-klimatunderlag-for-klimat--och-sarbarhetsanalyser.

([130])EEA, "Economic losses from weather- and climate-related extremes in Europe", 2024, länk.

([131])Finansinspektionen, *FI granskar hur extremväder kan påverka konsumenters försäkringsskydd*, 2025, länk.

([132])Nationell handlingsplan för anpassning, https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/skrivelse/2024/03/skr.-20232497.

([133])Klimatanpassningsrådet ska ta fram en ny nationell klimat- och sårbarhetsanalys: https://klimatanpassningsradet.se/nyheter/nyheter/2024-01-25-ny-nationell-klimat--och-sarbarhetsanalys-ska-tas-fram.

hantera naturkatastrofer, däribland jordskred och översvämningar. I den nationella anpassningsstrategin sätts prioriteringar för anpassning på sju huvudområden, däribland vattenbrist, skydd av biologisk mångfald och effekter på infrastruktur och folkhälsa ([134]). Sverige använder också diverse EU-medel för att förbättra sin beredskap. Dit hör Europeiska regionala utvecklingsfonden och faciliteten för återhämtning och resiliens.

Klimatanpassningen hanteras också på subnationell nivå. Sverige har stärkt sina nationella stödstrukturer för regional anpassning. Det finns även ett stort antal lokala och regionala strategier och åtgärder för anpassning, och Sveriges kommuner och regioner är aktiva inom EU:s uppdrag Anpassning till klimatförändringar. Av de 294 EU-regioner och lokala myndigheter som deltar i EU:s uppdrag för klimatanpassning för att förbättra sitt klimatanpassningsarbete finns åtta i Sverige, däribland myndigheter från de tre folkrikaste länen ([135]).

Vattenresiliens

Vattenrelaterade ekosystem är sårbara för klimatförändringarnas effekter, såsom vattenbrist, torka och översvämningar. Dessutom utgör vattenkraft och markdränering ett betydande hot mot den biologiska mångfalden i vattenmiljön. Sveriges vattenproduktivitet, som ligger på 222 EUR per m³ uttaget vatten, är den femte högsta i EU ([136]). Vattenexploateringsindex plus (WEI+) nådde 0,3 år 2022, vilket är det näst bästa resultatet i EU. Den ekonomiska sektor som har den högsta vattenförbrukningen är tillverkningssektorn, som absorberade 431 miljoner m³ vatten 2022.

Bedömningen av den tredje förvaltningsplanen för avrinningsdistrikt (som omfattar perioden 2022–2027) visar en mindre förbättring av ytvattenförekomsternas ekologiska status/potential, och ingen förbättring av deras kemiska status, jämfört med den status som rapporterades i den andra planen. Ytvattenförekomsternas kvantitativa och kemiska status har försämrats något. Omkring 41 % av ytvattenförekomsterna anses ha god eller bättre ekologisk status/potential, vilket visar på en viss förbättring jämfört med den andra planen. Emellertid har övervakningsgraden sjunkit, så att det nu bara är 21 % av ytvattenförekomsterna som övervakas för att bedöma ekologisk status/potential. I analysen av Sveriges plan har näringsämnen från jordbruket konstaterats vara en betydande form av påverkan på grundvatten/ytvatten, som påverkar dess goda status. Enligt Havs- och vattenmyndigheten är det vattenkraften som utgör den mest betydande formen av påverkan på sjö- och flodvattenförekomster ([137]). Nästan 4 000 flodvattenförekomster och 1 000 sjövattenförekomster är berörda av vattenreglering eller bristande förbindelser. Sverige har visserligen infört en nationell bedömningsplan ([138]) för att se över tillstånden för vattenkraftverk som har en betydande inverkan på vattenförekomster, men granskningsprocessen väntas pågå ända till början av 2040-talet, och det innebär att Sverige inte räknar med att uppnå några förbättringar av de hydromorfologiska förhållandena till 2027. Kustvattenförekomsterna är också under stor påverkan, då 79 % rapporteras ha mindre än god ekologisk status. Dessutom har endast 2 % av de mycket modifierade och konstgjorda vattenförekomsterna god ekologisk potential. Till år 2027 väntas mindre än 50 % av ytvattenförekomsterna uppnå god ekologisk status/potential.

Även om vattenbehandlingen och efterlevnaden för närvarande ligger på en hög nivå, krävs det avsevärda investeringar för att uppfylla de strängare normerna i det reviderade direktivet om rening av avloppsvatten från tätbebyggelse. Dessa investeringar skulle orsaka en finansiell lucka i vattensektorns finansieringsbehov. Sverige har en

([134])Europeiska kommissionen, *Assessment of progress on climate adaptation in the individual Member States according to European Climate Law*, 2023, länk.

([135])EU:s uppdrag för klimatanpassning, länk.

([136])Mätt som 2010 års BNP i kedjeindexerade volymer över totalt uttaget färskt ytvatten i kubikmeter.

([137])Havs- och vattenmyndigheten, "Towards sustainable hydropower in Sweden", 2019, länk.

([138])Energimyndigheten, "Nationell plan för omprövning av vattenkraft", 2019, länk.

100 % uppsamling av avloppsvattenbelastning från tätorter på över 2 000 personekvivalenter, medan 97 % av avloppsvattnet uppfyller samtliga krav i direktivet om rening av avloppsvatten från tätbebyggelse. I det reviderade direktivet (som ska införlivas senast den 31 juli 2027) infördes striktare krav, så då behövs det insatser för att säkerställa att de nya standarderna efterlevs. Som framgår av diagram A9.2 behöver de årliga vatteninvesteringarna uppgå till uppskattningsvis motsvarande 1,2 miljarder euro under perioden 2021–2027. Detta omfattar investeringsbehov för vattenindustri, miljöskydd och vattenförvaltning. Vatteninvesteringarna i Sverige uppskattas till 7,82 miljarder kronor, motsvarande omkring 736 miljoner euro per år ([139]). Det lämnar en lucka på ungefär 473 miljoner euro per år (omkring 0,1 % av bruttonationalprodukten), varav 287 miljoner euro är kopplade till avloppsvattenåtgärder (även inkluderat de extra kostnaderna i det reviderade direktivet). Dricksvattenåtgärder kräver ytterligare 16 miljoner euro per år, och de andra aspekterna av ramdirektivet för vatten omkring 165 miljoner euro per år.

Biologisk mångfald och ekosystem

Tillståndet för naturen och ekosystemen, i synnerhet skyddade skogsmiljöer, fortsätter att försämras i Sverige. Enligt den bedömning inom ramen för EU:s habitatdirektiv som omfattar åren 2013–2018 har andelen gynnsam bevarandestatus varit relativt stabil sedan den senaste rapporteringsperioden (dvs. 2007–2012). Andelen livsmiljöer som anses ha god bevarandestatus låg på 22,6 % 2018, att jämföra med 25,7 % som rapporterades under den föregående bedömningsperioden. I fråga om skyddade arter hade andelen bedömningar som påvisade god bevarandestatus ökat något 2018, och nådde 47,45 % (jämfört med 45,5 % under föregående period). Bevarandestatusen skiljer sig dock åt bland de olika grupperna: av de 33 biogeografiska bedömningarna av de 16 typer av skogsmiljöer som skyddas enligt EU:s naturvårdsdirektiv i Sverige har endast 6 % (två livsmiljötyper i fjällen) gynnsam bevarandestatus. Skogsförstöringen har varit mer uttalad i Sveriges norra del. Enligt forskning som använder en internationell redovisningsram (systemet för integrerade miljöräkenskaper och ekosystemräkenskaper), som gör det möjligt att sammanställa sju olika variabler till ett enda tillståndsindex, förändrades det genomsnittliga skogstillståndet i den boreala regionen från 0,625 år 2000 till 0,605 år 2018. Detta är en minskning på 2 %, främst på grund av lägre ekosystemproduktivitet och mindre organiskt kol i mark ([140])([141]). För skogsmiljöer är den främsta formen av påverkan skogsbruk (däribland omvandling till skogar med mindre biologisk mångfald), följd av energiproduktion (biomassa) och naturliga processer.

Försämringen av naturen, i synnerhet skogsekosystem, medför avsevärda risker för Sveriges ekonomi och konkurrenskraft. Flera sektorer, t.ex. skogsbruk, jordbruk, fiske, byggnad och vattenförsörjning (se diagram A9.1), är särskilt sårbara, då 100 % av dessa sektorers bruttoförädlingsvärde är direkt beroende av ekosystemtjänster. Sveriges ekonomi är också i sin leveranskedja högst beroende av ekosystemtjänster, som uppgår till 28 % av bruttoförädlingsvärdet. Detta återspeglar ett särskilt stort beroende inom skogsbruket och hälso- och sjukvården. Det innebär att det kan medföra betydande kostnader eller rentav stoppa produktionen i de sektorerna om man inte kan upprätthålla ekosystemens kapacitet att tillhandahålla tjänster. Genom att skydda och återställa viktiga ekosystem säkerställer man att dessa ekonomiska sektorers långsiktiga konkurrenskraft bevaras.

([139])Beräknat med den genomsnittliga årliga växelkursen från 2022, som låg på 10,63 euro/svensk krona enligt Eurostat.

([140])Barredo, J.I. m.fl., "Accounting for forest condition in Europe based on an international statistical standard", 2023, länk.

([141])Lagring och avgivning av organiskt material och kol är en av de viktigaste ekosystemtjänster som marken står för. När organiskt kol i marken går förlorat tappar marken sin förmåga att kompensera för växthusgasutsläpp genom att lagra koldioxid, och det skadar den biologiska mångfalden och produktionen av biomassa och minskar andra reglerande tjänster (t.ex. översvämningsreglering).

Diagram A9.1: **Direkt beroende(1) av ekosystemtjänster(2) för det skapade bruttoförädlingsvärdet per ekonomisk sektor 2022**

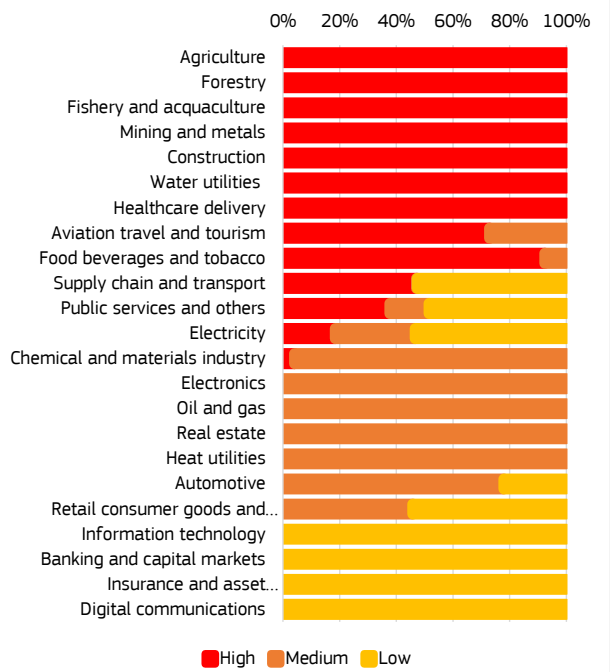

(1) Beroende på grundval av sektorns egen verksamhet, exklusive värdekedjetransaktioner inom länder och över internationella värdekedjor. Ett högt beroende tyder på hög potentiell exponering för naturrelaterade chocker eller försämrade trender, vilket innebär att störning av en ekosystemtjänst
kan orsaka produktionsavbrott och allvarliga finansiella förluster.
(2) Ekosystemtjänster är vad ekosystem bidrar med till de förmåner som används i ekonomisk och annan mänsklig verksamhet, däribland tillhandahållandetjänster (t.ex. tillhandahållande av biomassa eller vattenförsörjning), reglerings- och underhållstjänster (t.ex. reglering av markkvalitet eller pollinering) samt kulturella tjänster (t.ex. fritidsaktiviteter).
Källa: Hirschbuehl m.fl., *The EU economy's dependency on nature*, 2025, länk.

Det behövs målinriktade åtgärder för naturskydd och naturrestaurering för att uppnå målen för återställande av natur. Med både Natura 2000-områden och andra nationellt utsedda skyddade områden medräknade finns det i Sverige rättsligt skydd för 14,9 % av landytan (genomsnittet i EU är 26 %) och 15,5 % av landets havsområden (genomsnittet i EU är 12 %). Sverige måste också återställa upp till 76 120 km² livsmiljöer som förtecknas i bilaga I till habitatdirektivet, vilket motsvarar upp till 16,9 % av landets territorium ([142]). Sverige måste investera 6,7 miljarder euro per år i att ändamålsenligt bevara och återställa sitt naturkapital, begränsa effekterna av klimatförändringarna och bevara den biologiska mångfalden (se diagram A9.2). Den nuvarande finansieringsnivån för bevarande av biologisk mångfald och ekosystem i Sverige är omkring 655 miljoner euro per år, vilket lämnar en lucka på omkring sex miljarder euro per år, motsvarande 1,09 % av landets BNP. Denna brist gör att Sverige äventyrar sitt åtagande för globala avtal om biologisk mångfald.

Diagram A9.2: **Investeringsbehov och investeringsluckor i miljoner euro, i 2022 års fasta priser**

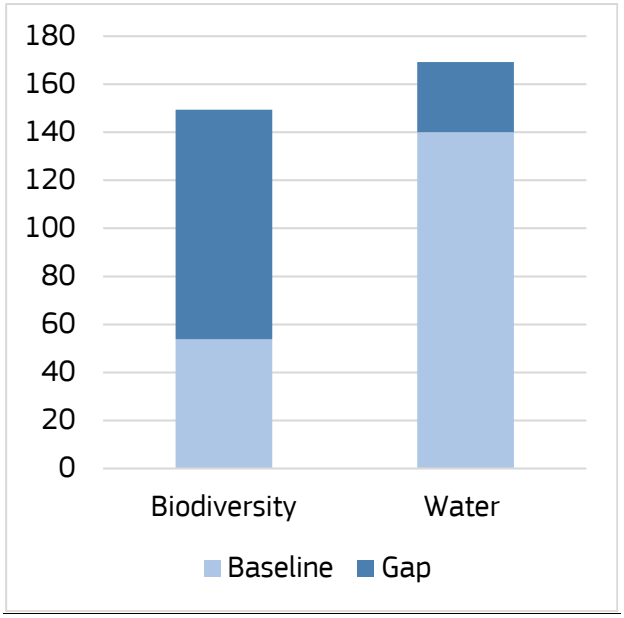

Källa: Europeiska kommissionen, GD Miljö, *Miljöinvesteringsbehov – bedömningsprogram för miljöinvesteringar*, uppdatering 2025.

Hållbar jordbruks- och markanvändningssektor

Sveriges koldioxidupptag ligger under den ambitionsnivå som behövs för att uppnå landets mål för markanvändning, förändrad

([142])Europeiska kommissionen, *Impact assessment accompanying the proposal for a Regulation on nature restoration*, 2022.

markanvändning och skogsbruk (LULUCF) för 2030. Sverige står inför stora utmaningar när det gäller att öka kapaciteten för koldioxidupptag i markanvändningssektorn, eftersom koldioxidupptaget har minskat i snabb takt på senare år. För att uppnå landets mål för LULUCF 2030 behövs det ytterligare koldioxidupptag på 4,0 miljoner ton koldioxidekvivalenter (CO_2e) ([143]). De senaste prognoserna i den nationella energi- och klimatplanen visar att det fattas 13,3 miljoner ton koldioxidekvivalenter till målet för 2030 ([144]). Ytterligare åtgärder behöver därför sättas in för att kunna nå 2030 års mål.

Det svenska jordbruket är alltjämt en framträdande källa till växthusgasutsläpp, och har en fortsatt betydande påverkan på luft, vatten och mark. År 2022 var jordbruket ansvarigt för totalt 6,5 miljoner ton koldioxidekvivalenter, vilket uppgick till omkring 14 % av landets totala utsläpp (exklusive LULUCF). Sveriges utnyttjade jordbruksareal uppgick till nästan tre miljoner hektar 2023, och har legat ganska stadigt det senaste årtiondet. Även om djurtäthetsindexet var 0,55 år 2020, under EU-genomsnittet på 0,75, upptäcktes det nivåer av bekämpningsmedel som överskred de fastställda gränsvärdena i 25 % av de rapporterade övervakningsstationerna i ytvattenförekomster. Det kan jämföras med EU-genomsnittet på 11,6 % ([145]).

Sverige håller på att ställa om till ett hållbart livsmedelssystem genom att genomföra politik som ska minska jordbrukets miljöpåverkan. År 2022 hade 8,1 % av dess jordbruksmark landskapselement som skogar och icke-produktiva gräsmarker, vilket är över EU-genomsnittet på 5,6 %. Ekologiskt jordbruk, med minskad användning av syntetiska gödningsmedel och bekämpningsmedel, utgjorde 20 % av Sveriges jordbruksmark. Det är det tredje högsta värdet i EU, men uppgifterna visar att trenden de senaste åren varit lätt nedåtgående. Enligt Sveriges strategiska plan för den gemensamma jordbrukspolitiken kommer 30 % (cirka 1,3 miljarder euro) av EU-medlen att användas för att stödja miljö- och klimatmål, med fokus på koldioxidbindning, biologisk mångfald och värdefulla gräsmarker, och för att öka kunskaperna om hållbar produktion. Jordbrukare eller andra markförvaltare kan få stöd för betes- och ängsmarksskötsel som bevarar och förstärker markens natur- och kulturmiljövärden, med målet att vårda över 420 000 hektar varje år.

([143])Medlemsstaternas nationella LULUCF-mål enligt förordning (EU) 2023/839.

([144])*Lägesrapport om EU:s klimatåtgärder 2024*, COM(2024) 498.

([145])EEA, "Pesticides in rivers, lakes and groundwater in Europe", 2024, länk.

Tabell A9.1: **Nyckelindikatorer för framsteg med klimatanpassning, klimatberedskap och miljö**

Climate adaptation and preparedness:	Sweden						EU-27	
	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2018	2021
Drought impact on ecosystems *[area impacted by drought as % of total]*	14.73	6.2	4.03	5.8	2.58	3.06	6.77	2.76
Forest-fire burnt area (1) *[ha, annual average 2006-2023]*	2 287	2 287	2 287	2 287	2 287	2 287		
Economic losses from extreme events *[EUR million at constant 2022 prices]*	93	149	67	46	-	92	24 142	62 981
Insurance protection gap (2) *[composite score between 0 and 4]*	-	-	-	-	1.00	1.00		
Heat-related mortality (3) *[number of deaths per 100 000 inhabitants in 2013-2022]*	2	2	2	2	2			
Sub-national climate adaptation action *[% of population covered by the EU Covenant of Mayors for Climate & Energy]*	49	49	49	49	48	47	41	44

Water resilience:	Sweden						EU-27	
	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2018	2021
Water Exploitation Index Plus, WEI+ (4) *[total water consumption as % of renewable freshwater resources]*	0.4	0.3	0.3	0.2	0.3	-	4.5	4.5
Water consumption *[million m^3]*	691	702	713	472	524	-		
Ecological/quantitative status of water bodies (5) *[% of water bodies failing to achieve good status]*								
Surface water bodies	-	-	-	59%	-	-	-	59%
Groundwater bodies	-	-	-	1%	-	-	-	93%

Biodiversity and ecosystems:	Sweden						EU-27	
	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2018	2021
Conservation status of habitats (6) *[% of habitats having a good conservation status]*	22.6	-	-	-	-	-	14.7	-
Common farmland bird index *2000=100*	76.6	80.6	84.7	74.9	78.7	-	72.2	74.4
Protected areas *[% of protected land areas]*	-	-	-	15	15	-	-	26

Sustainable agriculture and land use:	Sweden						EU-27	
	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2018	2021
Bioeconomy's added value (7) *[EUR million]*	22 395	22 185	22 026	25 729			634 378	716 124
Landscape features *[% of agricultural land covered with landscape features]*	-	-	-	-	8	-		
Food waste *[kg per capita]*	-	-	121	118	117	-		
Area under organic farming *[% of total UAA]*	20.3	20.4	20.3	20.2	19.9		7.99	-
Nitrogen balance *[kg of nitrogen per ha of UAA]*	60.6	26.1	-	-	-	-		
Nitrates in groundwater (8) *[mgNO_3/l]*	-	-	-	-	-	-		
Net greenhouse gas removals from LULUCF (9) *[Kt CO_2-eq]*	- 38 610	- 40 513	- 43 043	- 43 591	- 41 218	-	- 256 077	- 240 984

(1) Uppgifterna visar genomsnittet för tidsintervallet 2006–2023 baserat på Effis, det europeiska informationssystemet för skogsbränder.
(2) Skala: 0 (ingen lucka) till 4 (mycket stor lucka). EIOPA, *Dashboard on insurance protection gap for natural catastrophes*, 2024.
(3) van Daalen, K. R. m.fl., "The 2024 Europe report of the Lancet Countdown on health and climate change: unprecedented warming demands unprecedented action", *The Lancet Public Health*, 2024.
(4) Denna indikator mäter total vattenförbrukning som procentandel av de förnybara sötvattenresurser som finns tillgängliga för ett visst område och en viss period. Värden över 20 % anses i allmänhet vara ett tecken på vattenbrist, medan värden på eller över 40 % indikerar situationer med allvarlig vattenbrist.
(5) Europeiska kommissionen, den sjunde genomföranderapporten från kommissionen till rådet och Europaparlamentet om genomförandet av ramdirektivet för vatten (2000/60/EG) och översvämningsdirektivet (2007/60/EG) *Tredje omgången förvaltningsplaner för avrinningsdistrikt – Andra omgången planer för hantering av översvämningsrisker*, 2024.
(6) För denna indikator innefattar EU-genomsnittet siffror för Storbritannien inom den tidigare konstellationen EU-28.
(7) Europeiska kommissionen, resultattavlor från EU:s övervakningssystem för bioekonomin, 2023.
(8) Nitrater kan finnas kvar i grundvattnet en lång tid och ansamlas på hög nivå genom tillförsel från antropogena källor (främst jordbruket). I EU:s standard för dricksvatten sätts en gräns på 50 mg NO_3/l för att undvika hot mot människors hälsa.
(9) Nettouttag uttrycks i negativa siffror, nettoutsläpp i positiva siffror. Rapporterade uppgifter kommer från växthusgasinventeringen 2024. Värdet 2030 för nettoupptag av växthusgaser enligt förordning (EU) 2023/839 – bilaga IIa.
Källa: Eurostat, EEA.

Arbetsmarknaden i Sverige är fortfarande resilient, men visar tecken på att mattas. Arbetsmarknaden i Sverige fortsätter att ligga bra till sett till sysselsättningsgrad, samtidigt som den har en av de högsta arbetslöshetssiffrorna i EU. Detta beror på strukturella problem: Sverige har kompetensglapp, med brist på arbetskraft i vissa sektorer och vissa grupper som har svårt att få arbete. Att ta itu med dessa problem blir nyckeln till att bekämpa den ökande arbetslösheten och skapa en mer inkluderande arbetsmarknad.

Arbetsmarknaden har varit resilient under den senaste perioden med svag tillväxt, men förväntas återhämta sig långsamt. Sysselsättningsgraden minskade något 2024 till 81,9 %, men förblev bland de högsta i EU. Sverige har sjunkit under sitt sysselsättningsmål på 82 % för 2030, trots att man låg över den siffran 2022 och 2023. Detta visar att det behövs fortsatta insatser för att nivåerna ska hålla sig över målet fram till 2030. Det finns tecken på avmattning när nu den ekonomiska tillväxten är svag. År 2024 steg arbetslösheten till 8,4 %. Det är långt över EU-genomsnittet på 5,9 %, och bland de högsta arbetslöshetssiffrorna i EU. Även om klyftan vad gäller arbetslöshet mellan dem som är födda utanför EU och dem som är födda i Sverige stadigt har minskat de senaste åren, är den fortfarande stor, och ligger på 13,6 procentenheter (19,3 % respektive 5,7 %). Den totala arbetslösheten förväntas sjunka öka under 2025, innan den sedan minskar igen 2026. Mängden lediga resurser på arbetsmarknaden ([146]) ökade under 2024 (till 13,4 %) jämfört med värdet ett år tidigare (12,3 % 2023), och låg därmed kvar över EU-genomsnittet (11 % 2024). Detta berodde främst på ett ökat antal arbetslösa och personer som sökte arbete men inte var omedelbart tillgängliga.

Diagram A10.1: **Nyckelvärden: sysselsättning, arbetslöshet, långtidsarbetslöshet, IVAS**

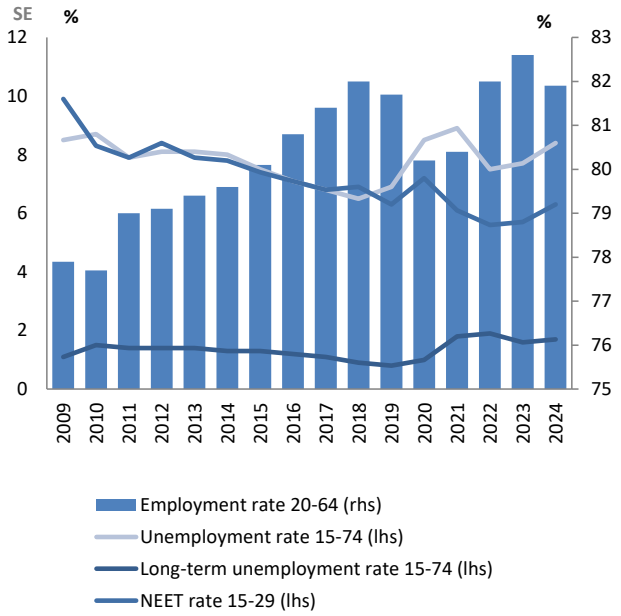

Källa: Eurostat, arbetskraftsundersökningen [lfsi_emp_a, une_rt_a, edat_lfse_20, une_ltu_a].

Svårigheterna kvarstår med att integrera personer födda utanför EU, även om situationen förbättrats något. Sysselsättningen bland dem som är födda utanför EU låg över EU-genomsnittet 2023 (70,4 % kontra 67,9 %), men den var markant lägre än sysselsättningen för dem som är födda i Sverige, som var 85 %. Detta motsvarar en sysselsättningsklyfta på 14,6 procentenheter, vilket är betydligt högre än EU-genomsnittet på 9 procentenheter men bättre än tidigare år. Sysselsättningsklyftan är ännu större mellan kvinnor födda utanför EU och kvinnor födda i Sverige (18,6 procentenheter), även om sysselsättningsgraden för kvinnor födda utanför EU också den ligger över EU-genomsnittet (65,2 % kontra EU:s 58,68 %). Sverige hade 2023 även en av de högsta arbetslöshetssiffrorna bland medlemsstaterna för personer födda utanför EU (19,3 % kontra EU-genomsnittet 10,8 %). Kvinnor födda utanför EU har en arbetslöshetsnivå på 20,8 % (mot 5,6 % av kvinnorna födda i Sverige).

Andelen överkvalificerade i åldrarna 20–64 år är mycket högre för dem som är födda utanför EU. Av dem hade 25,4 % en kvalifikation som inte behövdes på det område där de var anställda, samtidigt som den siffran för dem som är födda i Sverige låg på bara 10,6 %. Detta tyder

([146])Med lediga resurser på arbetsmarknaden avses alla icke tillgodosedda sysselsättningsbehov, dvs. i vilken utsträckning tillgången på arbetskraft överstiger efterfrågan på arbetskraft på kort sikt. Det innefattar fyra delar: undersysselsatta som arbetar deltid, arbetslösa, personer som söker arbete men inte är omedelbart tillgängliga, samt personer som är tillgängliga för arbete men inte söker.

på att det finns hinder för högutbildade migranter att få arbeten som de i princip skulle vara väl kvalificerade för. I genomsnitt har 47,1 % av 25–64-åringarna i Sverige som inte är födda i EU hög utbildningsnivå[147], medan bara 28,3 % har kvalifikationer på lägre nivå. Sådan underutnyttjad potential påverkar konkurrenskraften, den långsiktiga produktiviteten och den sociala sammanhållningen. I den svenska återhämtnings- och resiliensplanen ingår investeringar på ungefär 400 miljoner euro i kompetenshöjning för personalen inom äldreomsorgen (varav en stor andel kvinnor med migrantbakgrund), däribland genom att tillhandahålla språkutbildning i svenska.

Vissa befolkningsgrupper löper större risk för långtidsarbetslöshet. Långtidsarbetslösheten steg något 2024 (till 1,7 % kontra EU-genomsnittet 1,9 %), och Arbetsförmedlingen förutsäger att den kommer att fortsätta öka fram till 2026 ([148]). Den stigande långtidsarbetslösheten förväntas främst drabba personer i en mer utsatt ställning på arbetsmarknaden, såsom de som saknar minst gymnasieutbildning, de som är födda utanför EU, de som är äldre än 55 år eller de som har en funktionsnedsättning som medför minskad arbetsförmåga. Av de arbetslösa i en mer utsatt ställning på arbetsmarknaden är det nästan hälften som saknar gymnasieutbildning, vilket visar hur viktigt det är med kompetenshöjning för denna del av arbetskraften (se även bilaga 12). Enligt arbetsförmedlingarna har antalet personer som varit arbetslösa i 24 månader eller längre börjat öka, och de står nu för mer än hälften (56 %) av alla långtidsarbetslösa. Inom den gruppen bedöms nästan nio av tio ha en svag ställning på arbetsmarknaden ([149]). Europeiska socialfonden+ (ESF+) syftar särskilt till att hjälpa dem som befinner sig längst bort från arbetsmarknaden, däribland personer med funktionsnedsättning, nyanlända, unga och långtidsarbetslösa.

Ungdomsarbetslösheten är fortfarande hög, men allt fler unga deltar i utbildning och yrkesutbildning. Sverige har en av de högsta ungdomsarbetslöshetsnivåerna i EU, men den siffran är åtminstone delvis i överkant, genom att studenter skriver in sig som arbetslösa. En ljus sida är att landet även har ett mycket högt arbetskraftsdeltagande bland unga (i åldern 15–24 år) som deltar på arbetsmarknaden (56,8 %, jämfört med 41,1 % i hela EU 2024). Andelen ungdomar i åldern 15–24 år som varken arbetar eller studerar (UVAS) var bland de lägsta i EU, med en nivå på 5,5 % 2023 (mot EU:s 9,1 %). Den siffran ökade en aning med 0,4 procentenheter jämfört med 2023. Men 2024 var andelen UVAS markant högre bland unga med funktionsnedsättning, på nivån 13,3 % ([150]).

Diagram A10.2: **Arbetsmarknadsresultat för unga – Sverige**

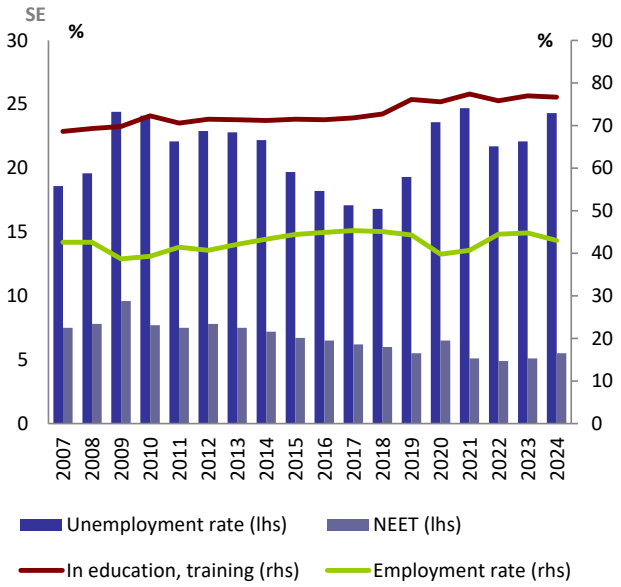

Källa: Eurostat, AKU [une_rt_a, edat_lfse_18, lfsi_emp_a, edat_lfse_20].

Även om bristen på arbetskraft minskar, är den i vissa sektorer ett trängande problem. Vakansgraden är alltjämt hög (2,3 % under 2024) men har sjunkit sedan toppen 2022, då den låg på 3,1 %. I en del sektorer är dock bristen på arbetskraft fortfarande hög. Enligt uppgifter från Cedefop-Eures ([151]) var de mest efterfrågade yrkesområdena i landet 2024 yrken med krav på fördjupad högskolekompetens (25,9 %), yrken med krav på högskolekompetens eller motsvarande (19,3 %) samt service-, omsorgs- och försäljningsyrken (16,3 %). IKT-specialister,

([147])Dvs. ISCED-nivå 5–8.

([148])Arbetsförmedlingen, *Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2024*, 2024.

([149])Arbetsförmedlingen, *Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2024*, 2024.

([150])Med vissa eller allvarliga verksamhetsbegränsningar (Eurostat edat_lfse_39).

([151])https://www.cedefop.europa.eu/sv/tools/skills-online-vacancies/ela-eures/countries-occupations

kontorsanställda och vårdpersonal ingår i var och en av de ovan nämnda grupperna ([152]). Det makroekonomiska kompetensglappet ([153]) ökade något under 2024 och nådde 16,4 % (EU: 19,2 %). När det gäller överkvalificering var under 2023 13,6 % av arbetstagarna med kvalifikationer från högre utbildning anställda inom yrken som inte krävde den kvalifikationsnivån, vilket är långt under EU-genomsnittet det året (21,9 %).

Diagram A10.3: **Lediga resurser på arbetsmarknaden – Sverige**

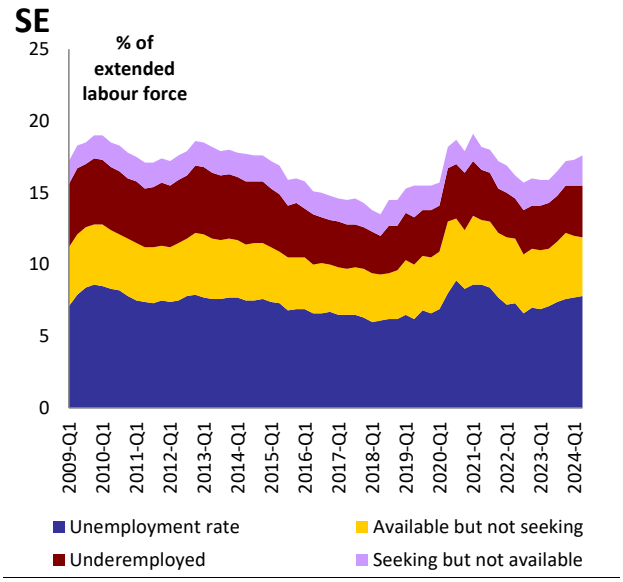

Källa: Eurostat, arbetskraftsundersökningen [lfsi_sla_q].

Reallönerna började återhämta sig 2024 och uppvägde då delvis de betydande förlusterna från tidigare år. Den nominella löneökningen förväntas uppgå till 3,2 % 2025, jämfört med 4,7 % 2024 och 5,4 % 2023. Under 2024 kommer reallönerna att öka med 2,1 % efter betydande minskningar 2022 och 2023 (4,8 % respektive 1,8 %). Denna återhämtning förväntas fortsätta under 2025 och reallönerna öka med 1,7 % ([154]). De förväntade reallöneökningarna är dock beroende av hur inflationen utvecklar sig och av att arbetsmarknaden är resilient mot ett besvärligt internationellt makrofinansiellt klimat. Enligt de senaste prognoserna kommer inte detta att räcka för att helt återvinna förlusterna i köpkraft under 2022 och 2023. På senare år har ökningen av enhetsarbetskostnaderna i allmänhet stämt överens med de flesta andra EU-medlemsstater (4,2 % 2022, 6,9 % 2023, 3,7 % 2024), och förväntas ligga kvar relativt lågt, på 1,9 % 2025.

Deltidsanställningarna minskar men ligger fortfarande förhållandevis högt. 17,6 % av alla sysselsatta arbetar deltid, vilket är något över EU-genomsnittet (17,2 %). Av dessa är omkring 22,3 % ofrivilligt deltidsanställda, och utgör en outnyttjad arbetskraftsreserv som Sverige skulle kunna utnyttja. Om man kan få den gruppen mer integrerad på arbetsmarknaden går det också lättare att minska fattigdomen bland förvärvsarbetande, som det finns mycket högre risk för vid deltidsarbete ([155]) (se bilaga 11).

Arbetskraften håller på att anpassa sig till den gröna och den digitala omställningen, med ett växande behov av kvalificerad arbetskraft inom IKT-sektorn ([156]). År 2024 stod sysselsättning i landets energiintensiva industrier för 2,5 % av den totala sysselsättningen, och arbetstillfällena i den gröna ekonomin har ökat. Mellan 2016 och 2021 ökade sysselsättningen inom miljöindustrin från 2,6 % till 3,2 % av den totala sysselsättningen (EU: 2,7 %). Vakansgraden inom byggsektorn, en central sektor för den gröna omställningen, ligger under EU-genomsnittet (1,7 % mot 3,8 % 2023) (mer information om kompetensbristen inom den gröna omställningen finns i bilaga 12). Den svenska arbetskraftens växthusgasintensitet har förbättrats, då den har minskat från 9,7 ton per arbetstagare 2015 till 7,4 ton 2023, långt under EU-genomsnittet på 12,3 ton. Det visar på goda framsteg med den gröna omställningen. IKT-sektorn är välutvecklad, och Sverige ligger långt över EU-genomsnittet när det gäller IKT-specialister. Av alla sysselsatta personer är 8,7 % IKT-specialister, och det är bland det högsta i EU (4,8 %). Av de utexaminerade har 6,8 % examen inom IKT, vilket också ligger över EU-genomsnittet (på 4,5 %). Trots detta finns det ett behov av ännu fler IKT-specialister ([157]). Även när det gäller digitala färdigheter ligger Sverige över EU-genomsnittet, både när det gäller grundläggande

([152])Från januari till september 2024.

([153])Indikatorn för makroekonomiskt kompetensglapp mäter spridningen av sysselsättningsgraderna bland kompetensgrupper (representeras av kvalifikationsnivåer, där Isced 0–2 är låg, 3–4 medelhög och 5–7 hög). Källa: F2, egna beräkningar.

([154]) Ameco och Europeiska kommissionens ekonomiska höstprognos 2024.

([155])(På 12,6 % jämfört med 5,4 % för heltidsarbete).

([156])"EURES – Countries and occupations" | Cedefop.

([157])"EURES – Countries and occupations" | Cedefop.

digitala färdigheter bland befolkningen i allmänhet (66,4 % kontra 55,6 %) och bland arbetstagarna. Av arbetstagarna (i åldern 25–64) har 74,9 % åtminstone grundläggande digitala färdigheter (mycket högre än EU-genomsnittet på 66,7 %). I den svenska återhämtnings- och resiliensplanen ingår en investering på ungefär 96 miljoner euro för att införa ytterligare 14 900 studieplatser inom högre yrkesutbildning. Av dessa förväntas 59 % vara antingen på data-/it-områdena eller bidra till den digitala omställningen.

Det sociala skyddet i Sverige har traditionellt varit väldigt starkt, men har fortsatt att stadigt försämras, i synnerhet för utsatta grupper, ända sedan dokumentationen började 2004. Både andelen personer som riskerar fattigdom eller social utestängning, allmänt sett, och andelen barn som löper risk för fattigdom eller social utestängning har ökat, och det har även inkomstskillnaderna. Det är också mer sannolikt att personer som riskerar fattigdom är trångbodda och lägger mer än 40 % av sin hushållsinkomst på boendekostnader. När man tar itu med dessa problem bidrar det också till tillväxt och konkurrenskraft för alla.

Den sociala situationen i Sverige försämras, även om den ligger över EU-genomsnittet. Andelen personer som löper risk för fattigdom eller social utestängning låg på 17,5 % 2024, fortfarande under EU-genomsnittet (21,3 %). Skillnaden minskar dock, efter att ha varit nästan dubbelt så hög 2015. Andelen orsakas främst av en ökning av andelen allvarlig materiell och social fattigdom, som har mer än tredubblats sedan 2016 (från 0,7 % 2016 till 3 % 2024). Detta utgör en betydande ökning, även om det alltjämt är en av de lägsta andelarna i EU, och under EU-genomsnittet på 6,8 %. Fattigdomens omfattning (mätt med risken för fattigdomsklyfta) ökade 2023 med 2,5 procentenheter jämfört med föregående år, och låg för första gången över EU-genomsnittet (24 %, mot EU-genomsnittet på 23 %). Sociala transfereringars (utom pensioner) effekt på fattigdomsminskningen har minskat (om än med vissa svängningar) sedan 2014. År 2023 låg den fortfarande över EU-genomsnittet (36,9 % kontra 34,7 %), men hade minskat med 7,6 procentenheter från 2021, och med 30 procentenheter sedan 2005. Det svenska programmet för Europeiska socialfonden+ kommer att investera omkring 21 miljoner euro för att bidra till att minska risken för ekonomisk sårbarhet och bidra till ett inkluderande samhälle.

Det krävs ökade insatser för att upprätthålla det nationella målet för fattigdomsminskning till 2030. Det absoluta antalet människor som löper risk för fattigdom eller social utestängning har minskat från 1 879 000 personer år 2019 till 1 843 000 år 2024. Detta är en minskning på 36 000 personer jämfört med det nationella målet att minska antalet personer som löper risk för fattigdom eller social utestängning med 15 000 fram till 2030. Sverige verkar troligtvis kunna uppnå sitt relativt blygsamma mål för 2030, men insatserna måste skärpas för att säkerställa tillräckliga framsteg.

Utsatta grupper är särskilt drabbade av fattigdom och social utestängning. I synnerhet personer födda utanför EU löper mycket högre risk för fattigdom eller social utestängning, med en skillnad på 25,5 procentenheter jämfört med dem som är födda i Sverige (38,3 % respektive 12,8 %). Detta kan jämföras med den genomsnittliga skillnaden i EU, som är på 20,9 procentenheter (39,2 % för personer födda utanför EU och 18,3 % för personer födda i Sverige). Indikatorerna visar också att personer med låg utbildningsnivå ([158]) även löper större risk för fattigdom eller social utestängning jämfört med dem med högre utbildningsnivå ([159]) (30 % respektive 11,5 %). Risken för fattigdom eller social utestängning för personer med funktionsnedsättning (16 år eller äldre) ligger också något över EU-genomsnittet (29 % kontra 28,8 %), och är markant högre än för personer utan funktionsnedsättning (15,1 %).

Diagram A11.1: **Andel personer som löper risk för fattigdom eller social utestängning (%) för olika befolkningsgrupper**

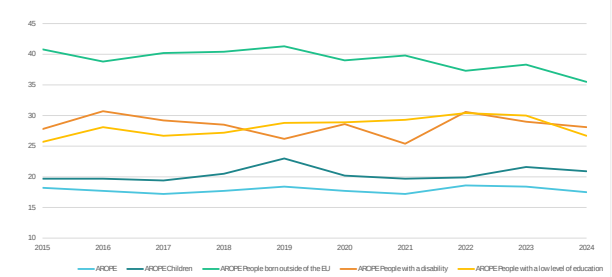

Källa: Eurostat [ilc_peps01n, ilc_peps04n, ilc_peps06n, hlth_dpe010], EU-SILC.

Inkomstskillnaderna fortsätter att öka. Sverige har gått från att vara ett av de ekonomiskt mest jämlika länderna i EU till att ligga omkring EU-genomsnittet. År 2023 hade den rikaste femtedelen av befolkningen 4,73 gånger större inkomster än den fattigaste femtedelen (EU: 4,72), vilket är den högsta nivån sedan 2004. Detta beror i hög grad på att inkomsterna från kapital har blivit viktigare som andel av hushållens totala inkomster, samtidigt som de är kraftigt koncentrerade till dem med högre inkomster. På senare år har inkomstskattelättnaden i samband

([158])ISCED-nivåerna 0–2.

([159])ISCED-nivåerna 5–8.

med reformer av avdragsrätten för arbete och sänkningar av inkomstskatten antingen varit allmänna eller inriktade på att sänka de högsta marginalskattesatserna. Löneskillnaderna i Sverige är fortfarande de lägsta i OECD, och fördelningen av inkomsterna från arbete har till och med blivit ännu mer jämlik de senaste årtiondena, på grund av att fler är sysselsatta. Här skiljer sig Sverige från många andra EU-länder, där ökande skillnader i inkomst av arbete i hög grad ligger bakom utvecklingen av ojämlikhet ([160]).

Risken för fattigdom eller social utestängning bland barn har ökat. Mellan 2022 och 2023 ökade andelen barn som löper risk för fattigdom eller social utestängning med 1,7 procentenheter, och nådde 21,6 %. Riskerna är mer uttalade för barn i utsatta familjesituationer och för barn som nyligen har flyttat till Sverige. Det relativt blygsamma målet för minskning av barnfattigdomen till 2030 (5 000) har redan uppnåtts, vilket öppnar för ytterligare insatser. För att begränsa fattigdomens inverkan på barn håller Sverige på att genomföra den europeiska barngarantin, i enlighet med sin handlingsplan från mars 2022. Tvåårsgenomföranderapporten från 2024 visar att framsteg har gjorts på vissa områden. Exempelvis finns det ett system för läxhjälp till mindre gynnade barn, det har tagits fram ett nationellt hälsoprogram för barn och unga, det finns föräldrastöd och programmet för hembesök bland yngre barn i socioekonomiskt utsatta områden har utökats. Genomförandet av den europeiska barngarantin stöds av ESF+, däribland genom åtgärder för att förebygga tidiga avhopp från skolan och ordna organiserade fritidsaktiviteter för utsatta barn.

Energifattigdomen i Sverige är relativt låg. Emellertid har den senaste tidens energikriser fått negativa konsekvenser för energifattigdomen. År 2023 var det 5,9 % av befolkningen som sade sig inte kunna hålla tillräckligt varmt i hemmet. Det är lägre än EU-genomsnittet på 10,6 %, men en markant ökning från bara 1,7 % 2021. Byggnadsmässiga problem som läckor, fukt eller röta berörde 4,8 % av befolkningen, och det är en förbättring på 2,3 procentenheter från 2021 och långt under EU-genomsnittet på 15,5 %. Sverige hanterar energifattigdomen genom olika slags social välfärdspolitik, däribland ekonomiskt stöd till låginkomsthushåll och bostadsbidrag. Trots att det saknas en nationell definition av energifattigdom ger Sveriges socialpolitik ett betydande stöd till utsatta konsumenter. Energifattigdomen är dock fortfarande ett problem på grund av inflation och stigande elpriser. Sverige har inga särskilda nationella mål för att minska energifattigdomen, men det finns program för ekonomiskt stöd och subventioner för att begränsa effekterna av höga energipriser, däribland subventioner för förbättrad energieffektivitet och skydd mot bortkoppling för utsatta hushåll.

Vissa utsatta grupper löper risk för transportfattigdom. Den andel personer som riskerar fattigdom och som inte har råd med en bil var högre än genomsnittet (18 % 2023, jämfört med 15,9 % i EU). Detta visar att risken för transportfattigdom blir mer uttalad bland utsatta inkomstgrupper. Det gäller särskilt på landsbygden och i de glesbefolkade områdena i norr, där reseavstånden är större och kollektivtrafiken ibland mindre tillgänglig på grund av de stora avstånden. Av de personer som riskerar fattigdom lägger 19,6 % ett mycket stort belopp på bränslen för privata transporter (definierat som dubbelt så mycket som den nationella medianen), över EU-genomsnittet på 18,3 %. Samtidigt har beroendet av bilar för inlandstransporter minskat med tiden, från 83,8 % 2011 till 81 % 2022.

Diagram A11.2: **Bostadssituation (andel med hög boendeutgift i förhållande till disponibel inkomst samt andel trångbodda)**

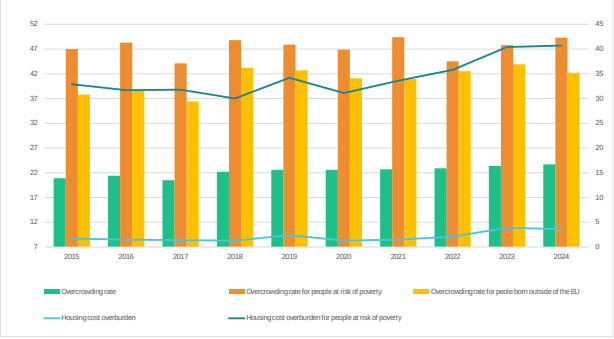

Källa: Eurostat [ilc_lvho05a, tessi163, ilc_lvho16], EU-SILC.

Höga boendekostnader påverkar levnadsstandarden negativt. År 2023 var 10,9 % av befolkningen drabbade av boendekostnader som översteg 40 % av deras totala disponibla hushållsinkomst, vilket är över EU-genomsnittet på 8,8 %. För personer som är utsatta för risk för fattigdom är denna andel hushåll med hög boendeutgift i förhållande till den disponibla inkomsten bland de högsta i EU, och

([160]) *Ekonomisk ojämlikhet i Sverige, Översikt av fakta och framtidsutmaningar*, Finanspolitiska rådet, 2024.

den orsakas av begränsad tillgång till boende till rimlig kostnad. Andelen ökade för denna grupp med 4,6 procentenheter från 2022 till 2023, och nådde 47,4 %, som är märkbart över EU-genomsnittet på 33,5 %. Andelarna är avsevärt högre i städerna än på landsbygden (13,2 % kontra 8,2 %). År 2023 bodde 16,4 % av befolkningen i ett trångbott hushåll (EU: 16,8 %). För personer som löper risk för fattigdom steg denna andel till 40,8 %, vilket ligger högt över EU-genomsnittet på 29,7 %. Det är också en mycket större andel personer födda utanför EU som bor i trångbodda hushåll jämfört med dem som är födda i Sverige (36,7 % respektive 9,7 %). I den svenska återhämtnings- och resiliensplanen har det investerats 296 miljoner euro på att öka utbudet av nya hyresbostäder med lägre hyra för att minska bostadsbristen. Bland de som tillfrågades 2023 ([161]) var det 9,1 % som sade sig ha hamnat i bostadssvårigheter minst en gång tidigare, en procentsiffra som var avsevärt högre för personer som löper risk för fattigdom eller social utestängning (16,8 %) ([162]). Enligt de senaste tillgängliga uppgifterna från tjänsteleverantörer var totalt 27 383 personer drabbade av hemlöshet i Sverige 2023 ([163]). Landet håller på att genomföra en nationell strategi för att motverka hemlöshet 2022–2026, där metoden ”Bostad först” införs i hela landet ([164]).

Husprishöjningarna har dämpats efter flera års kraftiga prisökningar. Huspriserna har ökat med 23 % sedan 2015 i nominella termer. Efter flera års kraftiga ökningar började de dämpas 2022 p.g.a. högre räntor, med bolåneräntor som steg från 1,4 % 2021 till 4,3 % 2023. Långa löptider för hypotekslån, korta perioder med fast ränta och begränsade amorteringskrav gör hushållens lånekapacitet mer känslig för förändringar av räntorna. År 2023 sjönk de nominella bostadspriserna med 5,3 %. De uppskattades vara övervärderade med 15–20 %, vilket är ungefär fem procentenheter mindre än föregående år. Bostadspriserna fortsatte att sjunka 2024, om än i en långsammare takt (0,8 % jämfört med motsvarande period året innan under andra kvartalet 2024). Samtidigt verkar det osannolikt att dämpningen av bostadspriserna skulle fortsätta, då begränsningarna i utbudet kvarstår, inkomsterna ökar och lånekostnaderna går neråt samtidigt som den reglerade hyresmarknaden knappast är ett alternativ när man skaffar bostad. Den pågående justeringens inverkan var också betydande för byggsektorn, med en minskning av antalet erhållna bygglov på 21,6 % år 2022 respektive 55,1 % år 2023. Sett till finansiell stabilitet drog ESRB i februari 2024 slutsatsen att bostadsmarknaden i Sverige var utsatt för höga risker och att den makroekonomiska politiska mixen var lämplig men bara delvis tillräcklig för att mildra situationen.

Den allmänna tillgången till bostäder till överkomligt pris är fortfarande ett problem, då utbudet har svårt att hänga med befolkningstillväxten, trots de senaste förbättringarna. Priserna återspeglar visserligen skatteincitament för bolåneskulder, men de härrör även från att bostadsutbudet är ansträngt av en demografisk press, särskilt i de tre största städerna. Bostadsprisökningarna översteg under en lång period hushållens inkomsttillväxt, men priserna har nyligen börjat bli mer överkomliga. Den standardiserade kvoten mellan bostadspris och inkomst ökade från 2015 till 2021 (+12 %), vilket väcker oro över hur överkomliga bostadspriserna är. Kvoten har minskat sedan dess och återgått till 2015 års nivå, men den är fortfarande 13 % över sitt långsiktiga genomsnitt, med möjliga strukturella konsekvenser för den inhemska ekonomin. Med tanke på kostnaden för hypotekslån försämrades hushållens lånekapacitet något det senaste årtiondet, men är fortfarande högre än i de flesta andra EU-länder. Detta underbyggs dock av den mycket låga löptiden för bolån med mycket begränsade återbetalningar av huvudlånet. Med en relativt stor hyresmarknad ökade andelen nya hyror i förhållande till inkomster endast marginellt under det senaste årtiondet. Takten i färdigställandet av bostäder har förbättrats sedan 2010-talet, men lyckas fortfarande knappt hålla jämna steg med den dynamiska befolkningstillväxten (+10 % de senaste tio åren). På grund av en allmän nedgång på marknaden har byggloven för bostadshus minskat avsevärt sedan 2021, och det kan tyda på begränsad tillgång till nya bostäder framöver.

([161])EU-Silc (EU:s statistik över inkomst- och levnadsvillkor, modulen om bostadsproblem).

([162])Eurostat, datakod ilc_lvhd01.

([163])*Kartläggning av hemlösheten 2023*, Socialstyrelsen 2024.

([164])*Regeringens strategi för att motverka hemlöshet 2022–2026* – Regeringen.se.

Det svenska skolsystemet har dokumenterat försämrade utbildningsresultat och kan inte i tillräckligt stor utsträckning kompensera för elevernas skilda bakgrunder. Detta framgår särskilt av den allmänna försämringen av grundläggande färdigheter sedan 2018, det höga antalet elever som hoppar av högstadiet och gymnasiet utan tillräckliga betyg, samt den socioekonomiska bakgrundens och migrantbakgrundens kraftiga påverkan på utbildningsresultaten. I slutändan kan detta hämma bildandet av humankapital och Sveriges framtida konkurrenskraft. Lärarbrist är en central utmaning som påverkar den allmänna utbildningskvaliteten. Det vidtas åtgärder för att säkerställa att yrkesutbildningen bättre tillgodoser arbetsmarknadens behov och öka intresset för karriärer inom naturvetenskap, teknik, ingenjörsvetenskap och matematik (STEM-ämnen).

Utbildningsresultaten försämras, vilket hämmar kompetensutvecklingen och konkurrenskraften. Enligt Pisa 2022 presterar svenska elever bättre än de ute i Europa, med något färre lågpresterande än EU-genomsnittet i matematik (27,2 %, mot EU-genomsnittet på 29,5 %), läsning (24,3 % mot EU-genomsnittet 26,3 %) och naturvetenskap (23,7 % mot EU-genomsnittet 24,2 %). Dock har andelen lågpresterande ökat sedan 2018 på samtliga tre områden, så att den positiva trend som observerades mellan 2012 och 2018 har vänt. Prestationssänkningen är bland de största i EU: 8,4 procentenheter i matematik, 5,9 procentenheter i läsning och 4,7 procentenheter i naturvetenskap ([165]). Även om andelen högpresterande elever fortfarande är högre än EU-genomsnittet (7,9 %), har den minskat både när det gäller matematik (med 2,6 procentenheter, ned till 10 %) och läsning (med 3,1 procentenheter, ned till 10,2 %). Andelen unga med högst grundskoleutbildnig låg på 7,2 % 2024. Den minskar därmed och är under målet på EU-nivå som är 9 %, men är fortfarande större bland personer med migrantbakgrund (12 % kontra 5,9 %) ([166]).

Lärarbrist äventyrar utbildningens kvalitet. Över en tredjedel av skolrektorerna rapporterar brist på undervisande och assisterande personal eller dåligt kvalificerad sådan. Under perioden 2023–2024 var endast 71,5 % av lärarna i grundskolan behöriga i minst ett av sina ämnen, och på gymnasiet var siffran 84,2 %. Mindre gynnade skolor ([167]) har en lägre andel kvalificerade lärare (81 %, mot 91 % för gynnade skolor). Den åldrade lärarkåren i kombination med yrkets låga attraktionskraft riskerar att ytterligare förvärra bristen. Över en tredjedel av lärarna i Sverige är 50 år eller äldre ([168]) och kommer att gå i pension under nästa årtionde. Skolverket förväntar sig att över 10 000 ytterligare lärare och förskolepersonal kommer att behövas fram till 2038. Lärarna har en tung administrativ börda och utmanande arbetsvillkor, vilket inverkar negativt på yrkets attraktionskraft. För att förbättra lärarutbildningens kvalitet arbetar Sverige med att höja antagningskraven, stärka den grundläggande lärarutbildningen för ämneslärare och fokusera mer på ämneskunskaper, kognitiv vetenskap och pedagogik i utbildningsinnehållet.

Elever med migrantbakgrund eller mindre gynnad bakgrund är mer benägna att prestera lågt sett till grundläggande och digitala färdigheter. Enligt den senaste analysen har det svenska skolsystemet svårt att kompensera för elevernas olika förhållanden och bakgrunder. År 2022 var det fyra av tio elever från mindre gynnade bakgrunder (44,4 %) som inte nådde en lägsta färdighetsnivå i matematik. Detta är visserligen under EU-genomsnittet på 48,0 %, men det är också en stor ökning på 11,7 procentenheter sedan 2018, då siffran låg på 32,8 %. Elever med migrantbakgrund har oftare låg socioekonomisk status (48,2 %, mot 25 % för elever i allmänhet), och deras prestationsklyfta jämfört med inrikes födda elever är betydande, särskilt inom matematik. Hälften av de utrikes födda eleverna (52,3 %) och fyra av tio inrikes födda elever med föräldrar födda utomlands (40,3 %) når inte upp till en lägsta färdighetsnivå i matematik. Andelen lågpresterande elever i denna grupp är bland de största i EU, medan den för eleverna utan migrantbakgrund är avsevärt mindre, 20,1 % ([169]). Elever med migrantbakgrund

([165])OECD, *PISA 2022 Results (Volume I)*, 2023.
([166])Eurostat, edat_lfse_02.

([167])Enligt OECD är mindre gynnade skolor sådana där skolans socioekonomiska profil är statistiskt markant under landets/ekonomins genomsnittliga socioekonomiska status.
([168])OECD (2024), *Education at a Glance 2024 – Country notes: Sweden*.
([169])Skillnaden mellan elever utan migrantbakgrund och utrikes födda elever ligger på 32,2 procentenheter, men minskar till 20,6 procentenheter för inrikes födda elever med utrikes födda föräldrar.

har dessutom svårare att nå gränsen för grundläggande digitala färdigheter jämfört med de inrikes födda ([170]). En av fem elever i Sverige har migrantbakgrund, en av de största andelarna i EU (21,3 %), och tre av fyra talar inte undervisningsspråket hemma.

Diagram A12.1: **Lågpresterandetrender inom matematik, läsning och naturvetenskap i Sverige. Pisa 2012 till 2022 (%)**

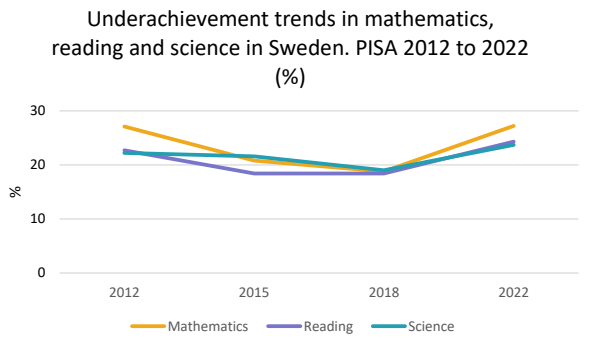

Källa: OECD.

Att förbättra inlärningen av svenska från tidig ålder är nödvändigt för en framgångsrik skolgång. Barn med migrantbakgrund deltar emellertid mindre i förskoleverksamhet och barnomsorg än inrikes födda barn, och skillnaden är allra störst för barn födda utomlands ([171]). Dessutom har personalen i förskoleverksamheten och barnomsorgen låga kvalifikationer: år 2022 var endast 40 % av förskole- och barnomsorgspersonalen behöriga förskollärare.

Att gå vidare till gymnasieutbildning är svårt för många elever, i synnerhet för dem med mindre gynnad bakgrund. Elevernas betyg är det viktigaste verktyget för urval och antagning till gymnasieutbildning och högre utbildning. År 2022 hade 15 % av alla elever för låga betyg för att kunna gå vidare till det nationella gymnasieprogrammet. Problemet är delvis kopplat till elevernas försämrade prestationer. Det kan dock också noteras skillnader i betygsättning mellan skolorna, eftersom metoderna för att sätta betyg varierar mellan skolor och lärare och eftersom friskolor i genomsnitt är mer generösa i sin betygsättning ([172]). I februari 2025 kom en utredning med förslag för att ta itu med betygsinflationen och se till att betygen rättvist återger elevernas kunskaper. Syftet är att minska andelen elever som går ut utan fullständiga betyg och att ge mer likvärdiga chanser att fortsätta till nästa utbildningsnivå ([173]). Även större heterogenitet i klassrummen kan minska den studiemässiga nackdelen för elever med migrantbakgrund. Isoleringsindexet i Pisa är för mindre gynnade elever (0,13) lågt jämfört med EU-genomsnittet, men för elever med migrantbakgrund är det ett av de högsta i EU (0,22), vilket visar att de mer sannolikt är koncentrerade till vissa skolor. Mindre gynnade skolor har också mer besvär med brist på behöriga lärare. Dessutom är elever med mindre gynnad bakgrund underrepresenterade i friskolor, där eleverna konstateras ha bättre chanser att komma in på gymnasiet ([174]).

Det pågår flera åtgärder för att underlätta tillgången till analog inlärning. Sedan juli 2024 har elever i grundskolan, gymnasiet och den kommunala vuxenutbildningen rätt till fri tillgång till läroböcker och annat undervisningsmaterial. Under 2025 har det införts ytterligare ändringar av skollagen så att alla elever från förskoleklass till gymnasiet ska ha tillgång till bemannade skolbibliotek ([175]). År 2024 infördes artificiell intelligens som ett ämne i gymnasiet och i den kommunala vuxenutbildningen, för att hjälpa elever och studerande att utveckla kunskapen om grundläggande begrepp och användningsområden för detta.

Det kvarstår utmaningar kring yrkesutbildningars relevans på arbetsmarknaden. Andelen av samtliga gymnasieelever som går yrkesinriktade program är låg, 35,5 % 2022, och under EU-genomsnittet (49 %). Sysselsättningsgraden för unga som precis utexaminerats från yrkesutbildning i Sverige har minskat sedan 2021, men med 86,2 % är den ändå en av de högsta, över EU-genomsnittet på

([170])Som rapporterades i *International Computer and Information Literacy Study* (2023) uppvisar Sverige betydande skillnader (34,8 procentenheter) jämfört med EU-genomsnittet (28,5 %), och migrantelever hamnar därmed under tröskeln för grundläggande digitala färdigheter (nivå 2).

([171])Deltagandegraden för inrikes födda treåringar är 96 %, medan den är 75 % för barn födda utomlands och 90 % för barn med två utrikes födda föräldrar.

([172])Skolverket, *Skolverkets bedömning av läget i skolväsendet 2023*, 2023, och *Analyser av likvärdig betygssättning mellan elevgrupper och skolor*, 2019.

([173]) *Ett likvärdigt betygssystem* – Regeringen.se.

([174])Skolverket, *Skolverkets bedömning av läget i skolväsendet 2023*, 2023.

([175]) Nitton miljoner euro ska öronmärkas för detta syfte för 2025, följt av 38 miljoner euro per år.

81 %. År 2023 hade 65,7 % av de nyutexaminerade från yrkesutbildningarna erfarenhet av arbetsplatsförlagt lärande, vilket är mer än genomsnittet på EU-nivå på 64,5 %. Yrkesutbildningssystemet löper hög risk att inte matcha de nyutexaminerades kvalifikationer mot arbetsmarknadens behov. Detta beror på att decentraliserat tillhandahållande av utbildning och studenternas val påverkar vilka yrkesutbildningsprogram som erbjuds. Sverige har nyligen gjort ändringar för att motverka detta och ta hänsyn till arbetsmarknadens behov när man planerar, utformar och erbjuder gymnasieutbildningar, så att kompetenstillgången tillgodoser efterfrågan på den regionala och nationella arbetsmarknaden. Kommunerna måste även samarbeta med minst två andra kommuner om att planera, effektivisera och erbjuda ett visst utbildningsprogram. I sin återhämtnings- och resiliensplan har också Sverige investerat i yrkesutbildning, med över 68 000 nyinrättade platser inom regional yrkesutbildning för vuxna.

Andelen personer med högre utbildning är hög, men antalet utexaminerade inom STEM-ämnen är för litet för att klara den ökande efterfrågan. Mellan 2014 och 2024 ökade andelen unga mellan 25 och 34 år med högre utbildning med 8,4 procentenheter. Med 54,4 % ligger Sverige långt över EU-genomsnittet på 44,2 % och EU:s målnivå på 45 %. Nivån varierar inom landet, vilket medför obalanser i tillgången till högkvalificerade personer mellan regionerna: den är lägre i landets norra delar ([176]) och i landsbygdsområdena (36,5 %) och mycket högre i städerna (67,7 %) ([177]). Studenternas utbildningsresultat och sannolikheten att de slutför sina studier beror på föräldrarnas utbildningsbakgrund ([178]). Även om det finns ett intresse för naturvetenskap, teknik, ingenjörsvetenskap och matematik bland ungdomar i Sverige måste det öka för att möta den ökande efterfrågan inom dessa områden i samband med den gröna och den digitala omställningen. Enligt en färsk rapport från UKÄ kommer Sverige fram till 2040 att behöva fler inskrivna på ingenjörs- och kemiprogram. År 2022 var det av de totala inskrivna på högre utbildning 28,4 % som var inskrivna i STEM-ämnen, att jämföra med EU-genomsnittet på 27,1 %. Även om Sveriges befolkning har digitala färdigheter på hög nivå ([179]), rapporterar svenska företag att det är svårt att rekrytera IKT-specialister, samtidigt som efterfrågan alltjämt är hög ([180]). År 2022 var andelen studenter inskrivna i IKT-ämnen i nivå med EU-genomsnittet (5,1 % mot EU-genomsnittet på 5,2 %), och 31,7 % av dem var kvinnor. Andelen doktorander i STEM-ämnen ([181]) 2022 var 43 %. Antalet nydisputerade doktorer i STEM-ämnen har gradvis minskat sedan 2017 (–46,3 procentenheter) ([182]).

Sverige håller på att vidta åtgärder för att främja studier på STEM-områdena. I februari 2025 lade regeringen fram en STEM-strategi inriktad på att ge folk gedigna kunskaper och öka antalet elever och studenter inom STEM-ämnen i högre utbildning, högre yrkesutbildning och gymnasieutbildning. I strategin sätts mål om att fler elever ska studera på naturvetenskapliga och tekniska program till 2035 och att minst 15 % av eleverna ska nå höga resultat i matematik i Pisa till 2033. En delegation kommer nu att undersöka hur man kan öka andelen kvinnor i STEM-ämnen.

Utvecklingen av grön kompetens och gröna färdigheter uppmuntras på alla utbildningsnivåer och i alla utbildningssektorer. Elever i åttonde klass (genomsnittsålder 14–15 år) har en kunskap om hållbarhet som är bland de bästa i EU-länderna, men som påverkas kraftigt av kön och föräldrarnas utbildningsnivå ([183]). Det är emellertid bara i 32,2 % av skolorna som nästan alla åttondeklassare uppger att de deltagit i aktiviteter som rörde miljömässig hållbarhet (genomsnitt för EU-17: 48 %). Studier om hållbarhet ingår uttryckligen i läroplanerna inom högre utbildning och krävs för vissa examina. Hälften av gymnasiernas yrkesprogram lär också ut

([176]) Eurostat: edat_lfse_04.

([177])Eurostat, edat_lfs_9913. UKÄ pekar på regionala skillnader i vilka som går över till högre utbildning.

([178])Av studenterna med minst en förälder med högre utbildning slutförde 61 % sina eftergymnasiala studier inom tre år efter att programmet officiellt var avslutat. Av de studenter vars föräldrar hade mindre än gymnasieutbildning var det bara 55 % som gjorde detta. OECD, *Education at a Glance 2024 - Country note: Sweden*.

([179])År 2023 hade 66,4 % av alla mellan 16 och 74 år åtminstone grundläggande digitala färdigheter.

([180])De uppskattar att antalet IKT-specialister måste öka med 18 000 varje år fram till 2028.

([181]) Som en andel av de totala inskrivningarna på doktorsutbildningar.

([182]) Se även bilaga 3 – Företagsinnovation.

([183])Barn till föräldrar med en hög utbildningsnivå fick 108,5 poäng mer än de med låg utbildningsbakgrund (snittet för EU-17: 76,3).

hållbarhet med anknytning till det yrke som utbildningen avser.

Kompetensutveckling är avgörande för konkurrenskraft, resiliens och rättvisa, särskilt mot bakgrund av kompetensbrist och ökad arbetslöshet. Även om den svenska arbetsmarknaden uppvisar relativt låga makroekonomiska kompetensglapp, kvarstår bristen på arbetskraft inom högkvalificerade yrken som IKT-personal och vårdpersonal. Sverige har en av de högsta arbetslöshetssiffrorna för lågutbildade (24,6 %, kontra EU-genomsnittet på 11,9 %), och bland de långtidsarbetslösa (tolv månader eller mer) är de med kort utbildning överrepresenterade ([184]). Det tyder på att arbetskraftens kompetens behöver höjas för att bekämpa den stigande arbetslösheten. Med stöd från EU:s instrument för tekniskt stöd stärker Sverige styrningen av sitt kompetenssystem, för att förbättra samarbetet på området kompetens och ta itu med kompetensglapp på ett samordnat och effektivt sätt.

Att utveckla grön kompetens är särskilt avgörande för den gröna omställningen. Det finns stora pågående investeringar och fokus på den gröna omställningen i norra Sverige, där nya företag startar upp i regionen och de befintliga industrierna bygger om och utökar produktionen av fossilfritt stål, batteritillverkning och fossilfri gruvdrift. Denna omställning kommer att medföra många nya arbetstillfällen i norr, varav många blir kunskapsintensiva och kräver högkvalificerad arbetskraft.

Det finns ett omfattande behov av grön kompetens på alla kompetensnivåer. År 2024 rapporterades arbetskraftsbrist i flera yrken som kräver särskild kompetens kopplad till den gröna omställningen, däribland renhållningsarbetare, isoleringsmontörer samt rörmokare och rörläggare ([185]). Emellertid anser 85 % av allmänheten i Sverige att de har den kompetens som behövs för att bidra till den gröna omställningen. Det är den högsta andelen i EU och ligger långt över EU-genomsnittet på 54 % ([186]).

Sverige har ett rekordhögt deltagande i vuxenutbildning. Den höga nivån på vuxenutbildningen beror delvis på den långvariga traditionen med sådan utbildning i Sverige, med bred tillgång till folkhögskolor, studieförbund m.m. År 2022 deltog 66,5 % av den vuxna befolkningen i vuxenutbildning, den högsta deltagandegraden i EU, långt över EU-genomsnittet på 39,5 % ([187]). Deltagandet ökade från 58,8 % 2016, och det innebär att Sverige redan har uppnått sitt mål för 2030 att 60 % ska delta i vuxenutbildning.

Samtliga demografiska grupper hade bland de högsta utbildningsnivåerna för vuxna i EU, men deltagandet varierade mellan grupperna. Exempelvis deltog de med högre utbildningsnivå mer (78,6 %) än de med medelhög (62,9 %) eller lägre utbildningsnivå (47,1 %). De som bodde i städer hade också högre deltagandenivåer (70,2 %) än de som bodde på mindre orter och förorter (64,2 %) eller på landsbygd (62,2 %). Yngre arbetstagare (25–34 år) hade högre nivåer (70,8 %) jämfört med andra åldersgrupper (35–44: 70 %, 45–54: 68,4 %, 55–64: 55,7 %).

([184])Arbetsförmedlingen, *Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2024*.

([185])Europeiska arbetsmyndigheten, *EURES Report on labour shortages and surpluses 2024*, 2025, baserad på uppgifter från Eures nationella samordningskontor. Kraven på kunskaper och färdigheter överensstämmer med taxonomin Europeisk klassificering av färdigheter, kvalifikationer och yrken (Esco) för färdigheter för den gröna omställningen, med exempel som analyserats med hjälp av indexet för grön intensitet för Esco.

([186])Särskild Eurobarometer 527: *Fairness perceptions of the green transition*.

([187])Uppgifter i detta stycke från vuxenutbildningsundersökningen 2022, särskilt utdrag med handledd utbildning på arbetsplatsen undantagen.

Diagram A12.2: **Sysselsättningsgrad efter utbildningsnivå (per år) – Sverige**

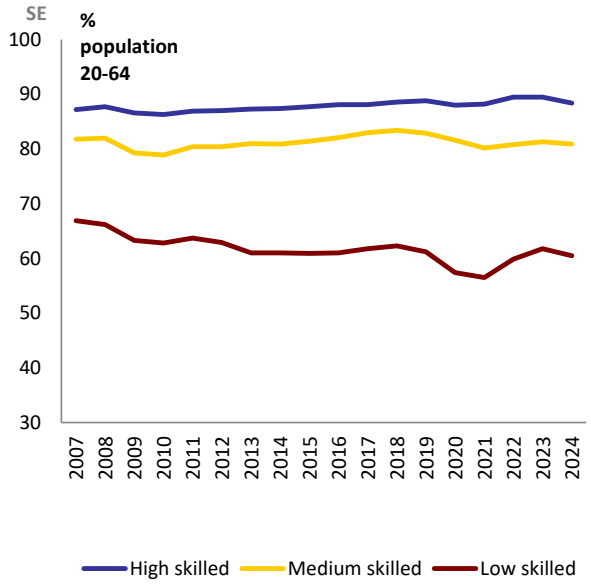

(1) Sysselsättningsgrad i åldrarna 20–64 (% av befolkningen)
Källa: Eurostat, arbetskraftsundersökningen [lfsa_ergaed].

Tabell A13.1: **Social resultattavla för Sverige**

Social Scoreboard for Sweden		
Equal opportunities and access to the labour market	Adult participation in learning (during the last 12 months, excl. guided on the job training, % of the population aged 25-64, 2022)	66,5
	Early leavers from education and training (% of the population aged 18-24, 2024)	7,2
	Share of individuals who have basic or above basic overall digital skills (% of the population aged 16-74, 2023)	66,4
	Young people not in employment, education or training (% of the population aged 15-29, 2024)	6,3
	Gender employment gap (percentage points, population aged 20-64, 2024)	4,0
	Income quintile ratio (S80/S20, 2024)	4,34
Dynamic labour markets and fair working conditions	Employment rate (% of the population aged 20-64, 2024)	81,9
	Unemployment rate (% of the active population aged 15-74, 2024)	8,4
	Long term unemployment (% of the active population aged 15-74, 2024)	1,7
	Gross disposable household income (GDHI) per capita growth (index, 2008=100, 2023)	118,6
Social protection and inclusion	At risk of poverty or social exclusion (AROPE) rate (% of the total population, 2024)	17,5
	At risk of poverty or social exclusion (AROPE) rate for children (% of the population aged 0-17, 2024)	20,9
	Impact of social transfers (other than pensions) on poverty reduction (% reduction of AROP, 2024)	40,6
	Disability employment gap (percentage points, population aged 20-64, 2024)	22,9
	Housing cost overburden (% of the total population, 2024)	10,6
	Children aged less than 3 years in formal childcare (% of the under 3-years-old population, 2024)	57,7
	Self-reported unmet need for medical care (% of the population aged 16+, 2024)	2,2

Critical situation	To watch	Weak but improving	Good but to monitor	On average	Better than average	Best performers

(1) Uppdatering den 5 maj 2025. Medlemsstaterna delas in i kategorier utifrån den sociala resultattavlan, enligt en metod som överenskommits med sysselsättningskommittén och kommittén för socialt skydd. Se bilagan till den gemensamma sysselsättningsrapporten 2025 för mer information om vilken metod somanvänts (https://employment-social-affairs.ec.europa.eu/joint-employment-report-2025-0).

Källa: Eurostat.

Sveriges hälso- och sjukvårdssystem fungerar väl, med en hög förväntad livslängd vid födseln som är kopplad till låga nivåer av hälsopolitiskt åtgärdbar och sjukvårdsrelaterad åtgärdbar dödlighet. Dock har landet fortsatt brist på hälso- och sjukvårdspersonal (allmänläkare och specialistsjuksköterskor med avancerad praktik inom primärvården i vissa regioner) och geografiskt ojämnt fördelade hälso- och sjukvårdsresurser. Dessa problem motverkas av landets relativt sunda finansiering av hälso- och sjukvårdssystemet.

Den förväntade livslängden vid födseln i Sverige är bland de högsta i EU, efter att 2023 ha återgått till nivån före covid-19. Det finns dock en klyfta mellan könen, eftersom kvinnor förväntas leva 3,3 år längre än män. Kvinnor kan dock förvänta sig att leva 2,2 år mindre än män med god hälsa. År 2022 var de främsta dödsorsakerna hjärt-kärlsjukdomar, följt av cancer och luftvägssjukdomar. Den svenska regeringen presenterade den 23 januari 2025 en utvecklad nationell demensstrategi som omfattar hälso- och sjukvård, tandvård och sociala tjänster ([188]). Jämfört med andra EU-länder hade Sverige under 2022 väldigt få dödsfall av orsaker som går att förhindra och behandla. Detta tyder på att systemen för folkhälsa och hälso- och sjukvård är mycket ändamålsenliga. Den låga hälsopolitiskt åtgärdbara dödligheten beror främst på ett lågt antal förtida dödsfall på grund av lungcancer och hjärt-kärlsjukdom. Något som dock ger särskild anledning till oro är Sveriges jämförelsevis höga dödstal på grund av självmord. Även om självmordsfrekvensen har minskat i Sverige sedan 2005, och i stort sett ligger i linje med 2011 års nivå, är den över EU-genomsnittet, i synnerhet för kvinnor.

Diagram A14.1: **Förväntad livslängd vid födseln, år**

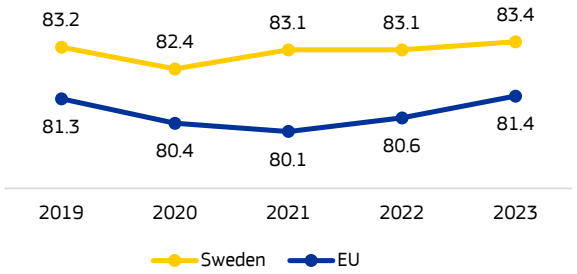

Källa: Eurostat (demo_mlexpec).

Sveriges hälso- och sjukvårdssystem kännetecknas av ett välfungerande tillhandahållande av hälso- och sjukvårdstjänster, med fokus på primärvård. År 2022 var hälso- och sjukvårdsutgifterna per invånare bland de högsta i EU, och den största andelen gick till öppenvård och långvarig vård och omsorg (33,3 % respektive 26,0 % av de totala hälsoutgifterna). Ungefär 86 % av de nuvarande utgifterna för hälso- och sjukvården finansierades av statskassan. Detta, tillsammans med ett lågt antal vårdplatser på sjukhus (150 per 100 000 invånare 2022, det lägsta i EU), visar att Sverige har en kraftigt öppenvårdsinriktad vårdmodell. Egenavgifterna står för en mindre andel av hälso- och sjukvårdsutgifterna i Sverige än EU-genomsnittet. Nästan hälften av alla egenavgifter är för öppenvårdsläkemedel ([189]). Regeringen föreslår att från och med den 1 juli 2025 höja taket i högkostnadsskyddet för läkemedel med ungefär 30 % (från 2 900 kronor till 3 800 kronor). Över den gränsen är läkemedlen kostnadsfria ([190]). Utgifterna för primärvårdstjänster som en andel av de nuvarande utgifterna för hälso- och sjukvården ligger nära EU-genomsnittet för tandvård, förebyggande och allmän öppenvård ([191]). Beträffande tillgången till primärvård var det i en undersökning 2024 ([192]) 24 % av de tillfrågade som uppgav att en allmänläkare eller en

([188]) https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2025/01/regeringen-har-presenterat-en-utvecklad-nationell-demensstrategi.

([189]) OECD/Europeiska kommissionen, *Health at a Glance:Europe 2024 – State of Health in the EU Cycle*, 2024, s. 186–187.

([190]) https://www.regeringen.se/contentassets/8caa230fecb646cd80a54dfb06c1d096/prop.-2024-25-144.pdf.

([191]) *Health at a Glance: Europa 2024*, s. 151.

([192]) "Living and Working in the EU e-survey" | Europeiska fonden för förbättring av levnads- och arbetsvillkor.

Tabell A14.1: **Centrala hälsoindikatorer**

	2019	2020	2021	2022	2023	EU average* (latest year)
Cancer mortality per 100 000 population	216.7	214.1	206.6	205.0	n.a.	234.7 (2022)
Mortality due to circulatory diseases per 100 000 population	272.0	267.3	257.1	258.7	n.a.	336.4 (2022)
Current expenditure on health, purchasing power standards, per capita	3 831	3 930	4 237	4 363	n.a.	3 684.6 (2022)
Public share of health expenditure, % of current health expenditure	85.1	86.2	86.1	86.0	86.2	81.3 (2022)
Spending on prevention, % of current health expenditure	3.2	3.4	4.3	3.6	n.a.	5.5 (2022)
Available hospital beds per 100 000 population**	166	165	160	150	n.a.	444 (2022)
Doctors per 1 000 population*	4.3	4.3	4.4	n.a.	n.a.	4.2 (2022)*
Nurses per 1 000 population*	10.9	10.7	10.9	n.a.	n.a.	7.6 (2022)*
Mortality at working age (20-64 years), % of total mortality	10.9	10.1	10.7	10.0	10.1	14.3 (2023)
Number of patents (pharma / biotech / medical technology)	290	280	285	192	268	29 (2023)***
Total consumption of antibacterials for systemic use, daily defined dose per 1 000 inhabitants****	11.8	10.3	10.1	11.2	n.a.	20.0 (2023)

* EU-genomsnittet viktas för alla indikatorer utom för läkare och sjuksköterskor per tusen invånare, för vilka det enkla EU-genomsnittet används baserat på uppgifter från 2022 (eller senast 2021), utom för Luxemburg (2017). Uppgifterna om läkartäthet avser praktiserande läkare i alla länder utom Grekland, Portugal (legitimerade) och Slovakien (yrkesmässigt verksamma). Sjuksköterskетäthet: uppgifterna avser praktiserande sjuksköterskor (EU-godkänd kvalifikation) i de flesta länder utom Frankrike och Slovakien (yrkesmässigt verksamma) och Grekland (endast sjukhus). **"Tillgängliga vårdplatser på sjukhus" omfattar somatisk vård, inte psykiatrisk vård. ***EU-medianvärdet används för patent.
Källa: Eurostats databas, Europeiska patentverket. ****Europeiska centrumet för förebyggande och kontroll av sjukdomar (ECDC) för 2023.

vårdcentral inte tillgodosett deras behov. Det kan jämföras med ett EU-genomsnitt på 14 %.

Diagram A14.2: **Sjukvårdsrelaterad åtgärdbar dödlighet**

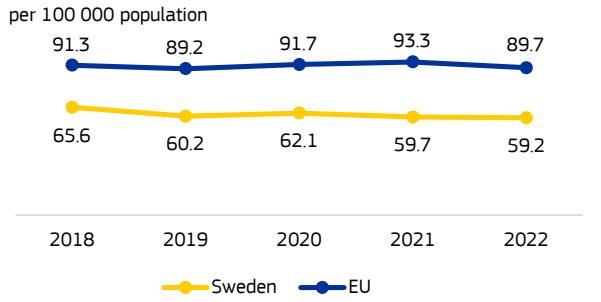

Åldersstandardiserade dödstal **(dödlighet som skulle kunna undvikas genom hälso- och sjukvård av optimal kvalitet)**
Källa: Eurostat (hlth_cd_apr).

Angående folkhälsa finns det utrymme för Sverige att öka sitt fokus på förebyggande av sjukdomar. År 2022 stod utgifterna för förebyggande för 3,6 % av de totala utgifterna för hälso- och sjukvård i Sverige, långt under EU-genomsnittet på 5,5 %. Till följd av covid-19 rapporterade Sverige mellan 2019 och 2021 en anmärkningsvärd ökning av utgifterna för immuniseringsprogram, epidemiologisk övervakning och risk- och sjukdomsbekämpningsprogram. Något som också har med folkhälsan att göra är att Sverige 2022 hade bland de lägsta nivåerna av antibiotikaanvändning i EU:s närvårds- och sjukhussektorer. Användningen hade minskat gradvis under det senaste årtiondet, och den utvecklingen fortsatte under pandemin. Detta är ett tecken på Sveriges omfattande strategi mot antimikrobiell resistens, en strategi som förbättrades ytterligare genom landets uppdaterade nationella strategi för 2020–2025 med syftet att bevara möjligheten till effektiv behandling av bakterieinfektioner hos människor och djur. Det finns dock utrymme för förbättring när det gäller vissa riskfaktorer, eftersom den dagliga konsumtionen av frukt och grönsaker i Sverige är under EU-genomsnittet och användningen av e-cigaretter bland unga (15–24 år) är över EU-genomsnittet, även om Sverige gör jämförelsevis bra ifrån sig för andra beteendemässiga riskfaktorer.

Sverige har hög läkar- och sjuksköterskетäthet per invånare, med vissa regionala skillnader. I flera år har läkartätheten i Sverige legat över EU-genomsnittet (4,4 per 1 000 invånare 2022 kontra 4,2), och koncentrationen har varit högre i huvudstadsregionen Stockholm och andra större städer än i avlägsna och glesbefolkade regioner. Även om antalet utexaminerade läkare per 100 000 invånare är under EU-genomsnittet, har antalet läkare ökat sedan 2000, delvis på grund av ett ökat antal läkare utbildade utomlands. Antalet svenska läkare som utbildat sig utomlands har fyrdubblats sedan 2006, främst på grund av begränsat antal platser på svenska läkarutbildningar. Trots att antalet läkare per invånare ökar rapporterar flera regioner brist på allmänläkare. Andelen allmänläkare i Sverige är lägre än EU-genomsnittet.

Sjuksköterskетätheten har legat stabilt det senaste årtiondet. Flera regioner rapporterar dock brist, särskilt på specialistsjuksköterskor (med avancerad praktik) inom primärvården. Dessutom är mer än en fjärdedel (över 30 %) av sjuksköterskepersonalen över 55 år, vilket ger anledning till oro för arbetsstyrkans hållbara storlek. Sverige har inte öronmärkt finansiering för hälso- och sjukvård i sin återhämtnings- och resiliensplan, men planen innehåller en reform för reglering av undersköterskornas yrkestitel inom hälso- och sjukvårdssektorn och i sektorn för långvarig vård och omsorg. I återhämtnings- och resiliensplanen finns det också med en investering i att höja kompetensen för personal på äldreboenden.

Sveriges hälso- och sjukvårdssystem bidrar avsevärt till innovation och industriell utveckling inom den medicinska sektorn i EU. Sverige är bland de EU-länder som rapporterar avsevärda offentliga utgifter för forskning och utveckling (FoU) på hälsoområdet ([193]), tillsammans med betydande budgetutgifter från företag (multinationella) med huvudkontor i Sverige. Detta märks också på det mycket stora antalet beviljade europeiska patent: 268 patent år 2023 på de kombinerade områdena läkemedel, bioteknik och medicinsk teknik ([194]), vilket är över medianvärdet 29 på EU-nivå. Det genomförs mycket kliniska prövningar ([195]).

Sverige har för avsikt att öka digitaliseringen av sitt hälso- och sjukvårdssystem, **med stöd från EU-programmen.** Andelen personer som hämtar sina patientjournaler på nätet och använder telemedicin i stället för personliga läkarbesök är i båda fallen bland de högsta i EU. Sverige planerar att investera i tjänster och program för e-hälsa inom ramen för de sammanhållningspolitiska fonderna 2021–2027.

([193])Mer information finns i bilaga 3.
([194])Europeiska patentverket, "Data to download" | epo.org.
([195])EMA, *Monitoring the European clinical trials environment*, 2024, s. 9.

I denna bilaga bedöms Sveriges framsteg mot målen för hållbar utveckling enligt principerna om konkurrenskraft, hållbarhet, social rättvisa och makroekonomisk stabilitet. De 17 målen för hållbar utveckling och tillhörande indikatorer bildar en politisk ram för FN:s Agenda 2030 för hållbar utveckling. Syftet är att avskaffa alla former av fattigdom, bekämpa ojämlikheter, hantera klimatförändringar och miljökrisen och samtidigt se till att ingen lämnas utanför. EU och dess medlemsstater står bakom detta historiska globala ramavtal och är fast beslutna att spela en aktiv roll för att maximera framstegen mot målen. Diagrammet nedan utgår från EU:s indikator för målen för hållbar utveckling som tagits fram för att övervaka framstegen mot målen för hållbar utveckling i EU.

Sverige presterar väl i fråga om de mål för hållbar utveckling som rör *konkurrenskraft* (mål 4, 8 och 9). Sverige fortsätter att prestera över EU-genomsnittet sett till sina produktivitetsindikatorer. Den andel av sina inhemska bruttoutgifter som Sverige lägger på FoU (mål 9) är fortfarande hög, 3,60 % av BNP 2023, vilket är en bra bit över EU-genomsnittet på 2,24 % av BNP. Dessutom arbetade 2,25 % av arbetskraften inom FoU i Sverige 2023, vilket är en markant ökning från 1,77 % 2018 och över EU-genomsnittet på 1,56 % 2023. Patentansökningarna till Europeiska patentverket ökade till 405 per miljon invånare 2024, en uppgång från 391 år 2018. Det översteg EU-genomsnittet på 156 ansökningar per miljon invånare 2024. När det gäller mål 8 (Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt) presterar Sverige över EU-genomsnittet för de flesta indikatorer, med en hög andel av BNP till investeringar (24,4 % år 2024, jämfört med EU-genomsnittet på 21,7 %) och höga sysselsättningssiffror (81,9 % 2024, mot EU-genomsnittet på 75,8 %). I fråga om mål 4 (God utbildning) har Sverige en hög andel personer med högre utbildning (54,4 %, mot EU-genomsnittet på

Diagram A15.1: **Sveriges framsteg mot målen för hållbar utveckling**

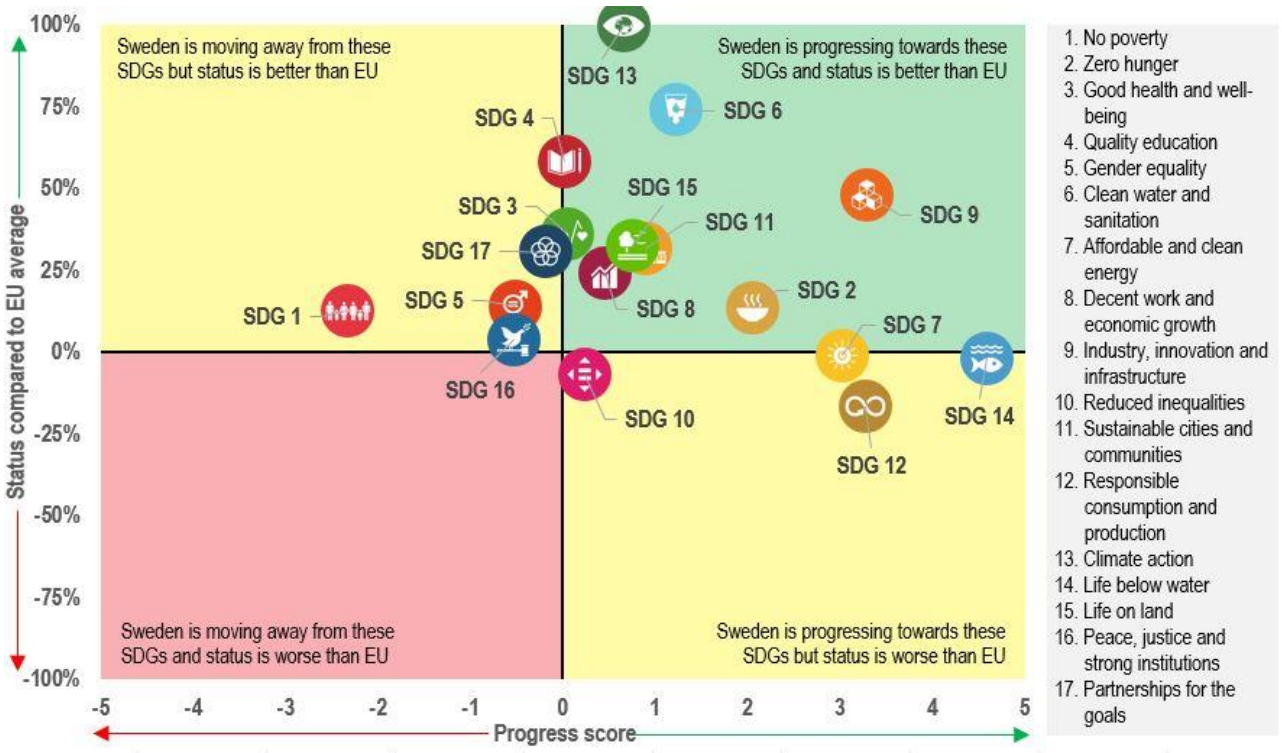

För detaljerade dataset om de olika målen för hållbar utveckling, se den årliga Eurostatrapporten *Sustainable development in the European Union*. För detaljerade landsspecifika data om den kortsiktiga utvecklingen i medlemsstaterna, se "Key findings" – Indikatorer för hållbar utveckling – Eurostat (europa.eu). En hög status innebär inte att landet är nära att nå ett visst mål för hållbar utveckling, utan att landet ligger bättre till än genomsnittet i EU. Poängen för framsteg är ett absolut mått baserat på indikatorernas utveckling under de senaste fem åren. Beräkningen tar inte hänsyn till några målvärden, eftersom de flesta mål i EU-politiken endast gäller på EU-nivå. Beroende på tillgången till uppgifter om varje mål visas inte alla 17 mål för hållbar utveckling för alla länder.

Källa: Eurostat, senast uppdaterad den 28 april 2025. Uppgifterna avser främst perioden 2018–2023 eller 2019–2024. Uppgifterna avseende målen för hållbar utveckling kan variera i rapporten och dess bilagor på grund av olika stoppdatum.

44,2 % 2024). Sverige gör också bra ifrån sig med vuxnas deltagande i lärande (37,5 %, EU-genomsnitt: 13,3 % 2023) och har en hög andel vuxna med åtminstone grundläggande digitala färdigheter (66,4 % 2023). I syfte att stärka de digitala färdigheterna och öka personalresurserna fastställs det i återhämtnings- och resiliensplanen åtgärder som ska öka antalet studieplatser inom högre yrkesutbildning och säkra resurser vid universitet och högskolor. Återhämtnings- och resiliensplanen tillhandahåller också finansiering för investeringar i bredbandsutbyggnad.

Sverige presterar väl när det gäller de flesta mål för hållbar utveckling som rör *hållbarhet* (mål 2, 6, 7, 9, 11, 13, 15), men behöver komma ikapp EU-genomsnittet när det gäller andra mål (mål 12 och 14). Sverige presterar mycket bra när det gäller mål 13 (”Bekämpa klimatförändringarna”), då nettoutsläppen av växthusgaser minskade från 1,2 ton per capita 2023, vilket är långt under EU-genomsnittet (6,8 ton 2023). Andelen förnybar energi i den slutliga energianvändningen (brutto) (mål 7) ökade – från 53,9 % 2018 till 66,4 % 2023 – vilket är betydligt högre än EU-genomsnittet (24,6 % 2023). När det gäller mål 9 (Hållbar industri, innovationer och infrastruktur) ligger Sverige över EU-genomsnittet för samtliga indikatorer. Graden av cirkulär materialanvändning (mål 12) förbättrades avsevärt och ökade från 6,6 % 2018 till 9,9 % 2023. Dock ligger den kvar under EU-genomsnittet (11,8 % 2023). När det gäller mål 14 (Hav och marina resurser) ligger Sverige, trots att 16 % av dess havsområden är skyddade (högre än EU-genomsnittet på 12,3 %), under EU-genomsnittet när det gäller andelen badplatser med utmärkt vattenkvalitet (68,4 % år 2023 jämfört med EU-genomsnittet på 88,8 %). Sverige presterar bra på flera delmål för mål 11 (Hållbara städer och samhällen), särskilt i fråga om livskvalitet i städer och samhällen. Trots att vissa indikatorer ligger kvar över EU-snittet har utvecklingen de senaste åren varit negativ. Detta gäller för hållbar mobilitet (bussarnas och tågens andel av de totala persontransporterna sjönk till 19 % 2022 från 19,6 % 2017, även om den låg kvar över EU-snittet på 16,6 % 2022). Dessutom sjönk materialåtervinningsgraden för kommunalt avfall från 45,8 % 2018 till 39,3 % 2023 (EU-genomsnitt: 48,2 % 2023). Sveriges återhämtnings- och resiliensplan syftar till att påskynda den gröna omställningen i koldioxidintensiva sektorer, t.ex. transport och industri.

Sverige presterar väl när det gäller de målen för hållbar utveckling som rör *social rättvisa* (mål 3, 4, 5, 7, 8 och 10), men hamnar längre ifrån målen om man ser till mål 1. Sverige fortsätter att uppvisa resultat över EU-genomsnittet för de flesta indikatorer för mål 3 (God hälsa och välbefinnande). Fastän andelen unga med högst grundskoleutbildning (mål 4) ökade från 6,5 % år 2019 till 7,2 % år 2024 ligger den fortfarande under EU-genomsnittet (9,3 % 2024). Angående mål 5 (Jämställdhet) och mål 8 (Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt) klarar sig Sverige bättre än EU-genomsnittet. När det gäller mål 10 (Minskad ojämlikhet) har klyftan mellan EU-medborgare och medborgare från länder utanför EU i fråga om sysselsättning minskat (från 29 % 2019 till 19,1 % 2024) men är fortfarande större än EU-genomsnittet (12,5 % år 2024). För mål 1 (Ingen fattigdom) har flera indikatorer haft en negativ utveckling, även de flesta fortfarande ligger över EU-genomsnittet. Sveriges återhämtnings- och resiliensplan innehåller åtgärder för att öka antalet studieplatser vid universitet och andra högre utbildningsanstalter, inklusive inom högre yrkesutbildning på gymnasienivå.

Sverige presterar väl i fråga om de flesta av de mål för hållbar utveckling som rör *makroekonomisk stabilitet* (mål 8, 16 och 17). Sverige presterar väl när det gäller indikatorerna för mål 8, däribland hållbar ekonomisk tillväxt, sysselsättning och anständiga arbetsvillkor, och minskar samtidigt den offentliga bruttoskulden (mål 17) från 35,7 % av BNP 2019 till 33,5 % 2024. Detta är betydligt lägre än EU-genomsnittet på 81 % av BNP 2024. Vad gäller mål 16 (Fredliga och inkluderande samhällen) presterar Sverige över EU-genomsnittet för de flesta indikatorer. År 2024 uppfattade en hög andel av befolkningen (78 %) rättsväsendets oberoende som mycket eller ganska starkt (EU-genomsnittet: 52 % 2024). Återhämtnings- och resiliensplanen syftar till att bevara hållbarheten i den svenska ekonomiska modellen och bidrar därmed till den makroekonomiska stabiliteten genom reformer för att ta itu med demografiska utmaningar.

Målen för hållbar utveckling utgör en övergripande ram och eventuella kopplingar till relevanta mål förklaras därför, eller illustreras med ikoner, i de övriga bilagorna.

Sverige har strukturella problem på ett stort antal politikområden, vilket konstateras i de landsspecifika rekommendationer som riktas till landet som en del av den europeiska planeringsterminen. Där nämns bland annat budgetramen och finanspolitisk styrning, skattepolitik, bostäder, kompetens, yrkesutbildning, vuxenutbildning, icke-diskriminering och lika möjligheter, förnybar energi, energiinfrastruktur och energinät samt företagsklimatet.

Kommissionen har bedömt de landsspecifika rekommendationerna för 2019–2024 med beaktande av de politiska åtgärder som Sverige hittills vidtagit samt åtagandena i återhämtnings- och resiliensplanen. I detta skede har Sverige åtminstone gjort ”vissa framsteg” med 56 % av de landsspecifika rekommendationerna ([196]) och ”begränsade framsteg” med 29 % (tabell A16.2).

EU:s finansieringsinstrument ger Sverige betydande resurser genom att stödja investeringar och strukturella reformer för att öka konkurrenskraften, den miljömässiga hållbarheten och den sociala rättvisan. Samtidigt bistår det med att hantera svårigheter som konstaterats i rekommendationerna. Utöver finansieringen på 3,4 miljarder euro från faciliteten för återhämtning och resiliens 2021–2026 får Sverige 1,7 miljarder euro av EU:s sammanhållningspolitiska fonder ([197]) (med den nationella medfinansieringen blir det fyra miljarder euro) för 2021–2027 ([198]), för att få fart på konkurrenskraften och tillväxten. Stödet från dessa instrument i kombination utgör omkring 1 % av 2024 års BNP ([199]). Hur dessa instrument bidrar till olika politiska mål visas i diagram A16.1 och A16.2. Det här betydande stödet kompletterar den finansiering som Sverige får inom den fleråriga budgetramen 2014–2020, som finansierade projekt fram till 2023 och har haft betydande fördelar för ekonomin och det svenska samhället. Urvalet av projekt inom de sammanhållningspolitiska programmen 2021–2027 går snabbare, och de utvalda projekten genomförs också i allt snabbare takt.

Den svenska återhämtnings- och resiliensplanen innehåller 30 investeringar och 21 reformer som ska stimulera hållbar tillväxt, förbättra den miljömässiga hållbarheten och digitaliseringen samt främja kompetens. Ett år före utgången av tidsfristen för faciliteten för återhämtning och resiliens är genomförandet av Sveriges återhämtnings- och resiliensplan försenat. För närvarande håller Sveriges första betalningsansökan, som omfattar 53 % av delmålen och målen i återhämtnings- och resiliensplanen, på att bedömas ([200]).

Sverige får finansiering även från flera andra EU-instrument, inbegripet de som förtecknas i tabell A16.1. Framför allt ger den gemensamma jordbrukspolitiken Sverige ett EU-bidrag på 4,5 miljarder euro inom ramen för den strategiska GJP-planen för 2023–2027 ([201]). Ytterligare 485,6 miljoner euro finns inom ramen för Asyl-, migrations- och integrationsfonden (Amif), tillsammans med instrumentet för ekonomiskt stöd för gränsförvaltning och viseringspolitik och Fonden för inre säkerhet. Åtgärder som uppgår till 939 miljoner euro ([202]) har avtalats inom ramen för InvestEU-instrumentet med stöd av EU-garantin, vilket förbättrar tillgången till finansiering för mer riskfyllda transaktioner i Sverige.

([196])12 % av rekommendationerna för 2019–2024 har genomförts fullt ut, 17 % har genomförts avsevärt och vissa framsteg har gjorts med 27 %.

([197])Under perioden 2021–2027 omfattar de sammanhållningspolitiska fonderna Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden+ och Fonden för en rättvis omställning. Informationen om sammanhållningspolitiken i denna bilaga bygger på antagna program, med stoppdatum den 5 maj 2025.

([198])Programmen för europeiskt territoriellt samarbete ingår inte i siffran.

([199])Finansieringen från faciliteten för återhämtning och resiliens omfattar både bidrag och lån, i tillämpliga fall. BNP-siffrorna baseras på uppgifter från Eurostat för 2024.

([200])I mitten av maj 2025 har Sverige lämnat in en betalningsansökning som är under bedömning.

([201])En översikt av Sveriges formellt godkända strategi för att genomföra EU:s gemensamma jordbrukspolitik på nationell nivå finns på https://agriculture.ec.europa.eu/cap-my-country/cap-strategic-plans/sweden_sv.

([202])Uppgifterna återspeglar situationen den 31 december 2024.

Diagram A16.1: **Fördelning av finansieringen från faciliteten för återhämtning och resiliens i Sverige efter politikområde**

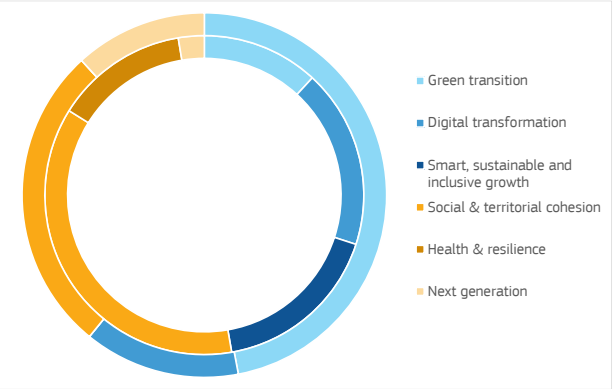

(1) Varje åtgärd i återhämtnings- och resiliensplanen bidrar till att uppnå målen för två av de sex politiska pelarna i faciliteten för återhämtning och resiliens. Det främsta bidraget visas i den yttre cirkeln medan det sekundära bidraget visas i den inre cirkeln. Varje cirkel motsvarar 100 % av medlen från faciliteten för återhämtning och resiliens. Det totala bidraget till alla pelare som visas i detta diagram uppgår därför till 200 % av de medel från faciliteten för återhämtning och resiliens som tilldelats.
Källa: Europeiska kommissionen.

Diagram A16.2: **Fördelning av sammanhållningspolitiska medel mellan politiska mål i Sverige**

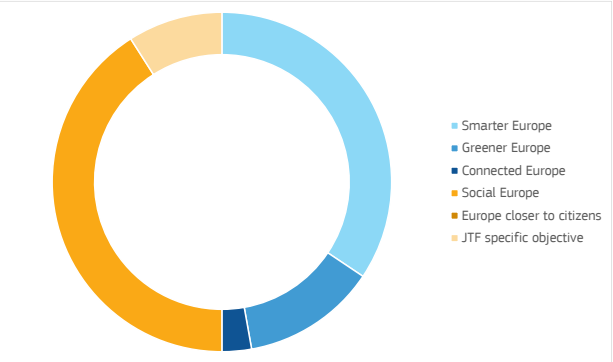

Källa: Europeiska kommissionen.

Syftet med de sammanhållningspolitiska fonderna är att göra svenska företag mer produktiva och konkurrenskraftiga och förbättra företagsklimatet. Europeiska regionala utvecklingsfonden (Eruf) och Fonden för en rättvis omställning (FRO) kommer att stödja över 23 500 företag, varav 1 062 små och medelstora företag, som investerar i kompetens för smart specialisering, industriell omställning och entreprenörskap. ESF+ fastställer vilka sorters kompetens som behövs för den gröna omställningen i både den privata och den offentliga sektorn. Av de arbetslösa deltagarna är 41 % sysselsatta sex månader efter att de deltagit i dessa åtgärder. ESF+ används för att utforska hur arbetskrafts- och kompetensbehovet kommer att utveckla sig, och undersöker då effekter på arbetsmiljöerna och möjlig ojämlikhet, t.ex. mellan arbetstagare på distans och på plats. Det slutliga målet är att säkerställa en inkluderande omställning.

Annan finansiering bidrar till konkurrenskraften i Sverige, t.ex. genom öppna ansökningsomgångar. Fonden för ett sammanlänkat Europa (FSE) har finansierat byggnad och uppgradering av järnvägar, uppgradering av hamnar både vid havet och inre vattenvägar, samt laddningpunkter för elfordon och tankningsstationer för vätgas för lätta och tunga fordon. Den digitala delen av FSE har gett stamnätsinfrastrukturen mer kapacitet, resiliens och säkerhet genom utvecklade förbindelser till andra länder och den har påskyndat utbyggnaden av 5G i smarta samhällen. Horisont Europa har gett stöd till forskning och innovation, från vetenskapliga genombrott till uppskalning av innovationer, med Europeiska forskningsrådet och klimat, energi och mobilitet som främsta prioriteringar i Sverige. Instrumentet för tekniskt stöd har hjälpt Sverige att driva på små och medelstora tillverkningsföretag mot hållbarhet och konkurrenskraft i den gröna och digitala ekonomin, hjälpa läkare att utfärda välgrundade medicinska recept genom att samla in data genom en AI-baserad modell samt förbättra datastyrningen i lokala beslutsprocesser vid länsstyrelsen i Södermanland.

Sveriges återhämtnings- och resiliensplan innehåller också ambitiösa åtgärder för att förbättra företagsklimatet och konkurrenskraften. Som en del av de åtgärder som omfattas av betalningsansökningar som lämnats in under det senaste året, genomför Sverige reformer för att bättre bekämpa penningtvätt och finansiering av terrorism och har gjort investeringar för att utöka bredbandsnätet. Tillsammans med andra åtgärder i planen kommer dessa att göra Sveriges ekonomi grönare, mer digital, inkluderande och resilient.

EU-medel har stor betydelse för att främja den miljömässiga hållbarheten och den gröna omställningen i Sverige under den nuvarande sjuåriga EU-budgeten (den fleråriga budgetramen). Över 375 miljoner euro från Eruf och FRO håller på att användas till stöd för den gröna omställningen. Den ytterligare

produktionskapaciteten för förnybar energi bör uppgå till 309 MW och den ytterligare kapaciteten för avfallsåtervinning till 510 200 ton per år. FRO kommer att inriktas på att hjälpa stålindustrin i Norrbotten, metallindustrin i Västerbotten och cementindustrin på Gotland i deras industriella omställning till koldioxidneutralitet. Dessa investeringar förväntas bidra till en minskning med 3 041 554 ton koldioxidekvivalenter/år till 2029. I Sveriges strategiska GJP-plan kommer 30 % (ca 1,3 miljarder euro) av EU-medlen att avsättas till att stödja miljö- och klimatmål, med fokus på koldioxidbindning, biologisk mångfald och värdefulla gräsmarker, och till att öka kunskaperna om hållbar produktion. Jordbrukare eller andra markförvaltare kan få stöd för betes- och ängsmarksskötsel som bevarar och ökar markens natur- och kulturmiljövärde, med målet att vårda över 420 000 hektar varje år.

I Sveriges återhämtnings- och resiliensplan, inklusive REPowerEU-kapitlet, finns en omfattande uppsättning reformer och investeringar för den gröna omställningen. Dessa syftar till att påskynda den gröna omställningen för koldioxidintensiva sektorer som industri, bostäder och transporter, och samtidigt säkerställa den svenska ekonomins konkurrenskraft. Sverige lämnade in sin första betalningsansökan i december 2024. Ansökan innehåller viktiga reformer som stimulerar till utfasning av fossila bränslen i transportsektorn genom att avskaffa den sänkta energiskatten på bränsle och justera förmånsvärdet för tjänstebilar. Betalningsansökan omfattar även investeringar på lokal och regional nivå för att minska koldioxidutsläppen och uppgradera järnvägsinfrastrukturen. För att hjälpa Sverige att genomföra dess plan för återhämtning och resiliens ger instrumentet bland annat stöd för att landet ska kunna uppnå målen för minskade växthusgasutsläpp.

Främjande av rättvisa, social sammanhållning och bättre tillgång till grundläggande tjänster hör till huvudprioriteringarna för EU-finansieringen i Sverige. Det svenska programmet för Europeiska socialfonden+ (ESF+) främjar social rättvisa genom att införa program för aktiv inkludering som ger stöd till mindre gynnade personer. Programmet förbättrar tillgången till väsentliga tjänster för utsatta grupper och personer i mindre utvecklade regioner. I de glesbefolkade nordliga regionerna kommer ESF+ att inleda minst 50 projekt till stöd för lokal och regional utveckling, gynna samarbete mellan organisationer och tillhandahålla utbildning och stöd till arbetssökande. På så vis hanteras svårigheter som avstånd, låg befolkningstäthet och en åldrande befolkning. Dessutom bidrar Amif i hög grad till vidarebosättning och inresa av humanitära skäl, och även till integration som är anpassad efter tredjelandsmedborgares behov. Det ökar målgruppens möjligheter att etablera sig i det svenska samhället och på den svenska arbetsmarknaden.

Sveriges återhämtnings- och resiliensplan innehåller flera reformer och investeringar som rör rättvisa och socialpolitik. De åtgärder som ingår i planen syftar till att förbättra sysselsättningsmöjligheterna genom att höja arbetskraftens kompetens och göra arbetsmarknaden mer flexibel genom en moderniserad lag om anställningsskydd. Den första betalningsansökan innehåller investeringar som används för att tillhandahålla ytterligare studieplatser inom högre utbildning och förbättra äldrevården genom kompetenshöjning och utbildning för personalen. Till de reformer som betalningsansökan omfattar hör att modernisera anställningsskyddet och integrationen på arbetsmarknaden.

Tabell A16.1: **Utvalda EU-fonder med antagna anslag – sammanfattande uppgifter (miljoner euro)**

Instrument/policy	**Allocation 2021-2026**		**Disbursed since 2021 (1)**
RRF grants (including the RepowerEU allocation)	3 445.7		0
RRF loans			0
Instrument/policy	**Allocation 2014-2020 (2)**	**Allocation 2021-2027**	**Disbursed since 2021 (3)** (covering total payments to the Member State on commitments originating from both 2014-2020 and 2021-2027 programming periods)
Cohesion policy (total)	2 020.8	1 725.0	1 243.5
European Regional Development Fund (ERDF)	1 008.0	862.5	534.5
European Social Fund (ESF, ESF+)	1 012.7	706.7	655.8
Just Transition Fund (JTF)		155.7	53.3
Fisheries			
European Maritime, Fisheries and Aquaculture Fund (EMFAF) and the European Maritime and Fisheries Fund (EMFF)	120.2	115.9	67.0
Migration and home affairs			
Migration, border management and internal security - AMIF, BMVI and ISF (4)	395.6	485.6	276.2
The common agricultural policy under the CAP strategic plan (5)	**Allocation 2023-2027**		**Disbursements under the CAP Strategic Plan (6)**
Total under the CAP strategic plan	4 521.0		1 616.4
European Agricultural Guarantee Fund (EAGF)	3 461.5		1 360.6
European Fund for Agricultural Development (EAFRD)	1 059.4		255.8

(1) Stoppdatumet för uppgifter om utbetalningar inom ramen för faciliteten för återhämtning och resiliens är den 31 maj 2025.
(2) Anslagen för sammanhållningspolitiken 2014–2020 omfattar React-EU-anslag under 2021–2022.
(3) Dessa belopp avser endast utbetalningar som gjorts från och med 2021 och omfattar inte betalningar som gjorts till medlemsstaten före 2021. Siffrorna omfattar därför inte alla betalningar som motsvarar anslaget för 2014–2020. Stoppdatumet för uppgifter om utbetalningar inom ramen för EHFVF och EHFF är den 29 april 2025. Stoppdatumet för uppgifter om utbetalningar inom ramen för de sammanhållningspolitiska fonderna, Amif, instrumentet för ekonomiskt stöd för gränsförvaltning och viseringspolitik samt ISF är den 5 maj 2025.
(4) Amif – Asyl-, migrations- och integrationsfonden, BMVI – instrumentet för gränsförvaltning och visering, ISF – Fonden för inre säkerhet.
(5) Utgifter utanför den strategiska GJP-planen ingår inte.
(6) Stoppdatumet för uppgifter om Ejflu-utbetalningar är den 5 maj 2025. Informationen om Ejflu-utbetalningar bygger på medlemsstaternas förklaringar fram till mars 2025. Utbetalningarna för direktstöd (EGFJ) inleddes 2024.
Källa: Europeiska kommissionen.

Tabell A16.2: **Sammanfattande tabell över 2019–2024 års landsspecifika rekommendationer**

Sweden	Assessment in May 2025	Relevant SDGs
2019 CSR 1	**Limited progress**	
Address risks related to high household debt by gradually reducing the tax deductibility of mortgage interest payments or increasing recurrent property taxes.	No progress	SDG 8
Stimulate investment in residential construction where shortages are most pressing, in particular by removing structural obstacles to construction.	Limited progress	SDG 8
Improve the efficiency of the housing market, including by introducing more flexibility in rental prices and revising the design of the capital gains tax.	Limited progress	SDG 8
2019 CSR 2	**Some progress**	
Focus investment related economic policy on education and skills	Some progress	SDG 4, 10, 11
, maintaining investment in sustainable transport to upgrade the different transport modes, in particular railways	Substantial progress	SDG 10, 11
, and research and innovation, taking into account regional disparities.	Substantial progress	SDG 9, 10, 11
2019 CSR 3	**Substantial progress**	
Ensure effective supervision and the enforcement of the anti-money laundering framework.	Substantial progress	SDG 8, 16
2020 CSR 1	**Substantial progress**	
In line with the general escape clause, take all necessary measures to effectively address the pandemic, sustain the economy and support the ensuing recovery. When economic conditions allow, pursue fiscal policies aimed at achieving prudent medium-term fiscal positions and ensuring debt sustainability, while enhancing investment.	Not relevant anymore	SDG 8, 16
Ensure the resilience of the health system, including through adequate supplies of critical medical products, infrastructure and workforce.	Substantial progress	SDG 3
2020 CSR 2	**Some progress**	
Foster innovation	Substantial progress	SDG 9
and support education and skills development.	Some progress	SDG 4
Front-load mature public investment projects and	Limited progress	SDG 8, 16
promote private investment to foster the economic recovery.	Some progress	SDG 8, 9
Focus investment on the green and digital transition, in particular on clean and efficient production and use of energy,	Some progress	SDG 7, 9, 13
high-tech and innovative sectors,	Substantial progress	SDG 9
5G networks	Full implementation	SDG 9
and sustainable transport.	Substantial progress	SDG 11
2020 CSR 3	**Substantial progress**	
Improve the effectiveness of anti-money laundering supervision and effectively enforce the anti-money laundering framework.	Substantial progress	SDG 8, 16
2021 CSR 1	**Not relevant anymore**	
In 2022, maintain a supportive fiscal stance, including the impulse provided by the Recovery and Resilience Facility, and preserve nationally financed investment.	Not relevant anymore	SDG 8, 16
When economic conditions allow, pursue a fiscal policy aimed at achieving prudent medium-term fiscal positions and ensuring fiscal sustainability in the medium term.	Not relevant anymore	SDG 8, 16
At the same time, enhance investment to boost growth potential. Pay particular attention to the composition of public finances, on both the revenue and expenditure sides of the budget, and to the quality of budgetary measures in order to ensure a sustainable and inclusive recovery. Prioritise sustainable and growth-enhancing investment, in particular investment supporting the green and digital transition.	Not relevant anymore	SDG 8, 16
Give priority to fiscal structural reforms that will help provide financing for public policy priorities and contribute to the long-term sustainability of public finances, including, where relevant, by strengthening the coverage, adequacy and sustainability of health and social protection systems for all.	Not relevant anymore	SDG 8, 16

(Fortsättning på nästa sida)

Tabell (fortsättning)

2022 CSR 1	**Limited progress**	
In 2023, ensure that the growth of nationally financed primary current expenditure is in line with an overall neutral policy stance, taking into account continued temporary and targeted support to households and firms most vulnerable to energy price hikes and to people fleeing Ukraine. Stand ready to adjust current spending to the evolving situation.	Not relevant anymore	SDG 8, 16
Expand public investment for the green and digital transitions, and for energy security taking into account the REPowerEU initiative, including by making use of the Recovery and Resilience Facility and other Union funds.	Not relevant anymore	SDG 8, 16
For the period beyond 2023, pursue a fiscal policy aimed at achieving prudent medium-term fiscal positions.	Not relevant anymore	SDG 8, 16
Reduce risks related to high household debt and housing market imbalances by reducing the tax deductibility of mortgage interest payments or by increasing recurrent property taxes.	No progress	SDG 8, 10, 12
Stimulate investment in residential construction to ease the most urgent shortages, in particular by removing structural obstacles to construction and by ensuring the supply of buildable land.	Limited progress	SDG 8, 9
Improve the efficiency of the housing market, including by introducing reforms to the rental market.	Limited progress	SDG 8
2022 CSR 2		
Proceed with the implementation of its recovery and resilience plan, in line with the milestones and targets included in the Council Implementing Decision of 4 May 2022.	RRP implementation is monitored by assessing RRP payment requests and analysing reports published twice a year on the achievement of the milestones and targets. These are to be reflected in the country reports.	
Swiftly finalise the negotiations with the Commission of the 2021-2027 cohesion policy programming documents with a view to starting their implementation.	Progress on the cohesion policy programming documents is monitored under the EU cohesion policy.	
2022 CSR 3	**Limited progress**	
Reduce the impact that pupils' socio-economic and migrant backgrounds have on their educational outcomes by providing equal access opportunities to schools and by addressing the shortages of qualified teachers.	Limited progress	SDG 4, 8, 10
Develop skills of disadvantaged groups, including people from migrant backgrounds, by adapting resources and methods to their needs to help their integration into the labour market.	Some progress	SDG 4, 8, 10
2022 CSR 4	**Some progress**	
Reduce overall reliance on fossil fuels	Limited progress	SDG 7, 9, 13
by accelerating the deployment of renewables and boosting complementary investment in network infrastructure, strengthening internal grids within the country to ensure sufficient network capacity,	Some progress	SDG 7, 9, 13
improving energy efficiency,	Some progress	SDG 7
and further streamlining permitting procedures in relation to renewable energy projects.	Some progress	SDG 7, 9, 13
2023 CSR 1	**Some progress**	
Wind down the emergency energy support measures in force, as soon as possible in 2023 and 2024. Should renewed energy price increases necessitate new or continued support measures, ensure that these are targeted at protecting vulnerable households and firms, fiscally affordable, and preserve incentives for energy savings.	Full Implementation	SDG 8, 16
While maintaining a sound fiscal position in 2024,	Full implementation	SDG 8, 16
preserve nationally financed public investment and ensure the effective absorption of RRF grants and other EU funds, in particular to foster the green and digital transitions.	Full implementation	SDG 8, 16
For the period beyond 2024, continue to pursue investment and reforms conducive to higher sustainable growth and preserve a prudent medium-term fiscal position.	Full implementation	SDG 8, 16
Reduce risks related to high household debt and housing market imbalances by reducing the tax deductibility of mortgage interest payments and/or increasing recurrent property taxes, while establishing adequate tools for better policy assessment and targeting.	No progress	SDG 8, 10, 12
Stimulate investment in residential construction to ease the most urgent shortages, in particular by removing structural obstacles to construction and by ensuring the supply of buildable land.	Limited progress	SDG 8, 10, 12

(Fortsättning på nästa sida)

Tabell (fortsättning)

Improve the efficiency of the housing market, including by introducing reforms to the rental market	Limited progress	SDG 8, 10, 12
2023 CSR 2		
Proceed with the steady implementation of its recovery and resilience plan and swiftly finalise the REPowerEU chapter with a view to rapidly starting its implementation. Proceed with the speedy implementation of cohesion policy programmes, in close complementarity and synergy with the recovery and resilience plan.	RRP implementation is monitored through the assessment of RRP payment requests and analysis of the bi-annual reporting on the achievement of the milestones and targets, to be reflected in the country reports. Progress with the cohesion policy is monitored in the context of the Cohesion Policy of the European Union.	
2023 CSR 3	**Limited progress**	
Improve educational outcomes for pupils with disadvantaged socio-economic and migrant backgrounds by ensuring equal access opportunities in the schooling system and addressing the shortages of qualified teachers.	Limited progress	SDG 4, 10
Develop the skills of disadvantaged groups, particularly people with migrant backgrounds, by adapting resources and methods to their needs, with a view to helping them integrate into the labour market.	Some progress	SDG 4, 8, 10
2023 CSR 4	**Limited progress**	
Reduce reliance on fossil fuels	Limited progress	SDG 7, 9, 13
by accelerating the deployment of renewables, including by expanding and upgrading energy transmission networks,	Some progress	SDG 7, 9, 13
introducing reforms to simplify and speed up administrative and permitting procedures,	Some progress	SDG 7, 9, 13
improving energy efficiency and	Some progress	SDG 7, 9, 13
stepping up policy efforts aimed at the provision and acquisition of skills and competences needed for the green transition.	Some progress	SDG 4, 7, 13
2024 CSR 1	**Limited progress**	
Submit the medium-term fiscal-structural plan in a timely manner.	Full implementation	SDG 8, 16
Reduce risks related to high household debt and housing market imbalances by reducing the tax deductibility of mortgage interest payments and increasing recurrent property taxes, while developing appropriate tools for better policy assessment and targeting.	No Progress	SDG 8, 10, 12
Stimulate investment in residential construction to ease the most urgent shortages, in particular by removing structural obstacles to construction.	Limited Progress	SDG 8, 10, 12
Improve the efficiency of the housing market, including by introducing reforms in the rental market.	No Progress	SDG 8, 10, 12
2024 CSR 2		
In light of prolonged delays, significantly accelerate the implementation of the recovery and resilience plan, including the REPowerEU chapter, ensuring completion of reforms and investments by August 2026. Accelerate the implementation of cohesion policy programmes. In the context of their mid-term review continue focusing on the agreed priorities, while considering the opportunities provided by the Strategic Technologies for Europe Platform initiative to improve competitiveness.	*RRP implementation is monitored through the assessment of RRP payment requests and analysis of the bi-annual reporting on the achievement of the milestones and targets. Progress with the cohesion policy is monitored in the context of the Cohesion Policy of the European Union.*	
2024 CSR 3	**Limited Progress**	
Improve educational performance, including of students with disadvantaged socio-economic and migrant backgrounds, by addressing the persistent shortage of qualified teachers, by ensuring equal access opportunities to the schooling system and by further supporting the transition of students to upper secondary school.	No Progress	SDG 4, 10
Develop the skills of the labour force, particularly those from disadvantaged socio-economic and migrant backgrounds, through targeted policy measures and resources, to improve their integration into the labour market.	Limited Progress	SDG 4, 8, 10
2024 CSR 4	**No Progress**	
Ensure the achievement of greenhouse gas emissions reduction targets by reducing in particular emissions from road transport,	No Progress	SDG 7, 9, 13
and accelerate and streamline permitting procedures for deploying renewables, in particular for offshore and onshore wind energy.	Limited Progress	SDG 7, 9, 13

Källa: Europeiska kommissionen.

Sveriges regioner fortsätter på det hela taget att uppvisa goda resultat för de flesta ekonomiska och sociala indikatorer jämfört med EU-genomsnittet. De regionala skillnaderna har dock ökat något under de senaste två årtiondena, liksom klyftan mellan stadskärnorna och resten av landet. Stockholm är den bäst presterande svenska regionen för de flesta indikatorerna. Samtidigt hämmas den regionala utvecklingen i norra Sverige av bristande tillgång till tillräcklig arbetskraft och problem med tillgängligheten.

Sverige är en av de tio rikaste EU-medlemsstaterna och kännetecknas av en stark ekonomi med hög levnadsstandard. BNP per capita (i köpkraftsstandard) på landsnivå var 114 % av EU-genomsnittet 2023. De flesta Nuts 2-regionerna låg över EU-genomsnittet, utom Östra Mellansverige (99 %), Småland med öarna (98 %) och Norra Mellansverige (86 %). Huvudstadsregionen Stockholm sticker ut, med en BNP per capita på 153 % (tabell A17.1). BNP-tillväxten per capita mellan 2014 och 2023 var relativt långsam i Sverige, då alla Nuts 2-regioner växte långsammare än EU-genomsnittet (tabell A17.1).

Konkurrenskraft

Arbetsproduktiviteten i Sverige är alltjämt stark i en EU-omfattande kontext. Samtliga regioner gör bra ifrån sig, men det nationella genomsnittet beror i hög grad på Stockholms exceptionella resultat (diagram A17.1). Produktivitetsklyftan mellan de mest och minst produktiva regionerna har ökat något under det senaste årtiondet. Denna växande klyfta är sannolikt kopplad till begränsade transportförbindelser, lägre sysselsättning i kunskapsintensiva sektorer, FoU-utgifter under det optimala samt lägre utbildningsnivåer i de lägre presterande regionerna. När det gäller indikatorn real produktivitetstillväxt ligger vissa regioner under EU-genomsnittet, med lägst siffra för Norra Mellansverige.

Diagram A17.1: **Arbetsproduktivitet per timme**

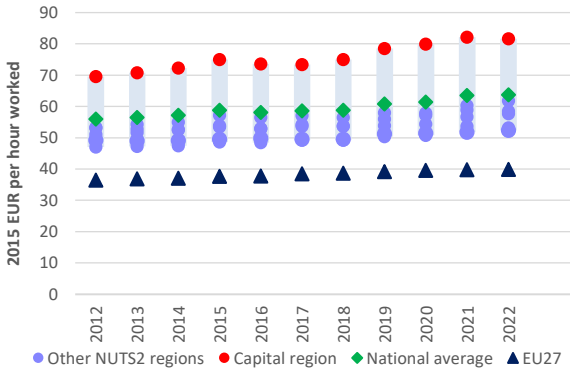

Källa: ARDECO (JRC).

Sverige är ledande inom innovation, men det finns stora skillnader i de regionala innovationsresultaten. Västsverige (5,27 %) är den region i Sverige som ligger i topp för FoU-utgifter, medan Mellersta Norrland investerar minst i FoU (0,7 %) (tabell A17.1). Stockholm är en av de mest innovativa regionerna i EU. Ett liknande mönster går att se i indexet för regional konkurrenskraft, där huvudstadsregionen är rankad högst och Norra Mellansverige lägst i

Tabell A17.1: **Urval av indikatorer på regional nivå i Sverige**

	GDP per head (PPS)	Real GDP per head growth	Productivity - GDP per hour worked (PPS)	Real productivity growth (per hour worked)	R&D expenditure	Employment in high-technology sectors	Population with high educational attainment	Population growth	Employment rate 20-64	Access to primary schools	Households with broadband connection	Transport performance by car	Greenhouse gas emissions
	Index EU-27 = 100	Average annual % change	Index EU-27 = 100	Average annual % change	% of GDP	% of total employment	% of population aged 25-64	Average annual change per 1000 residents	% of population aged 20-64	Children under 15 within 15-minute walk to primary school (%)	% of households	% of population within 1h30min reach	tCO2eq. per person
	2023	2014-2023	2022	2013-2022	2022	2024	2024	2013-2022	2024	2023	2021	2021	2023
European Union (27 MS)	100	1.6	100	0.9	2.28	5.2	36.1	1.4	75.8	100	90	77.2	7.1
Sweden	114	1.1	116	1.3	3.40	6.8	50.5	9.6	81.9	120	91	74.1	4.6
Stockholm	153	1.2	143	1.6	3.59	11.2	59.6	13.8	83.7	160	93	90.5	1.5
Östra Mellansverige	99	1.1	105	0.8	3.60	6.2	46.4	10.4	79.6	103	93	70.6	5.5
Småland med öarna	98	0.9	98	1.3	1.57	3.5	43.1	7.8	84.2	103	90	55.2	6.5
Sydsverige	100	1.2	107	1.4	3.21	5.5	52.4	10.6	80.1	101	91	80.9	4.1
Västsverige	111	1.1	111	1.5	5.27	6.3	49.7	9.8	81.5	116	89	76.8	5.0
Norra Mellansverige	86	-0.1	101	0.6	1.05	3.4	42.2	4.0	82.5	99	90	51.9	5.3
Mellersta Norrland	102	1.1	108	0.9	0.70	4.6	39.2	2.1	81.6	109	90	58.3	7.0
Övre Norrland	113	0.7	123	1.2	2.43	4.7	47.9	3.2	83.6	129	83	56.4	9.9

Källa: Eurostat och JRC.

Sverige (karta 17.1).

Norra Mellansverige – den enda övergångsregionen i Sverige – hade lägst prestanda bland de svenska regionerna för ett antal indikatorer som rör tillväxt och konkurrenskraft. Till dessa indikatorer hör BNP, BNP-tillväxt, produktivitetstillväxt och sysselsättning inom högteknologiska sektorer. För vissa av indikatorerna låg Norra Mellansverige rentav under EU-genomsnittet (tabell A17.1).

Karta A17.1:**Index för regional konkurrenskraft 2022 – Delindex för innovation**

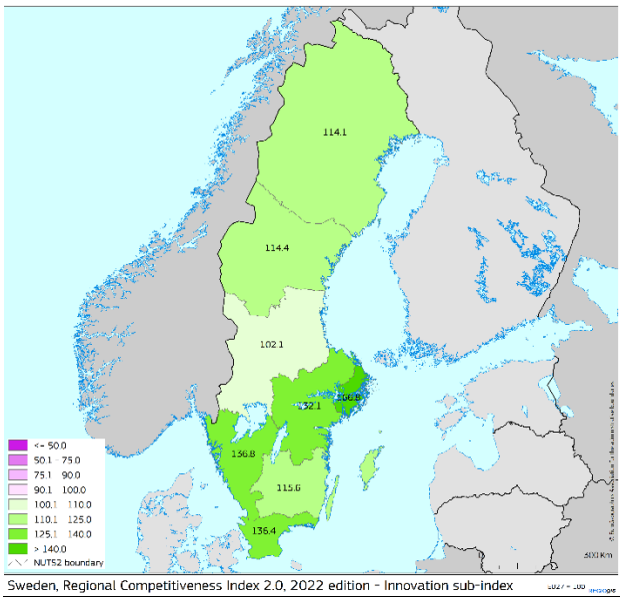

Källa: GD Regional- och stadspolitik, JRC, baserat på Eurostat.

Det finns också märkbara skillnader mellan regionerna sett till befolkning med hög utbildningsnivå. Mellersta Norrland presterar lägst, även om regionen ligger några procentenheter över EU-genomsnittet (tabell A17.1).

Befolkningen ökar i samtliga svenska regioner, även om ökningen håller på att sakta in. Ökningen i fråga beror främst på migration, och det är huvudstadsregionens befolkning som växer fortast och de tre nordliga regionernas långsammast (tabell A17.1).

Dessa tre regioner har också den största andelen personer över 65, och de får tampas med en minskande naturlig befolkningsförändring (fertilitet/dödlighet), även om detta just nu motverkas av nettomigrationen. Enligt de svenska befolkningsprognoserna på NUTS 3-nivå kommer befolkningen att ha minskat i sju av 21 regioner senast 2040. De två länen med de lägsta demografiska prognoserna för perioden 2023–2040 är Norrbotten (−6,2 %) och Västernorrland (−7,3 %), som är två av de glest befolkade områdena i norra Sverige ([203]).

Social rättvisa

Sverige har en relativt hög jämlikhetsnivå jämfört med de flesta EU-länder, men det finns ofrånkomligen vissa regionala skillnader. Sysselsättningsgraden runtom i regionerna är en av de högsta i EU. Den nådde 80 % i alla regioner och 81,9 % för landet som helhet, sex procentenheter över EU-genomsnittet.

De tre norra regionerna och Småland med öarna är mycket mindre tillgängliga än andra svenska regioner eller EU-genomsnittet. Detta gäller för både järnvägs- och biltransporter (tabell A17.1).

Allmänt sett har svenska stadsområden lättare tillgång till service jämfört med landsbygd och glesbygd. Ett exempel på det är tillgången till grundskolor. Huvudstadsregionen har en mycket större procentandel barn som bor inom gångavstånd från en grundskola jämfört med de nordliga regionerna (tabell A17.1). Att ha skolor och hälso- och sjukvård av god kvalitet, utöver arbetstillfällen, är huvudfaktorer som påverkar folks beslut att stanna i eller flytta till en viss region.

Höghastighetsbredband är nödvändigt, i synnerhet på landsbygden, för att kunna tillhandahålla service (t.ex. hälso- och sjukvård och utbildning) och även arbetstillfällen. Svenska hushålls tillgång till bredband är omkring EU-genomsnittet på 90 %, utom i Övre Norrland, där den är 83 % (tabell A17.1).

Kompetensbrist är ett problem i många svenska regioner, **i synnerhet på orter utanför de större städerna**. Kompetensbristen i sektorerna för hälso- och sjukvård och social

([203])Statistiska centralbyrån.

omsorg är särskilt allvarlig på landsbygden och i pendlarkommuner ([204]). Med en åldrande och krympande befolkning utanför stadsområdena blir det också svårare att tillhandahålla tillgängliga tjänster av god kvalitet i olika delar av Sverige, men kanske mer i de glesbefolkade norra delarna.

Hållbarhet

De svenska regionerna är världsledande på hållbarhet, med ambitiösa mål för att minska utsläppen och öka andelen fossilfri energi i sin ekonomi. Övre Norrland har dock växthusgasutsläpp som skiljer sig från andra svenska regioner, genom sin tunga industri. Medan resten av Sverige lyckas hålla sig under EU-genomsnittet, ligger Övre Norrland långt över det (tabell A17.1).

Den stora tillgången på ren energi driver på den gröna industriella omställningen i norra Sverige. Mer ren energi kan dock behövas om den gröna omställningen ska kunna förverkliga sin fulla potential. De många energiintensiva industriprojekt som för närvarande planeras och genomförs skulle kräva mer energi än vad som för närvarande produceras i regionen. En ökad produktion av ren energi skulle därför bidra till fler gröna arbetstillfällen på lång sikt ([205]).

Bristen på kvalificerad arbetskraft är ett hinder för den regionala utvecklingen, i synnerhet när det gäller den gröna omställningen i Sveriges nordligaste regioner. År 2024 hade Övre Norrland den lägsta arbetslösheten i Sverige på 5,2 %, jämfört med det nationella genomsnittet på 8,4 %. Det beräknas att över 100 000 kvalificerade arbetstagare kommer att behövas i norra Sverige senast 2035, vilket utgör en stor kompetensklyfta ([206]). Tillgängligheten och kvaliteten på transportförbindelserna, särskilt järnvägen, är också ett problem i de norra delarna av Sverige, med dess långa avstånd och glesa befolkning.

([204]) AgriFood 2024:1, *Arbetskraftsbrist – ett problem eller en möjlighet?*.

([205]) *Norrbotten: Industriomställningen och dess samhällsekonomiska effekter*.

([206]) *Norrbotten: Industriomställningen och dess samhällsekonomiska effekter*.